

فهرههنگی تهکنۆلۆژیای زانیاری

www.zkurd.org

زانستهروهه رانی کورد

وهشانی ۲

پیداچوونه وه و هه ئسهنگاندنی

ئه کادیمیای کوردی - ههولیر

ناوی کتیب: فەرھەنگی تەکنۆلۆژیای زانیاری- زانستپەرورانی کورد
وێشان: دووھم
بەرگ: حامید ئەحمەد
پیتچنین: ئاراس، دیاکو
پیداچوونەو: ئەکادیمیای کوردی
سالی چاپ: ۲۰۱۱
ناونیشانی سەرھیل: www.zkurd.org/proje/ferhengdev.pl

پیشہ کی

"زانستپہروہ رانی کورد" گروویکی پیکھاتوو لہ کوردانی دانیشتووی ولاتہ جوڑبہ جوڑہ کانہ کہ لہ سالی (۲۰۰۳) وہ، بہ ہرہوہزی و تاک، کارہکانیان بہ شیوہی "سہرہیل online" لہ سہر "www.zkurd.org" پیٹشکھش دہ کہن. ہر پپوژہ یہ کہ دستہ یہ کی تاییہت بہ خوئی ہہ یہ. ئەم وشہ نامہ یہ کہ نزیکہ ی (۱۷۰۰) زاراوہ لہ خو دہ گریت، بہرہ می "دہستہ ی پپوژہ ی فہرہنگی ئای تی" یہ، کہ ماوہ ی چہ ند سالی کہ لہ سہر ئینتہ رنیت ئامادہ کراوہ و، ئیستاش و ہشانی یہ کہ می بہ شیوہ ی پہرتووکی لہ بہر دہستی ئیوہ ی ہیزادایہ.

بہ کہ لکوہ رگرتن لہ ئە زموونی زمانہ جوڑبہ جوڑہ کان، بہ تاییہت زمانہ ئە وروویپیہ کان و، ہرہوہا بہ رچا و کردنی یاسا و پرسیای زاراوہ سازی کوردی، کو مہ لئ زاراوہ و چہ مکی نوئ داہینراون کہ بوونہ تہ ہوی دہ ولہ مہ ندر کردنی زمانہ کہ مان. ہہ ندئ لہ زاراوہ کان بہ پیناسہ و راقہ، زیاتر روونکردنہ و ہیان بو کراوہ.

وہشانی یہ کہ م، لہ کوتاییی مانگی ۲۰۱۰/۸ لہ چاپ درا، لہ و کاتہ وہ چ لہ مہ کوئی زانستپہروہ رانی کورد (zkurd.org/meko) و چ لہ ریگہ ی پرسیار و ولام و پہیوہ ندییہ وہ گفتوگو لہ سہر چہ ندین زاراوہ ی نویدا کراوہ و بہر دہ وام بووہ، کہ ہہ ندیکیان لہ م و ہشانہ دا دہ بینیتہ وہ، ئاواتی ئیمہ ئە وہ یہ کہ لہ و ہشانہ کانی داہاتوودا بگہینہ ئاستی ولاتہ پیٹشکھ و تووہ کانی دنیا کہ خاوہنی ہہ زاران زاراوہ ی تہ کنولورزیای زانیارین، بو ئە مہ بہ ستہش کارکردنمان بہر دہ وام دہ بیٹ و گفت ئە دہ بین بہ خوینہ ران کہ وہشانی داہاتوو دہ ولہ مہ ندرتہر بکہین، بیگومان ئە م جوڑہ کارانہش پشتنیوانی و ہاوکاریی ہہ موو تاکہ کہ سیکی

دهوئیت، نهک به تهنهها زمانزان و زانستخوازن، بهلکووه ههموو دهبی پهروش بین بو زمانهکهمان.

بو ههر پیشنیار و لیدوانیکیش سهبارهت بهم فهرههنگه، دهتوانن له ریگهی پوستی ئهلیکترۆنییهوه رهوانهی بکهن بو:

info@zkurd.org

خوشحال دهبین بهههموو پهیامیک.

ئاراس نوری و دیاکو هاشمی

پیزانین

سو پاس و پیزانینمان پیشکەش بە هەموو ئەندامان و میوانانی گرووپە کە دەکەین کە لە ئینتەرنێتدا بە تاکە وشە یەکی ش یارمەتیان داوین. هەروەها بە ئەندامانی "دەستە ی پرۆژە ی ئای تی" کە رێیان داوێ ناویان لێرە بنووسین و لە وەشانی یە کە مەدا چالا کانه کاریان کردووە:

دیاکۆ هاشمی، ئاراس نوری ئەحمەد، راستی خەفەف، موستەفا عەلی، باران عەبدول، عەلی عەلی، دارا ماوێ تی، بیستوون عەلی، بازیان ئەمین مەولوود، ئاریان هۆشیار مەحموود، حامید ئەحمەد، ئاسۆ نادری، ئەحمەد مەمەد رەواندووزی، قارەمان حەمە سەلح، سیامەند نەریمان.

هەروەها ئەندامانی تری دەستە کە کە ناویان لەم "بەستەر link" هەدا هاتوووە:

(www.zkurd.org/itendam)

سو پاس و پیزانینمان پیشکەش بە (کۆمپانیای تارین نیّت، وەزارەتی گواستنهو و گەیاندن - هەریمی کوردستان) دەکەین کە هاوکارییان کردین لە چاپکردنی وەشانی یە کە مەدا.

سو پاس و پیزانینمان پیشکەش بە (ئە کادیمیای کوردی - هەولێر) دەکەین، کە ئەرکی یی داچوونەو و هەلسەنگاندنی ئەم فەرەنگەیان لە ئەستۆ گرت و پیشنیاری جوانیان بو کردین.

دەستە ی بەرپۆه بەرایەتی زانستپەرورانی کورد "دبزک"

2011-07-06

پراژهی زمان له زانستپهروهانی کورد

هه‌موو ئه‌و کار و پرۆژانه‌ی که کۆمه‌له‌ی زانستپهروهانی کورد کردووین، به‌شیوه‌ی سه‌رهیل (online) له مالمپه‌ری (zkurd.org) دا هه‌ن، بۆ زیاتر ئاشنابوون له خواره‌وه به‌سته‌ر (link) ی هه‌ر یه‌که‌یان ده‌نووسین تا کوو خوینه‌ری کورد به‌ئاسانی ده‌ستی بگاته بابه‌ت و بلاوکراوه‌کانی زانستپهروهانی کورد.

رینووسی زمانی کوردی kurdish orthography

www.zkurd.org/diyako/renus

بگۆپی کوردی لاتینی بۆ کوردی سۆرانی

www.zkurd.org/Amino

فه‌ره‌نگی ئینگلیزی - کوردی (ئینگلیزی)

www.zkurd.org/proje/en-ku.pl

چیکردنی مالمپه‌ر به (HTML)

www.zkurd.org/diyako/m

فه‌ره‌نگی ته‌کنۆلۆژیای زانیاری

www.zkurd.org/proje/ferhengdev.pl

زاراوه‌سازی کوردی

www.zkurd.org/?Besh=witar&kar=asayi&jimare=353

زانستی وه‌رگیپان

www.zkurd.org/?Besh=witar&kar=asayi&jimare=218

فیرگه‌ی (PHP) به کوردی

www.zkurd.org/diyako/php

تاکیکارییه‌کان

www.zkurd.org/?Besh=Taqikari

به کارهینانی ئەم فەرھەنگە

- ئەم فەرھەنگە ئینگلیزی کوردییە، شیۆە ی ریزکردنەکە ی بە ئەلفوبیی ئینگلیزی دانراوە .
- ئەگەر وشە یەک چەند هاوواتایەکی هەبێ، خالبەند کراوە . بۆ نموونە:

forward¹

بینیره بۆ

forward²

بەرپۆیی، پێشپۆیی

forward³

۱- بەرپۆ، پێشپۆ، پووبەپێش ۲- راستەوخۆ

لێره دا ۳ واتا نووسراوە بەرامبەر بە (forward).

- کورتکراوەکان زۆر کات بەرامبەریان بە کوردی نەنووسراوە، لەبیری ئەوە بەرامبەر واتای کورتکراوەکە وشە ی بەرامبەری بە کوردی دانراوە یان پێناسیکی بۆ کراوە . بۆ نموونە:

int = integer type

integer type

جوۆری تەواو

- ئەو زاراوانە ی وشە ی کوردییان بەرامبەر نییە یان وشە ی نووییان بۆ دانەتاشراوە، وشە ئینگلیزییەکە وەکوو خوۆی لە ستوونی کوردییەکەدا لە کەوانەدا نووسراوەتەوه، هەولدرارو واتا و بەکارهینانەکە ی بە کورتی شی بکریتەوه، بۆ نموونە:

Telnet

(Telnet)، تیلنێت (ناوی بازرگانی . ئامی و

رایەلەیهکی کۆن لە ئینتەرنێتدا، لەسەر بنەمای یونیکس، کە بۆ ناردن-وهرگرتنی دەق و بەرنامە کار دەکات . بەکارهینەر دەتوانی راستەوخۆ بچیتە نیو پیگەکانی تیلنێت و، لەگەل بەرنامەکانیدا راستەوخۆ کار بکات).

ژێده‌ره‌کان

- ١- که‌مالنامه، فه‌ره‌ه‌نگی زانستی، عه‌ره‌بی - ئینگلیزی - کوردی، که‌مال جه‌لال غه‌ریب.
- ٢- فه‌ره‌ه‌نگی ئازادی، ئینگلیزی - کوردی، د. حه‌مه‌ ره‌شید فه‌ره‌داحی.
- ٣- فه‌ره‌ه‌نگی گه‌رفانیی جاف، ئینگلیزی - کوردی، احسان علی.
- ٤- فه‌ره‌ه‌نگی ئاکسفۆرد، ئینگلیزی - کوردی، سه‌لام ناو‌خۆش.
- ٥- فه‌ره‌ه‌نگی زاراوه‌ی زانستی، ئینگلیزی - عه‌ره‌بی - کوردی، مسته‌فا سه‌لیمان.
- ٦- فه‌ره‌نگ فارسی - کردی، دان‌ش‌گاه کردستان، سه‌ جه‌لدی، ماجد مرده‌وخ رو‌حانی.
- ٧- هه‌نبانه‌بو‌رینه، کوردی - کوردی - فارسی، مامۆستا هه‌ژار، تاران.
- ٨- فه‌ره‌ه‌نگی فیزیای، ئینگلیزی - عه‌ره‌بی - کوردی، نه‌وزاد عومه‌ر مه‌حیدین.
- ٩- فه‌ره‌ه‌نگی بیره‌کاری - ئینگلیزی - عه‌ره‌بی - کوردی، نه‌وزاد عومه‌ر مه‌حیدین.
- ١٠- فه‌ره‌ه‌نگی زاراوه‌کانی قوتابخانه، عه‌ره‌بی - کوردی - لێژنه‌ی گو‌فاری په‌روه‌ده و زانست.
- ١١- واژه‌نامه کامپیوتر، انگلیسی - فارسی، محمد رضا محمدی فر.
- ١٢- فه‌ره‌نگ معاصر هزاره، انگلیسی - فارسی، علی محمد حق شناس، حسین سامعی، نرگس انتخابی.
- ١٣- فه‌ره‌ه‌نگی خال، کوردی - کوردی، سه‌ به‌رگی، شه‌یخ محمدی خال.
- ١٤- فه‌ره‌ه‌نگی کوردستان، کوردی - کوردی، گیو موو‌کریانی.
- ١٥- فه‌ره‌ه‌نگی ته‌کنۆلۆژیای ئینگلیزی - ئینگلیزی، *whatis*، (www.whatis.com).
- ١٦- فه‌ره‌ه‌نگی ئینگلیزی - ئینگلیزی، چاپ‌کراوی زانکۆی Oxford، Oxford Advanced learner's Dictionary, Oxford university press
- ١٧- فه‌ره‌ه‌نگی ئای‌تیی سویدی - سویدی، Pagina، (<http://itord.pagina.se>).
- ١٨- فه‌ره‌ه‌نگی سویدی - کوردی، (کوردیی خواروو)، Lexin، رێبووار په‌شید.
- ١٩- فه‌ره‌ه‌نگی سویدی - کوردی، مژده‌ خه‌لیل په‌شید.

- ۲۰- زمانی بیه‌کگرتووی کوردی، جه‌مال نه‌به‌ز.
- ۲۱- پرۆژه‌ی زاراوه‌ی زانستی‌ی کوردی، که‌مال جه‌لال غه‌ریب.
- ۲۲- به‌رکولئیکی زانسته زاراوه‌سازی‌ی کوردی، جه‌مال عه‌بدول.
- ۲۳- زاراوه‌سازی‌ی پیوانه، مه‌سعوود محهمه‌د.

A, a

A¹ "ئەى" (رەنووسى شانزەشانزەيى، بەرانبەر ۱۰ دەدەيى)

A² = archived

A Programming Language (= APL) زمانى پىروگراممىردى
"ئەى"، (بىنوارە APL)

A+ ئەى پىلەس (بروانامەى خۇيىندىن كە لەلەيەن كۆمپانىيەى بەرىتانى
(GTS Learning) دەردەچى، لىيان لە زۇر ولاتدا ھەيە. بىروانامەيەكى
گىشتىيە بۇ تەكنىككارانى "كۆمپيوتەرى تاييەت PC")

a-bus تىپەرگەى "ئەى"، (تىپەرگەى سەرەكى ناخۇيى لە
"گچەرپىكخەر mini processor" دا)

a-ring (= a-circle) "ئەى رىنگ"، ئەى بازىنە، ئەى ئالقادار، ئەى
بازىنەدار (پىتى "a" كە بازىنەيەكى بچووكى لەسەرە، بۇ ويىنە لە
ئەلفبىيى سوئىدا ھەيە "â")

a2b ئەى تووبى (ويىگەيەك بوو كە پىي پى دەداى بەشىك يان تەواوى
گۇرانىيەك لە تۇماركراو بەناوبانگەكان داگرى و لىيان بەدەيتەو،
مۇسقىلىدەرىكىيان بەكار دەھىنا كە لەلەيەن "AT & T" پەرى پى درابوو.
ئەو ويىگەيە ئىستە نەماو)

A4 ئەى فۇر، ئاچوار (ستانداردى برگەى كاغەزى نووسىنى ۲۹۷ x ۲۱۰
مىلىمەتر)

A5 ئەى فايف، ئاپىنج (ستانداردى برگەى كاغەزى نووسىنى ۲۱۰ x

۱۴۸ (میلیمتر)

A: ئاجووتخال (له كومپيوتەرى كەسيدا نيشانەى ديسكى نەرمى A)

AAA (= authentication, authorization, and accounting) سىئەى
(رەسەنىئى، دەسەلاتىپدان و ژمىرىارى)

AAAI (= American Association for Artificial Intelligence)

تريپلئەىئى (كۆمەلەى ئەمريكى بۇ زىرەكى دەستكرد)

AAC (= MPEG2-Advanced Audio Coding) ئەىئەىسى

(تەكنىكىكى بېشكەوتوو بۇ پەستانى دەنگ، زۆر جار پېى دەوترى MP4)

AB roll خلورىئەىبى، (له راگەبېنەكان "media" دا، دوو پارچە
مۇسىقا يان قىديو، كە وەھا هاوھەنگاۋ بوون كە بە دەستپىكى يەككىيان،
ئەوى تريان "بزو" fade" دەبى)

abacus چۆرت، ئەژمىر (چوارچىۋەى مووروودار بۇ ژمارەكارى)

abandon وازلىھىيان، وەلانىان (چوونەدەرەۋە لە پەرگە بەبى
پاشەكەوتكردنى)

abandon text وازلىھىيانى دەق، دەق وازلىھىيان
(له وشەرپىكخەرىدا، پاشەكەوتنەكردنى بەئەنقەستى پەرگە، بەمەبەستى
گوپنەدان لە دەستكارى و گۆرانكارىيە كراۋەكان)

abandonware فرىۋالە، بەرنامەۋالەى وازلىھىيانراۋ
(بەو نەرمەۋالە كۆمپيوتەرىانە دەوترىن كە ئىتر نافرۇشرىن يان پالپشتى
ناكرىن و لەبەر ھۆى ناديار خاۋەنى مافى لە چاپدانەۋەكەيان ناروونە)

abbr. = abbreviation

abbr. addr. = abbreviated addressing

abbreviate كورتكردنەۋە، كورتەكردنەۋە

abbreviated كورتكراۋە، پوختەكراۋە

abbreviated addressing (= abbr. addr.) ناونىشانىپدانى
كورتكراۋە

abbreviation (= abbr.) ۱- كورتكردنەۋە ۲- كورتە، كورتكراۋە

abbreviations ۱- فەرماننامەى كورتەكان ۲- كورتەكان

- abbreviation[s] file** په پښتو کې کورته کان
- ABC¹** (= Atanasoff-Berry Computer) نۀى بى سى (کومپيوتهرى
 ئاتانازوف-بېرى، له ميژووى کومپيوتهردا)
- ABC²** (= ABCs = ABSs') ۱- نۀلفبى ۲- بنه ماکان ۳- په رتووکى
 سه رته تايى ۴- نۀلفبى کار، سه رته تاکانى کار
- abend** (= abnormal end = abnormal termination) ۱- ئابېند،
 کؤتايي پيښه تنى نائاسايى (کؤتايي پيښه تنى بهرنامه به هوى سه ره له داني
 هه له يه کى نه رمه والۀ يى، وه کوو دابه شيوون به سه ر سفردا، يان هه له ي
 ره قه والۀ يى وه کوو ته و او بوونى کاغه زى چاپگر)
- ۲- کؤتايي پيښه تنى نائاسايى
- abend recovery program** بهرنامه ي چيکه ره وه ي "ئابېند"
 (نۀو نه رمه والۀ يه ي که بهرنامه ي راگيراو سه رله نوئى ده خاته وه کار)
- ability** توانا، ليها توويى
- ABIOS** (= Advanced Basic Input Output System) نۀى بابووز،
 نۀى بى ئاي ئوئيس (کورته ي ده سته واژه يه کى ئينگليزيه که به کوردي
 ده بيته "سيسته مى تيچوو ده رچووى به يسيکى په ره سه ندوو" که کؤمه لئى له
 ره وته راژه بيته سيسته ميه کانه له کومپيوته ره کانى ps/2 دا)
- abnormal** ناوازه، نائاسايى، ناسروشتى
- abnormally** نائاساييانه، ناسروشتيانه
- abort** ۱- پچراندن، کوژاندنه وه ۲- لابردين، وه ستاندن،
 کؤتايي پيښه تنى (کؤتايي پيښه تنى به نۀ نقه ستي جي به جيکردنى بهرنامه
 له بهر سه ره له داني هه له) ۳- کؤتايي پيښه تنى (کؤتايي پيښه تنى
 جي به جيکردنى بهرنامه له لايهن سيسته مى کار پيکردنه وه)
- about...** سه باره ت... (زاراوه يه که زور جار له به شيکى
 سيسته ميکى "help" نۀى نه رمه والۀ يان ره قه والۀ دي ت و پيئاسه سه ره کيه کان
 و به تايه ت "copyright" نۀى سيسته مه که له چه ند دي ردا پيشان ده دات)
- abridge** کورته کردنه وه
- abridged** کورته يى (ئاوه لئاو)

abridged version	وهشانی کورته‌یی (له په‌رتووک و دراوه‌دا)
abridgement	کورتکاری، پوخته‌کاری
abrupt	له‌په‌ر، له‌ناکاو، کوتوپر
abscissa	رایه‌لی ئاسویی، پو
absolute	۱- په‌ها، بیپایان، بیجله‌و، بیسنور، به‌ربه‌ره‌لا ۲- ته‌واو
absolute address	(actual address = machine address = direct address)
	ناونیشانی په‌ها، ناونیشانی په‌تی، ناونیشانی راسته‌قینه، ناونیشانی ماشینی، ناونیشانی فیزیکی (ناونیشانی ژماره‌یی یان په‌ه‌واله‌یی خانه‌کانی بیرگه، به‌ه‌مان شیوه و به‌ه‌مان ریځستنۍ که له‌لایه‌ن گه‌لا‌له‌دارپژ یان کارگه چیکه‌ره‌کانی دابین کراون)
absolute addressing	ناونیشانی‌پیدانی په‌ها
absolute assembler	ئه‌سمبله‌ری په‌ها
absolute code ¹ (= absolute program)	به‌رنامه‌ی په‌ها، به‌رنامه‌ی ماشینی
absolute code ²	کوډی په‌ها، نه‌پینی په‌ها، نه‌پینی کرده‌ی په‌ها
absolute disk address	ناونیشانی په‌های دیسک، ناونیشانی فیزیکی دیسک
absolute error	هه‌له‌ی په‌ها، هه‌له‌ی په‌تی
absolute instruction (= actual instruction)	ریکارنامه‌ی په‌ها، ریکارنامه‌ی په‌تی
absolute loader	بارکه‌ری په‌تی (جوړه نهرمه‌واله‌یه‌کی سیسته‌می)
abstract ¹	۱- پوخته، کورته (پوخته‌یه‌کی تیروته‌سه‌ل له ته‌واوی ناوه‌رپوکی "به‌لگه‌نامه" یه‌ک بو وینه‌کتیپۍ یان وتاری، که به‌گشتی به‌ده و‌شه‌یه‌ک تا سه‌د و‌شه‌یه‌ک دهنوسرپته‌وه) ۲- پروت، نه‌بیراوه، نادیار ۳- پوخته‌کردن، کورته‌کردنه‌وه ۴- پروتکردن، به‌پرووتی

abstract²	رپوت، لیډابراو
abstract data-type	جوړه- دراوهی رپوت
abstract specification	تاییه تمه ندیی رپوت (تاییه تمه ندییه کانی نهرمه واله و هی تر، که به زمانی "وینه یی" دهرده برین)
abstractor	پوخته نووس، پوخته ساز
ACC = accumulator	
accelerate	۱- تاودان، له زپیډان، خیرا کردن، گورپیډان ۲- تاوسه نندن، له زگرتن، گورگرتن
accelerated	تاودراو، تاوگرتوو، له زگرتوو، تاودار
acceleration	تاو، له ز، گور، خیرایی
acceleration function	پابه ندی تاو
accelerator	تاودهر
acceptance	وهرگرتن، وهرگیران
acceptance number (= ACCN)	ژماره ی وهرگیران (له کونترولی چونیه تیدا)
acceptance test	ئهموونی وهرگیران، تاقیکردنه وهی وهرگیران
acceptor	وهرگر
access	۱- چوونه ناو، دستپیگه یشتن، ریچی چوونه ژووره وه یا تیپه رپوون ۲- مافی چوونه ناو یان چوونه ژووره وه
access arm	باسکی دستپیگه یشتن، فولی دستپیگه یشتن (له دیسکلینخورد، میکانیسیمیکه که کرداری خویندن و نووسین ده باته پیش و پاشه وه)
access barred	د دستپیگه یشتنی نه لواو، دستپیگه یشتنی رپیپنه دراو (له پاراستنی دراوه کاندا)
access charge	مزی دستپیگه یشتن

access code (= password)	تیپه‌ر‌وشه، تیپه‌ر‌وشه
accessibility	توانای ده‌ستیگه‌یشتن، ده‌ستیگه‌یشته‌نیستی، توانای چوونه‌ژووریتی
account (= user account)	هه‌ژمار، هه‌ژماری به‌کاره‌ینه‌ر (له رایه‌له‌دا)
accountancy	ژمیریاری
accumulator	کۆکه‌ر
acoustic (= acoustical)	۱- ده‌نگی ۲- ده‌نگناسی، ده‌نگزانی، فه‌رماننامه‌ی بی‌ناونیشان، ریکارنامه‌ی بی‌ناونیشان
acquire	به‌ده‌سته‌یه‌یان (ی مافی له‌چاپدانه‌وه)، کرینی ماف (ی له‌چاپدانه‌وه) (له‌پیشه‌سازی ب‌لا‌و‌کردنه‌وه‌دا، مافی له‌چاپدانه‌وه‌ی په‌رتوک و نه‌رمه‌واله)
acquiring editor	پیدا‌چووی مافی له‌چاپدانه‌وه
Acrobat	ئه‌کروبات (ئه‌کروبات پروگرامیکه له‌لایهن "Adobe" که ریگه‌ده‌دات وینه‌یه‌ک له‌به‌لگه‌نامه‌یه‌ک بگیری و خشت وه‌ک خوی پیشان بدریته‌وه)
acronym	سه‌روشه (یه‌که‌م پیتی چهن‌د وشه‌یه‌ک پیکه‌وه)
action	کردار، کار، کرده، کرده‌وه
active	چالاک، کارا
Active Server Pages (= ASP)	لاپه‌ره‌ر‌ازه‌کاره کاراکان
Active Server Pages .NET (= ASP.NET)	لاپه‌ره‌ر‌ازه‌کاره کاراکان (وه‌شانی تاییه‌ت به‌سه‌کۆی ".Net")
ActiveX	ئه‌کتیف‌ئیکس (ناویکه مایکرو‌سافت داویه‌تی به‌کۆمه‌لیک له‌ئامراز و ته‌کنۆلۆژیای "به‌رنامه‌سازی ته‌نخواز programming" ی گرنگ و بیویست. ~ به‌رده‌وامی دوو ته‌کنۆلۆژیای تری مایکرو‌سوفته که پیمان ده‌وتری "OLE" و "COM" که کورته‌ی ئه‌مانه‌ن: (Object Linking and Embedding) و (Component Object Model)

AD [After Dark image]	(جوړه دريژکراوه يه کی په رگه)
Ada (= ADA)	ئادا، ئييدا (جوړه زمانیکي ئاستبه ز، خاوه نی هه لومه رجي به رنامه سازيی گورجو گوډ)
Ada language	زمانی ئادا، زمانی ئييدا
Ada programming	به رنامه کردنی ئادا، به رنامه کردن به زمانی ئييدا
adapt	ساز کردن، گونجاندن
adapter	سازکر، گونجینه ر
add	خستنه سهر، کوکردنه وه، پيوه نان
add-on	۱- پيوه کراو، زياترکراو، سه رخراو، زيده کراو ۲- زياترکره ر، پييزيادکره ر، وه سه رخه ر
address	ناونيشان
address bar	توولی ناونيشان
address bus	تيپه رگه ی ناونيشان
addressless instruction (= zero-addressed instruction)	فه رمانامه ی بيناونيشان، ريکارنامه ی بيناونيشان
adminstration	کارگيري، به رپيوه به رايه تی، فه رمانگه
adminstrator	به رپيوه به ر
advanced	په ره سه ندوو
adware	بانگه شه واله، پروگرامی بانگه شه
alias	ناسراو به، نازناو، ناوی خوازيار، خوازناو
aliasing	۱- خاوروویی ۲- زيگزاگ، لابه لا
align	هاورپيکی، هاوهيئيی، هاوته ختی، لارپيک کردن، لاگرتن (رپيکخستنی دهق، ويينه، هتد، بو لای راست، ناوه راست يان چه پ.)
alignment	لاگرتن، رپيز کردن
alpha	ئه لفا (وه شانیکي به رنامه يه ک که ئيستا نه که وتوته به رده ستي خه لکی، به لام به مه به ستي تافيکردنه وه هه يه)

alphanumeric	ئەلفاژمارەیی
alternate	لەبری، جیگرەو، بزارە
analog¹ (= analogoue)	۱- بەراوردی، پێوانەیی، بەراوردکارانە (ناپەنووسی)
analog² (= analogoue)	لیکچوو، ھاویەک، ھاوتا، ھاوشیۆ، بەرانبەر (لە کۆنترۆلدا، بۆ وێنە لە سیستەمی لیکچوودا)
analog³ (= analogoue)	۱- بەراوردی، ئامییری بەراوردی، ئامییری پێوانەیی، ئامییری بەراوردکارانە (لە بەرانبەر "ئامییری رەنووسی")
analog adder	پێزیادکەری پێوانەیی
analysis	شیکردنەو، شیتەلکاری
anchor	لەنگەر
android	ئەندرۆید (سیستەمی کارپێکردنە، بۆ ئامییری گەرۆک و تایەپێژمیر پەرهی پێدراو)
animation	جوولاو، بزێو
annotation	یاداشت، پەراویزنووسی
anonymous	نەناسراو، نەزانراو، بێناو، کەسنەناس
antiglare	دژەبریفە
antivirus	دژەفایرۆس
antivirus software (= AVS)	نەرمەوالەهی دژەفایرۆس (نەرمەوالەهیەک بۆ پاراستن لە بەرەنگاربوونەوێ قایرۆسی کۆمپیوتەر کە پەهی پێ دەبریت.)
Apache	ئەپاچی (رازەکاریکی وێبە کە بەخۆرابی و بە شیۆهی ژێدەرکراو "opensource" لەبەردەستدایە، یەکەم وەشانی سالی ۱۹۹۵ بۆ کراوەتەو، بۆ زانیاری زیاتر بروانە (www.apache.org))

API (= application programming interface) ناوبه‌ستی به‌نامه‌ی به‌کاربه‌ری

APL (= A Programming Language) ئە‌پی‌ئیل (زمانی) به‌نامه‌کردنی ئاستبه‌رز، رافه‌که‌ری هه‌یه و بو‌کاری بیه‌کاری چئ‌کراوه . هه‌لومه‌رجی زو‌ری هه‌یه بو‌ریکخستنی ریزه‌ک "array"ه‌کان و چاره‌سه‌رکردنی هاوکیشه‌جه‌به‌ریه‌کان)

App (= application)

append پاشکۆکردن، له‌ته‌کخستن

Apple "ئە‌پل" (ناوی بازرگانی. یه‌کیکه‌له‌ پیژمیرسازه‌گه‌وره‌کانی دنیا)

Apple Computer (= Apple-Macintosh Computer = Macintosh Computer) کۆمپیوته‌ری ئە‌پل، پیژمیری ماکینتۆش

appliance ئامیر، که‌ره‌سته، ده‌زگا (هه‌ر جو‌ره‌ ئامیریکی کاره‌بایی و ناوما‌له‌یی)

appliance computer پیژمیری ئاماده، کۆمپیوته‌ری ئاماده‌ی کار (پیژمیری که‌ پاش کرپین ده‌توانی بدیته‌ ده‌م کاره‌با و هه‌ل بکری و ئیشی بی‌ بکریت)

applicability به‌کاربه‌ریخوازی- کردینی، کرداره‌کی

applicable به‌کاربه‌ریخواز

applicant داواکار، داخواز

application¹ به‌نامه‌ی به‌کاربه‌ری، نه‌رمه‌واله‌ی به‌کاربه‌ری، به‌نامه، نه‌رمه‌واله

application² ۱- داوانامه، داخوازنامه ۲- پروگرام (ی پیژمیر) ۳- به‌کاربه‌ری، به‌کارهینان، کارپیکردن، خستنه‌کار ۴- کاری به‌کاربه‌ریی کۆمپیوته‌ر، کاری کرده‌نی، کاری بکری ئە‌نجام ببی

application developer به‌ره‌مه‌ینانی به‌نامه‌ی

	به‌کاربه‌ری، پهره‌پیدانی به‌نامه
application development language	زمانی
	به‌رهمه‌پینانی به‌نامه‌ی به‌کاربه‌ری
application development system	سیستمی
	به‌رهمه‌پینانی به‌نامه‌ی به‌کاربه‌ری
application file	په‌رگه‌ی به‌کاربه‌ری
application form	فۆرمی داوانامه، فۆرمی داخوانامه
application generator	دینه‌مۆی به‌نامه
application icon	وینۆچکه‌ی به‌کاربه‌ری
application-oriented language	زمانی به‌کاربه‌ریخواز
application package	گورزه‌ی به‌کاربه‌ری، گورزه‌ی نهرمه‌واله‌ی به‌کاربه‌ری
application program	= applications program
applications program	به‌نامه‌ی به‌کاربه‌ری (به‌نامه‌یه‌ک که به مه‌به‌ستی به‌کاربه‌ریکی دیاریکراو ده‌نوسریت، وه‌کوو به‌نامه‌ی ژمیریاری، کوگاداری، بانکداری و هند)
application programming interface	= API ناوبه‌ستی به‌نامه‌ی به‌کاربه‌ری (نیوانه‌پوویه‌که بو دارشتنی به‌نامه‌یه‌کی به‌کاربه‌ری)
applications software	نهرمه‌واله‌ی به‌کاربه‌ری
applications terminal	کوٓتاگه‌ی به‌کاربه‌ری
applied	به‌کاربه‌ری، کرده‌نی، کرداره‌کی
applied graphics	گرافیکی به‌کاربه‌ری، نیگارسازیی به‌کاربه‌ری
apply	به‌کاربردن
approach	بوٓ چوون، نزیکبوونه‌وه، لیئزیکبوونه‌وه، چوون به‌ره‌و

approval	۱- پەسەندىكىرىن، مۆركىرىن، رەزامەندى ۲- بەدلىبون، پەسەندىكىرىن ۳- ئافەرىن
approve	۱- پەسەندىكىرىن، مۆركىرىن ۲- بەلاۋەباشبون، رالەسەربوون
approxe	= approximate
approximate	۱- نىزىك، لەيەكەۋە نىزىك ۲- ۋەك يەك، چونىكە ۳- نىزىكەيى ۴- لىكچوون، لىككىرىن
approximation	۱- لىكچوون، لىننىزىكبوونەۋە ۲- نىزىكەيى
arbitrary	۱- دلۆيىست، دلخواز، بەمەيلى خۇ، لەپروۋى ۲- بىسەرووبەر، نابەجى، لەخۇۋە ۳- نەگۆپى دلۆيىست، نەگۆپى دلخواز، لەخۇۋەيى ھەمىشەيى
arbitrary constant	تەلارسازى
architecture	ئەرشىف
archive	ئەرشىفكراۋ
archived (= A)	
area	۱- ناۋچە، ھەرىم، شوپىن ۲- پرووبەر، پروو، پانتايى ۳- بەستىن، بوۋار
argue	۱- بەلگەھىنانەۋە ۲- مشتومىركىرىن، چەندوچۇنكىرىن
argument	۱- بەلگە ۲- مشتومىر، دەمەقالى
arithmetic	ژمىرەيى
array	پىزەك، پىز
arrow	تىر
ascending	ھەلچوون، بەرزبوون، بەرزەرپۇيى
ASCII (= American Standard Code for Information Interchange)	ئاسكى، ھىماي ئاسكى (جۆرە كۆدىكى ھەتتە بىتتى ۱۲۸ نووسەيىيە، كە بۇ ستانداردىكىرىن ئالوگۇپى دراۋەكان لەنىۋان جۆرە جىاۋازەكانى دەزگاكانى دراۋەكارى و پىۋەندىيەكانى رەنووسى، گەلئەپىژى كراۋە)

ASCII character	نوو سه ی ئاسکی
ASCII character set	کۆمه له نوو سه ی ئاسکی
ASCII code	کۆدی ئاسکی
ASCII file	په رگه ی ئاسکی (په رگه یه ک که ته نه ا پیک هاتوه له پیت به ره مزه کانی ئاسکی)
ASCII FTP mode	دۆخه FTP ی ئاسکی (یه کیک له دوو دۆخه کانی گواستنه وه ی دراوه کان له ریگه ی FTP)
ASCII keyboard	ته خته کللی ئاسکی
ASCII string	ریزه ندی ئاسکی، ریزه ندی نوو سه یی ئاسکی
ASCII text	ده قی ئاسکی (ده قی پاشکه و تکر او به دار یژه ی ئاسکی)
ASP (= Active Server Pages)	لا په ره رازه کاره کارا کان
Assembly language	زمانی کۆکار، ئه سه یملی (زمانیکی ئاستنزمی به رنامه دار شته)
assertion	۱- سوور بوون، داوا، خوازه، پیداکری ۲- دلنیا بوون
associate	هاو په یوه ند
at (@)	ئالوول، ئا- لوول (تیبینی: به هیما ی (@) که "a" یه کی لوولبو وه ده لئین "ئالوول". ئه و ئالووله له زۆریه ی زمانه ئه و روو پییه کاند ا به گۆیره ی زمانی خۆیان گۆریویانه و ناویکیان بو داناه. بو وینه له سویدی پیی ده لئین "ئای لووته فیلی" و له فیله ندیش پیی دهوترئ "ئای کلکه مه یموونی". ئه گه ر ناو نیشانیکی ئیمه یلیکمان بو وینه به م شیوه یه هه بی "info@zkurd.org" ناوا ده یخو یینینه وه: "ئینفو، ئالوول، زکورد، خال، ئۆرگ")
attachment	پاشکۆ، هاو پیچ
attempt	هه ولدان
attribute	۱- تاییه تمه ندی، ئاکار، تاییه خو، پیناسه ۲- دانه پال
audio¹	بیسته نی، بیستنی

audio²	دهنگ
audio frequency (= AF)	لهره له ره ی بیسته نی
Audio-Video Interleave file (= AVI)	په رگه ی بیستن و گرته (په رگه یه که که دهنگ و گرته ی فیدیوی تیدایه)
audit	پیدا چوونه وه، لیپرسینه وه، پشکنین، وردبین
authentication	رہسه نی تی
authorization	رپیپدان، دهسه لاتپیدان
authorized user	به کاره ی نه ری پیپدراو، به کاره ی نه ری دهسه لاتپیدراو
auto-	۱- "خو"، "خوکار" ۲- "کومپیوته ری"، "ماشینی" (پیشگر)
auto abstract	پوخته ی کومپیوته ری (له زانیاریگه یاندا، پوخته دهقی که به یارمه تی کومپیوته ر نامه کرابی)
auto-answer	خووه لام
auto-boot	خوبوت، خووه کارخه ر
autocode	۱- خوړه مز ۲- به نامه ی خوکار ۳- به نامه ی چیکردنی کومپیوته ری
autocorrect	راستکردنه وه ی خوکار
autodial¹ (= auto-dial)	۱- ژماره گری خوکار ۲- ژماره لیدانی خوکار
autodial² (= auto-dial)	خوژماره گر (له مودیم و ته له فوندا)
auto-dialer (= auto-dial = autodial)	خوژماره گر
autodial modem	مودیمی خوژماره گر
AUTOEXEC.BAT	ئاونو-ئیگزیک بته (له "DOS" دا، ناوی "په رگه ی دهسته یی" ی خوژیبه جیکه ر، که فرمانه کانی ناوی له سه رته ای کاری کومپیوته ردا، خیرا پاش "بووت" بوونه وه ی سیسته م جیبه جی ده بن)

autofocus	ئاوتوفوكوس، خۇمىقاتساز
autograph¹	واژۆ
autograph² (= manuscript)	دەستنوس
autograph³ (= dynamic mathematics software)	ئاوتوگراف
	(نەرمەوالەي بىركارىيى بۆزۈھ كە بۆ فىر كىردى ئىمارە كارى، تانويۇي ئەندازەيى، سەرزىمىرى و شىمانە "احتمالات" بەكار دەچىت)
autoidentifier	خۇناسكار
automate	۱- خۇبەكاربەرىن، بە خۇكار كىردى ۲- كۇمپىيوتەرى كىردى، ماشىنى كىردى
automatic	خۇكار، ئۆتوماتىك
automation	خۇكارى
autoplay	خۇلىدان، خۇگەر
auto-repeat	خۇبارە، خۇپاتە
auto-stop	خۇوھست، خۇوھستان
autorestart	خۇدەستپى كىردىنەوھ
autoresponder	خۇوھلامدەر
autorun	خۇگەرپى
autosave	خۇپاشەكەوت
auto scan	پىشكىنىيى خۇكار
AutoShapes	شىوھ خۇكارىيەكان
autotrack	سۇراخ كىردى خۇكار (سەبارەت بە شوپىنى مانگى دەستكرد)
avatar	"ئاڧاتار"، (ئەم وشەيە لە بنەرەتدا لە زمانى "سەنسكىرىت"ەوھ ھاتووه، وھ لەم سەردەمە نوپىيەدا ئەم واتايانەي ھەيە: ۱- نوپىنەر اىيەكەي ئەلەكترونى يان وپنەيى بۆ كەسپىك يان دەورگىرپىك لە "Science fiction" و زانستى كۇمپىيوتەردا. ۲- لە (مەكۆ forum) و شوپىنى وا، بە وپنەيەك يان وپنۇچكەيەك دەوترى كە نوپنەر اىيەكەي كەسپىك يان

ئەندامىك يان بەشدار بوويهك دهكات .

AVI (=Audio-Video Interleave file)

AVS (= antivirus software)

axis

تهوهره، تهوهر

B, b

- B¹** نیشانه‌ی کورته‌ی "بایت"
- B²** "بی" (ناوی زمانیکی به‌نامه‌دارپژیی ئاستبه‌رن)
- B:** ب‌جووتخال، بی-جووتخال (له‌کۆمپیوته‌ره‌که‌سییه‌کاندا نیشانه‌ی دیسکی نه‌رمی B)
- back¹** ۱- پشت، پاش، دوا ۲- رابردوو (ئاوه‌لناو) ۳- پالپشتیکردن
- back²** گه‌رانه‌وه، بۆ دواوه، بۆ پاشه‌وه
(ناو، فرمان. له "GUI" و ئینته‌رنیئتا، رۆیشتن بۆ "په‌ره" یان "سه‌رووپه‌ره‌ی پیشوو، که پیشووتر هاتبووه سه‌ر په‌رده‌پیشانه‌که‌دا. به‌رانبه‌ره‌که‌ی "forward"ه)
- backbone** گازه‌را، برپه‌ره (کۆمه‌لێک له‌گرێ بنه‌ماییه‌کانی رایه‌له، که له‌لایه‌ن هیله‌به‌توانا‌کانه‌وه پیکه‌وه به‌ستراون)
- backbone network** رایه‌له‌ی برپه‌ره (به‌شیک له‌رایه‌له‌یه‌کی "WAN" که هه‌ندێ رایه‌له‌ی "LAN" به‌هۆی "په‌ره" به‌یه‌کتر ده‌به‌ستێته‌وه)
- backdoor** پشته‌ده‌رگا
- backdrop** (= background plane) په‌رده‌ی پاشبنه‌ما
- backfile** (= backup file) په‌رگه‌ی پالپشتی
- background** پاشبنه‌ما

backing	۱- پالپشتی ۲- پشتیوانی
backslash (\)	لاره‌هیلی بیچه‌وانه
backspace (key)	کلیلی دوابه‌ر، کلیلی به‌ره‌ودوا
backup	پالپشت - پاراستن
bad sector	که‌رتی خراب، سه‌کته‌ری خراب
badge reader	نیشانه‌خوین، نیشانه‌خوین‌هر (ناو. ئامیری چوونه‌ژووره‌وه، که ده‌توانی ئه‌و زانیاریبانه‌ی که له کارتکی بچوکی لاستیکیدا نه‌ئینه‌ندی کراون، بخوینته‌وه)
balance	۱- هاوسه‌نگی، هاوتایی ۲- ته‌رازوو ۳- هاوسه‌نگکردن، هاوتاکردن، هاوته‌رازکردن
balanced	هاوسه‌نگ، هاوتا، هاوته‌راز
balanced bridge	پردی هاوسه‌نگ
balanced error	هه‌له‌ی هاوسه‌نگ (خاوه‌نی شیمان "احتمال"ی هاوسه‌نگ و به‌کسان)
ball	گۆ، خرپ
ball printer	چاپکه‌ری گۆدار
ban	په‌گرتن
band	باند، نه‌وار، شریت
bandwidth	باندبه‌رینی
banner¹	به‌یداخ
banner²	سه‌ردیپری سه‌ره‌کی (بو وینه‌گه‌وره‌ترین سه‌ردیپری لاپه‌ره‌ی یه‌که‌می رۆژنامه)
banner³	سه‌ردیپسازی (شیوه‌پیداخ به‌سه‌ردیپ)
Banner⁴	به‌نییر (ناوی بازرگانی. جوړه‌نهرمه‌واله‌یه‌کی تاییه‌ت به ده‌سکاری و ئاماده‌کاری سه‌ردیپ)
banner⁵	به‌نییر (له ئینته‌رنییتدا، هه‌رجوړه‌راگه‌یاندا‌نامه‌یه‌ک به‌شیوه‌ی لاکیشه‌له‌په‌ره‌ی ویداخ)

bar	توول، شیش، میله
barcode	توولکۆد
base	بنچینه
basic¹	بنچینهیی، بنچینه
BASIC² (= Basic = Beginners Symbolic All-purpose Instruction Code)	بهیسیک (رهمزی فهرماننامهیی هیمایانهی ههمومه بهستهی دهستیکهران)
basic code¹	کۆدی بنچینهیی، هیمای بنچینهیی
BASIC code²	بهرنامهی بهیسیک
BASIC compiler	وهرگێری بهیسیک
basic ditionary	وشهنامهی بنه ما، وشهنامهی بنچینهیی
basic shapes	شیوه بنه ماییه کان
batch	۱- دهسته، پۆل، چهپک ۲- دهستهیی، پۆلی، چهپکی ۳-
	دهسته کردن، دهسته بیکردن، بهپۆلکردن، بهچهپکردن (دانانی کۆمه لئی فرمان یان کارئ، له نۆرهی جیه جیووندا، یان دروستکردنی په رگهی دهستهیی)
batch file	په رگهی دهستهیی (په رگه یه ک که یه ک یان چه ند فرمانیکی تئدایه، به دوا ی یه کدا جیه جئ ده بن)
benchmark	هه لسه نگینه ر
beta	بیتا
binary	دوویی، دوانی
BIOS (= basic input/output operating system)	"بایئوس"
	"بی ئای ئو ئیس" (سیسته می کارپیکردنی تیچوو/ده رچووی سه ره کی)
bit	بیت
blank	به تال، سپی
block	۱- بهر به ست ۲- بلۆک
blog	بلۆگ

blogger

بلوگنوس

Bluetooth

بلووتوس، ددانشین

(بیوانه‌بیه‌کی ئالوگورکردنی دراوه‌یه. بواریکی ره‌خساو بو هه‌مه چه‌شن ده‌زگای ئه‌لیکترونی ساز ده‌کات، که دراوه‌ا و زانیاریی (به هه‌موو جوړه‌کانی ده‌ق، ره‌نگ، ده‌نگ..هتد) تاوتوئ پی بکه‌ن. بیتهل له نیوان ۱۰ تا کوو ۱۰۰ مه‌تردا کار ده‌کات. ئه‌م ته‌کنیکه کو‌مپانیای ئه‌ریکسون دایه‌ینا و به‌ناوی پاشایه‌کی دانیمارکی ناوی لی نراوه، که هه‌میشه له‌به‌ر تووترک خواردن ددانه‌کانی ره‌نگیان شین بووه)

bookmark¹ (= book mark = place marker) په‌رتووکنیشانه‌که‌ر،

جینیشانه‌که‌ر، جیدوژ (ئهو چیه‌ی که ده‌خړیته نیوان کتیبی بو ئه‌وه‌ی شوینی خویندنه‌که بو جاریکی تر دیاری بکریت)

bookmark² په‌رتووکنیشانه‌که‌ر، نیشانه‌که‌ری نیوان کتیب،

نیشانه‌که‌ری شوین یان ویبگه، شویندوژی ویبگه،

ویبگه‌نیشانه‌که‌ر (له ئینته‌رنیتدا، هیمایه‌ک که له کاتی کارکردن له ویبگه‌یه‌کدا له "توول‌امراز toolbar"ی ویبگه‌ره‌که دای ده‌نین تا ناونیشانی ئه‌و ویبگه‌یه وه‌کوو سئ له ویبگه‌ره‌که‌دا تو‌مار کریت. به‌م جوړه له کاتی داهاتووی ویبگه‌ر‌دیدا، بی ئه‌وه‌ی پیویست بکات ناونیشانی ویبگه‌که بنووسر‌پته‌وه، ته‌نها به جیگیرکردنی ناوی ویبگه‌که له منووی سه‌که، سیسته‌مه‌که ده‌چپته ناو ویبگه‌که‌وه)

boolean¹ (= logical = Boolean)

بوولی

Boolean² (= Boolean)

که‌مایه‌تیی بوولی، گو‌راوی بوولی

boolean algebra

جه‌بری بوولی

boot

"بووت"، خسته‌ن‌پری (خسته‌ن‌پری سیسته‌می کار‌پیکردن له سه‌ره‌تاوه)

bounce¹

ده‌رکردن

bounce²

گه‌رانه‌وه (له ئینته‌رنیتدا، گه‌رانه‌وه‌ی نامه یان په‌یامی نیردراو له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که ناونیشانه‌که هه‌له‌یه یان کی‌شه‌یه‌کی کو‌مپیوت‌ری له ئارادایه)

box

باول، سندوق، جیدان

BRB (= be right back)	"هەر ئیستە دیمهوه"، (نهم سهروشیه زۆر جار له مهکوکاندا بهکار دهچیت و له جیاتیی ئهوهی بنوسری (be right back) که به کوردی دهبیته (هەر ئیستە دیمهوه)، بهس سهروشه ئینگلیزییه که دهنوسریت: (BRB)
broadband	به رینباند
broadcast	بلاوکردنهوه، پهخش، وهشان
browser	گهڕۆک، ئینتەرنیټخوینەر (پروگرامی خویندنهوهی لاپههکانی ئینتەرنیټ)
budget	بوودجه
buffer	نیوانگر، بیرگه‌ی نیوانگر (هموو جوهره بیرگه‌یه‌کی کاتیی ناوبهستی نیوان دوو بیرگه یان خولگه یان سیسته‌م)
bug	که‌لین، چهوتی، هه‌له
build	۱- پیکه‌هینان ۲- به‌رزکردنهوه
burner	سووتینەر
burst	۱- ته‌قینه‌وه ۲- ته‌قاندنه‌وه
bus	تیپه‌رگه
busy	سه‌رقال
busy hour	کازیری سه‌رقالی
button	دوگمه
bypass	لاتیپه‌ری، به‌لاداتیپه‌رین
byte	بایت، هه‌شته، هه‌شت بیت، ۸ بیت

C, c

C¹	"سى" (ناوى زمانىكى بەرنامە دارپىزىيى ئاستبەرز)
C²	"سى"، (پەنۋوسى شانزە شانزەيى، بەرانبەر بە ۱۲ دەدەيى)
C#	"سى شارپ" (ناوى زمانىكى بەرنامە دارپىزىيى ئاستبەرز)
C+	"سى +"، "سى پلەس"، (ناوى بەرنامە يەكى بەرنامە سازىيى ئاستبەرزە كە سەرووتر لە "C"ە)
C++	"سى ++"، "سى پلەس پلەس"، (ناوى زمانىكى بەرنامە دارپىزىيى ئاستبەرز)
C:	سى جووتخال، سى-جووتخال (لە كۆمپيوتەرە كەسىيە كاندا نىشانەى دىسكى پەقى C)
cab¹	درىژكراو يە بو پەرگە يەكى پەستىنراو سىستەمە كانى ويندۆزدا. كورتراو ەى cabinet
cab²	ژووريلە
cable	كىيل
cache	حە شارگە
CAD (= computer-aided design)	دارشتن بە يارمەتتى كۆمپيوتەر
caddy	"گەدى" قە باغى سى دى (قە باغى تايبەتى ەلگرتتى دىسكى سى دى)
calculate	۱- ژماردن، ە ژماركردن ۲- لىكدانە ۳- نەخشە دانان، پىكخستن
calculation	ژمىركارى، ژماردن، ە ژماركردن

calculator	ژمییره، ئامییری ژماردن
cancel	هه‌لوه‌شانده‌وه
canonical	به‌پیی یاسا
capability	توانا، توانست، توانایی
capacity	۱- جیگرتن، فراوانی ۲- توانست
capture	گرتن
card	کارت
case	سنووق (ی کالاره‌قه‌کانی کۆمپیوتەر)
case (SW)	بار، دۆخ
category	هاویوله‌کان
CD-ROM (= compact-disc read-only memory = compact-disc ROM)	
	"سی‌دی-رام"، دیسکی تیشکی (بیرگه‌ی ته‌نها خوینه‌ریی دیسکی په‌ستاوته. جوړه بیرگه‌یه‌کی ده‌ره‌کیی کۆمپیوتەر، به‌شیوه‌ی دیسک به ته‌کنۆلۆژیای تیشکی یان لیزه‌ری)
CD-RW (= compact disc, rewriteable)	(CD-RW)، دیسکی
	په‌ستینراوی له‌سه‌رنووسه‌نی (فۆرماتیکی دیسکی په‌ستینراو (CD)ه که ریگه‌ ده‌دات به‌رده‌وام تۆمار له‌سه‌ر دیسکی بکریت)
central	ناوه‌ندی
certificate	بروانامه
CGI ¹ = Common Gateway Interface	
CGI ² = Computer Graphics Interface	
challenge/response	به‌ره‌نگاری / وه‌لام (له‌پاراستنی دراوه‌کاندا)
CHAP (= Challenge-Handshake Authentication Protocol)	CHAP
	سی‌ئیچ‌ئه‌ی‌پی (شیوه‌یه‌کی پاریزراوه‌ بۆ پیوه‌ندبوون به‌سیسته‌میک. کۆنۆوسیکی پاراستنه‌ بۆ پیوه‌ندییه‌ لیکه‌ستراوه‌کان که تیایدا به‌پیه‌به‌ر خوی ده‌توانی بریارده‌ر بی که چه‌نده "چوونه‌ژووره‌وه" و "تیپه‌پروشه" پیویسته)
char = character	

character	نووسه، هیما
charge	بارگه
charged	بارگه کراو، بارگاوی
charger	بارگاویکه، بارگه دهر
chart	هیلاکاری
chat	دهمه تهقی، چات
check	پیاچوونه وه، تیروانین
check box	چوارگوشه ی پیاچوونه وه، خانه ی پیاچوونه وه
chip	چیپ، تهله زم، تهلاش
chip set	کومه له تهله زم (کومه له مؤنتاز بوویه کی چه ند تهله زم که کاریکی دیاریکراو جیبه جی ده کات)
cipher	سفر، سفراندن
circuit	خولگه، که مهره، چیوه
class	پول
click	کرته، کلیک
client	پارزه خواز
clip	گرته، کلیپ، چه پک
clock rate (= clock speed)	تیکرای لهره، چرکه لهره، ریژه ی لهره (= خیرایی کاترمیر)
clone	له به رگرتنه وه، وه کخوی، کلون، کتومت (کومپیوته ری که له لایهن دروستکه ریکه وه چی ده کری و پیکهاته که ی کتومت له گه ل پیکهاته ی کومپیوته ریکی چیکراوی دروستکه ریکی تره وه وه که یه که)
close¹	داخستن (ده ستور یان فرمانی داخستن و کوتایی پیه یان به کاری په رگه)
close²	نزیک (ئاوه لئاو)
close and open a file	کردنه وه و داخستنی په رگه
close button (= X button)	دوگمه ی داخستن

closed	داخراو (ئاوہلناو)
cloud computing	ژمیرکاری هه ور، هه وره ژمیرکاری
cloud operating system	هه وره سیستهمی کارگیری (وهکوو ویندۆزی ئازور (azure)
cluster	هیشوو، چهپک، گرووپ
CMOS (= complementary metal-oxide semiconductor)	(CMOS)
	"سی مۆس" (نیمچه گهیه نه ری ئۆکسیدی کانزای ته واوکه ر. جو ره ئامیریکی نه له کترۆنی)
code¹	کۆد، ره مز، نهیینی
code² (= program)	۱- به رنامه (زاراوه ی کۆن به رانه ر به وشه ی "program" که تاراده یه که له کار که وتوو، به لام له هه ندی له زاراوه پیکهاته بییه کاندای هیشتا هه ر به کاره یانی هیه) ۲- به رنامه نووسی
code³	نه ینبه ندیکردن
code⁴ = encode	
codec	(codec)، ره مزدانان، "کۆدیک" (له پیوه ندییه دراوه بییه کاندای، ئامیریک بو نه ینبه ندی هیمای به راوردییه کان و گۆرانیان به ره نووسی و، گه رانه وه یان بو شیوه به راوردییه سه ره تایییه کان)
collapse	۱- رووخان، رمان، هه ره سه ییان ۲- نووشتانه وه ۳- که وتن
column	ستوون
COM¹ (= Component Object Model)	COM، به ردی بیناسازی
	مایکرو سۆفت له "کۆنترۆله کان controls" له "ئه کتیف ئیکس Active X" دا
COM² (= Computer Output on Microfilm)	COM، ده رۆچکه ی کۆمپیوته ر له مایکرو فیلما

COM³	كام (له ئىنتەرنېتدا، يەككە له درېژكراوه كانى ناوه دۆمهين "ناونىشانى وېب"ه، بۇ وېنه له yahoo.com، كه بۇ وېبگه بازرگانىيەكان commecrial به كار ده چيپت)
COM⁴ [executable program]	كام (له DOS، دا، چۆره درېژكراوه يەكە پەرگە جېبە جېكارىي دوودوويييه (binary))
combine	تېكە لكردن، يە كگرتن، ئاويته كرن
comma	بۆر، كۆما، وپرگول
command	فەرمان
comment	۱- پروونكر دنه وه ۲- بۆچوون، ليدوان، تيببىنى، سه رنج
common	هاوبه ش، باو
Common Gateway Interface (= CGI)	ناوبه ستى دهره رپى
	هاوبه ش (له ئىنتەرنېتدا، شيوه ناسى، ناوبه ست، وه يا به رنامه يەك كه ده توانى له گه ل كۆمپيوته رى راژه كار پيوه ندىي چالاك پېك به ينى)
communication	۱- راگه يان دن، پېگه يان دن ۲- پيوه ندى ۳- هوى گه يان دن يا پيوه نديگرتن
compact	په ستېنراو
company	به شگه، هاوبه شگه
compatible	گونجاو، شياو
compile	وه رگيپان، كۆكر دنه وه، له سه ريه ك دانان
compiler	وه رگيپ، كۆكه ره وه
compress	۱- په ستان ۲- په ستن، په ستانه وه، گرد كرنه وه
computable	ژمار دنى، ده توانى بزمير دريپ، ژمار ده نى
computation	۱- ژمار دن، ليك دانه وه ۲- نه نجامى ژمار دن يك
compute¹	ژمار دن، ليك دانه وه

compute²	پېژمېړی، پېژمېړکردن (هر جوړه ژماره گهريهک که بېويستی به بهکارهينانی پېژمېړ "کومپيوتهر" بېت)
computer	کومپيوتهر، ژمېرهک، بژمېړ، پېژمېړ، ژمېرهري ئهلېکترونی
computer abuse	خراب بهکارهينانی کومپيوتهر
computer-aided (= CA = computer assisted)	
	کومپيوتهرياريددهدر، پېژمېړياريددهدر
computer animation	بهجوولگهريی کومپيوتهري (که لکوهرگرتن له پېژمېړ بو چيکردنی کارتوون)
Computer Graphics Interface (= CGI)	ناوبهستی
	گرافیکی پېژمېړ، ناوبهستی گرافیکی کومپيوتهر
CON	(CON)، "گون"، (ناو. له "DOS" دا، ناوی ژيربېژيی ئامېری کونسول، که به تهختهکلیل و پهردهپيشان دهوترئ)
concat	کوکردنهوه، خستنهسهریهک
conditional formatting	شيوازکاریی بهمهرج، فورماتکردنی بهمهرج
configuration	شيوهپيدان
connection	بهستنهوه، پهيوهندي
console	شيلمان، هه لگر، تاق، سهرديوار
console = CON	
constant	نهگور، چهسپاو
constructor	بنياتنهر، داريزهر
content	ناوهړوک
content layout	گه لاله بهنديی ناههړوک
context	۱- دهق ۲- بيکھات، تهنراو، شانہ
context menu	ليستهی بيکھات

continue	دریژه پیدان، به رده و امبوون
control bus	تیپه پرگه‌ی ریځخستن، تیپه پرگه‌ی کونترول
control panel	په‌ره‌ی چاودیږی
controls	کونترول‌ه‌کان، پړوتینه‌کانی پروگرام له "ئه‌کتیفائیځس" دا، به‌نزیکه وهک "جاڤا" یه له "ئه‌پیل" دا
convert	گورپین، گورپان
cookie (= Cookie)	شه‌کړوکه (له ئینته‌رنیټدا، جوړه ده‌قه‌په‌رگه‌یه‌کی بچکوله‌یه، که به‌هؤی نهرمه‌واله‌ی "گه‌رؤک browser" ه‌وه، له‌سه‌ر بنه‌مای زانیارییه‌کانی وییگه‌یه‌ک چی ده‌کریټ و له‌به‌رگره‌وه‌ی زانیارییه‌ سه‌رنج‌راکیشه‌کانی به‌کاره‌ینه‌ره)
copy	روونووس، له‌به‌رگرتنه‌وه
copyright	مافی له‌به‌رگرتنه‌وه
cost	تیچوون، به‌ها
count	۱- ژماردن ۲- کوکړدنه‌وه
counter	ژمی‌ره‌ر
CPRM (= Content Protection for Removable Media)	سی‌پی‌ئارئییم، پاراستنی ناوه‌رپوکی راگه‌ییینه لابردنه‌نییه‌کان (ته‌کنولوژیاییه‌کی دارپژراو له‌سه‌ر بنه‌مای په‌قه‌واله‌یه یو جیبه‌جیکردنی سنووردارییه‌کانی پاراستنی له‌به‌رگرتنه‌وه)
CPU (= central processing unit)	سی‌پی‌یوو (یه‌که‌ی ریځخه‌ری ناوه‌ندی، ریځخه‌ری ناوه‌ندی)
crack	شکان، کراک
CRAM (= challenge-response authentication mechanism)	
CRAM	سی‌ئارئی‌ئییم ("گه‌لاله‌واره scheme" یه‌کی دووناسته‌یه بو ریپیدانی به‌کاره‌ینه‌رانی رایه‌له‌که وه‌کوو به‌شیک له "گونووسی گواستننه‌وه‌ی سه‌رووده‌ق Hypertext Transfer Protocol = HTTP" ی ویی به‌کار ده‌بریټ)
crash	تیځشکان

crawler	ویبکشوک
create	ئافراندن، دروستکردن
credit	بایه، خ، برپوا
credit card	برپوا کارت، کارت، برپوا، کارت، بایه، خ، کارت، قهرز
cron	کارگیپر
crossover¹	په‌رینه‌وه، برپین
crossover²	برگا، شوینی یه‌کتر برپین
cryptography	نهینیکردن
CSMA-CD (= carrier sense multiple access/collision detection)	سزما سیدی، ده‌ستپیگه‌یشتنی چه‌ندجاره‌ی وه‌رگری هه‌نگر / ئاشکراسازی پیگدادان (جوړه برۆتۆکۆلیکی رایه‌له)
CSS (= cascading style sheet)	سی‌ئیس‌ئیس (کۆمه‌له‌ ری‌سایه‌که بو) ئه‌وه‌ی که چون به‌لگه‌نامه‌یه‌کی (HTML) شیوه‌ی پی‌ بدریت یان به‌سانایی بلّین شیوازه‌زمانیکه)
CSV¹ (= comma-separated value)	(CSV)، سی‌ئیس‌قی، به‌های
	به‌بۆر جیابوو (له‌ پیکهاته‌ دراوه‌بییه‌کاندا، ئه‌و تۆماره‌ی که بواره‌کانی به‌ بۆر لیک جیا بوونه‌ته‌وه)
CSV² [comma delimited]	(جوړه‌ درپژکراوه‌یه‌کی په‌رگه)
ctrl-key	دوگمه‌ی کۆنترۆل، دوگمه‌- کونترۆل
currency	دراو، پاره
current¹ (= electric current)	ته‌زوو، لوزوو (ته‌زووی کاره‌بایی)
current²	تایبه‌تی به‌ ئیستا، دواژماره (گۆفار، پۆژنامه، کتیب، دواوه‌شانی کتیبیک)
current³	هه‌نووکه‌یی، ئیسته‌یی، هی ئیسته، دوایین
current address	دوایین ناو‌نیشان

current date	رېځه وټی ئیستا که
cursor	جینیشاندەر
custom	رَاسپیراو
customize	کرپارخواز کردن، گونجان، سازدان (چاکردن و گۆرپینی شتیک به پپی خواستی کریار)
cut	برپین
CVS (= Concurrent Versions System)	سی قی ئیس، سیستمی وه شانہ هاوکاتہ کان (سیستمی که بو هه لسوکه وتکردن له گه ل وه شانہ کان. سیستمه که ئاگاداری گۆرانکارییه کانی ناو په رگه جۆربه جۆره کانی پرۆژه یه که. به یارمه تیی ئه مه مرؤف ده توانی ئاگاداری دوا بین وه شانہ کانی په رگه یه که بی که کۆمه لئ به کاره یی نه ر کاری له گه لدا ده که ن، هه روه ها به سانایی ده توانی بگه ریته وه بو وه شانہ پپشوو)
CWIS (= Campus Wide Information System)	سیستمی به رفراوانی کۆگاکردنی زانیارییه کانه له زانکۆ و په یمانگا کاند
cybrarian	کارمه ندی کتیبخانه ی دیجیتال (کتیبه وانیک که کار له سه ر کتیبخانه ی ئه لیکترۆنی بکات)

D, d

- D¹** "دی" (ناوی زمانیکی بهرنامه دارپڙیئی ئاستبهرز. زور له یه کچووی C و C++ ده چچ و سالی ۱۹۹۹ په رهی پچ دراوه)
- D²** "دی"، (په نووسی شانزه شانزه یی، بهرانبهر ۱۳ دده یی)
- D:** "دی جووتخال"، (له کومپیوتره که سییه کاندان نیشانه یی رهقه دیسکی D)

DAD = digital audio disk   دیسکی بیستنی ژماره یی

daemon = demon

dash   کشتهک، تهقه ل (تیبینی: جیاوازی هه یه له نیوان کورته هیلی [کشتهک dash] و کورته هیلی [بهستهیل، کورته تهقه ل hyphen]. "کشتهک" - که له کوردیدا به واتای ده زووی بادراوه - و بهرانبهر به "dash" دانراوه، درپڙییه که ی دوو ئه ونده ی [بهستهیل، کورته تهقه ل hyphen] ه، "بهستهیل" واته هیلی که دوو وشه به یه که وه دهبه ستیته وه، که له زمانه ئینگلیزییه کاندان باوه، بو وینه: "CD-ROM".

DAT¹ [Data]، دات (درپڙکراوه و نیشانه ی دراوه په رگه، و هکوو په رگه ی دهق له "DOS" دا و، په رگه ی دهنگی- وینه یی له "پراگه بیینه کان media" دا)

DAT² = digital audio tape

DAT³ = dynamic address translation

data   دراوه، زانیاری

data bus   تیپه رگه ی دراوه

data warehouse   کوگای دراوه

database	بنکهدراوه، بنکه‌ی دراوه
datagram	داتاگرام
date	رېکه‌وت، به‌روار
debug¹	راستکردنه‌وه، هه‌له‌دوژین، هه‌له‌سرپینه‌وه (لابردن و سرپینه‌وه‌ی هه‌له‌له‌به‌رنامه و په‌رگه)
debug²	سیخوړسپړی، سیخوړسپړینه‌وه (دوژینه‌وه و هه‌لو‌ه‌شان‌نه‌وه‌ی سیخوړه‌ئه‌له‌کتريکيیه‌کانی وهک مایکروپوښی شاراوه)
debugger	هه‌له‌دوژ، راستکه‌روه، هه‌له‌سر
decode	کوډه‌ه‌لو‌ه‌شان‌نه‌وه
decoder	کوډه‌ه‌لو‌ه‌شین‌ه‌ر
decompile	وه‌رگي‌پړاندنه‌وه
decompiler	وه‌رگي‌پړین‌ه‌ر
decompress	شین‌ه‌ل‌کردنه‌وه
decryption	ئا‌شکراکردن
dedicated	تاییه‌تمه‌ند
default	بنه‌ره‌ت
defragment	دیفراگمینت، یه‌کخستن‌ی پارچه‌به‌ندبووه‌کان، رېکخستن و خستن‌ه‌پالیه‌کی هه‌لگي‌راوه‌کانی ناو په‌پکه (له سیستم‌ی کارپي‌کردندا، به‌تاییه‌ت له "Dos" دا و، به‌شيوه‌یه‌کی گشتی له به‌رپو‌ه‌به‌رایه‌تیی بیرگه‌دا، گواستن‌ه‌وه‌ی پارچه‌پرشبووه‌کانی په‌رگه له که‌رت (سه‌کتره)ه‌ پرشوبلا‌وبووه‌کان به‌یه‌ک یان چه‌ند سکتوری ته‌نیشتی یه‌کتره‌وه)
delete	سرپینه‌وه
demilitarized zone (= DMZ)	DMZ، ناوچه‌ی
	سوپالی‌ده‌رکراو، ناوچه‌ی بی‌سوپا، ناوچه‌ی سوپالی‌کی‌شراو (له رایه‌له‌کانی کو‌مپیوته‌ردا، کو‌مپیوته‌ریکی خانه‌خوئ یان رایه‌له‌یه‌کی بچکوله‌ی تیخراوه که وه‌کوو "ناوچه‌یه‌کی بیلا‌یه‌ن" ه‌ له‌نیوان رایه‌له‌یه‌کی خو‌بیی کو‌مپانیا‌یه‌ک و رایه‌له‌یه‌کی هه‌مووانی دهره‌وه)

demo	پیشاندان
demon¹ (= daemon)	(demon)، دیمۆن، دیمن، تارمایی،
	شەو (له سیستەمی کارپیکردندا بۆ وێنە له یونیکس، بەرنامە یان رەوتی که له بەرچاوی بەکارهێنەر شاراوێه و تەنیا له کاتی بپۆیستدا، بەشیۆهێ خۆکار، بار دەبێ و هەندئ له کاره سیستەمییهکان و هی تر جیبهجی دەکا و دوایی دیسانهوه خۆی هەشار دەداتەوه)
demon² (= daemon)	(demon)، دیمۆن، قوفلشکین (له
	پاراستنی دراوهکاندا، بەرنامەیهک که بۆ شکان یا کردنهوهی هەندئ له گەڵه وێنهکانی پاراستنی نەرمه‌واله به‌کار ده‌برێت)
density	چری
denial	نکوولی
depth	قوولایی
depth-first search (= DFS)	گه‌رانی له‌پێشدا له‌قوولایی
derived	داتاشراو
descend	نزمبوونهوه، هاتنه‌خواره‌وه
descendant	نه‌وه، وچه، به‌ره، توخم
descender	خوارهاتوو، شو‌رپوو، (ناو. له‌پیتچنیدا، پیتچ که به‌شیک به‌ره‌و خواره‌وهی به‌شی سه‌ره‌کی یان ناوه‌ندی پیتکه‌که شو‌ر بووبیتته‌وه، وه‌کوو p, q, و گه‌ له‌وانه‌دا هیلیکی بچووکه له‌چه‌قی پیتکه‌که‌وه به‌ره‌و خواره‌وه درپژه‌ی هه‌یه)
descending	داشو‌ری، داکشایی، نزمبوونی، هاتنه‌خواری (ئاوه‌لناو)
description	نیشانه‌هه‌لدان، وه‌سفکرده‌ن، وه‌سف
design	دارستن
desire	داخوازی، خواست
desktop	روومیز
desktop computer	کۆمپیوتەری روومیز
destructor	له‌ناوبه‌ر

detail	وردی، وردکاری
device	ئامیر
device driver	ئامیروہ گہر خەر
DFS = depth-first search	
DHCP (= Dynamic Host Configuration Protocol)	(DHCP)،
پروتوکولی ریکخستنی خانہ خوی بزوک (پروتوکولیکی رایہ لہیہ کہ ئەگہری ئەوہ دەدات زانیاریی رایہ لہ بدریتہ کۆمپیوتہ رەکانی تۆپکی ھاوبەش و ناو نیشانی ئای پی بداتہ کۆمپیوتہ رەکان بە شیوہ بہ کی بزوک)	
DHTML (= Dynamic Hypertext Markup Language)	(DHTML)،
زمانی ھیمادانانی سەر وودەقی بزوک	
diagram	پینوین، خستہ، نوانہ
dial	۱- ژمارہ گر ۲- ژمارہ گرتن
dial-up	۱- ژمارہ گری ۲- ژمارہ گریکردن
digit	رہ نووس
digital	دیجیتال، رہ نووسی
digital audio disk (= DAD)	دیسکی دەنگی رہ نووسی، سی دی
دەنگی	
digital audio tape (= DAT)	شریتی دەنگی رہ نووسی،
"دات" (جۆرہ کاسیٹکی دەنگی بو تۆمار و بلا وکردنەوہی دەنگ بە شیوہی "نہینبہندیی رہ نووسی")	
digital technique	تەکنیکی ژمارہیی
dimension	۱- دووری، لا (پانی و دریزی و ئەستووری) ۲- لاکان ۳- رادہ ۴- مەودا، گرنگی، رەھەند
direct	راستە و خو
directory	پیرست
DirectX	(DirectX)، دایریکت ئیکس (لە ویندۆزدا، جۆرہ

نەرمەوالەھەکی سیستەمی ناوبەستی بەرنامەدارپێژی، تاییەت بە بەدیھێنانی پێوەندی لەنیوان بەرنامەکانی بەکارھێنەری، سیستەمی کارپێکردن و، رەفەوالەھە کۆمپیوتەر)

disable

۱- لەکارخستن ۲- نەتوانکردن

disk

پەپکە، دیسک

disk drive (= drive = disk unit = DD)

دیسکلێخۆر،

دیسکۆھگەرخەر، پەپکەلیخۆر، پەپکەوھگەرخەر

display

پیشاندان

Disruptive technology

تەکنۆلۆژیای تێکدەر

distribution

دابەشکردن

DLL (= Dynamic Link Library)

پەرتوووکخانەھە بەستەری بزۆک

document

بەلگەنامە

domain

دۆمەین، پیاوان، قەلەمەرەو

domain name

ناوی دۆمەین، ناوی پیاوان

DNS¹ (= Domain Name Service)

پاژەھە ناوی پیاوان (بنواھە DNS³)

DNS² (= Domain Name Server)

پاژەکاری ناوی پیاوان (بنواھە DNS³)

DNS³ (= Domain Name System)

سیستەمی ناوی پیاوان (ناوی پیاوان)

یان "ناوی دۆمەین Domain Name" بەگۆیڕەھە ریزبۆونی ئەلفبەھە دەنوسرئ

بۆ ئەوھە باشتر بکەوێتەوھە بیری ئیمە وکوو: "www.google.com" بەلام

لەراستیدا ئینتەرنێت لەسەر بنەمای "ناونیشانی ئای پی IP address" کە

ژمارەبیبیە دامەزراوھە و بۆ تێگەشتنی دەھە ناوھە ئەلفبەبیبیەکان بگۆردرێتەوھە

سەر ناوی ژمارەبیبی "ئای پی IP". ئەمەش خزمەتگۆزاری و پاژەھە کە کە

"DNS" دەیکات، بۆ نمونە ناونیشانە ئەلفبەبیبیەھە گووگڵ وەرەدەگیرێتە

سەر ناونیشانی ئای پیبیبیەھە کە بریتیبیە لە: "66.249.91.103"

done

کراو، جیبەجیکراو

dongle

کلۆمی سەختەوالە (لە پاراستنی دراوھەکاندا، قفلێکی

بچووکە کە لە سەرھەپێ دەروچکەھە ھاوتەریبیبی چاپگەر یان

دەروچکەھە زنجیرە ھەلەدەواسرئ)

DOS¹ (= disk operating system)	(DOS)، دوّس، سیستهمی
	کارپیکردنی دیسکی (زاراوهی گشتی، به واتای هەر جوّره سیستهمیکی کارپیکردن که به شه سه ره کییه که ی له دیسکا پاشه که وت ده بی)
DOS² (= MS-DOS)	(DOS)، دوّس، ئیم ئیس دوّس (کورتە ی ناوی بازرگانیی "MS-DOS")
DOS³	(DOS)، دوّس (له "DOS" دا، فه رمانیک بوّ به دیه یانی پپوهندی له گه لّ ناوچه ی بیریگه ی سه ره وه، که ده بی له config.sys بنا سئیرئ)
dot (.)	خالّ
double	دووئه وه نده
download	داگرتن
draft	ره شنووس، پيشنووس
drag and drop	پاکيشان و فرپيدان
drawing	وینه کيشان
drive¹	۱- دیسکوه گه رڅهر، دیسکالیخوږ، دیسکناژو ۲- نه وار "شریت" لیخوږ ۳- ده زگاوه گه رڅهر، ده زگالیخوږ، لیخوږ ۴- وه گه رڅستن، لیخوږین، ناژوتن، وه گه رڅستن دیسک (وه گه رڅستن دیسک)
drive²	۱- بزواندن ۲- وه گه رڅستن
drive = disk drive	
driver	وه گه رڅهر
driving license	کارتی لیخوږین، لیخوږنامه، ناژوتننامه، مؤله تی لیخوږین
dual	دووان، دووانه
DVD (= digital video disc = digital versatile disc)	دی قی دی (جوّره)
	ته کنولوژیا به کی پاشه که وتکردنی زانیاری له سه ر دیسکی لیزه ری له شیوازی (CD)

DVD burner

دی‌قی‌دی سووتینەر

DVD Reader

دی‌قی‌دی خوینەر

dynamic

بزۆک، به‌جوولّه، جوولّه‌دار

dynamic address translation (= DAT) وه‌رگێرانی ناونیشانی

بزۆک

E, e

- E** "ئى"، (پەنوسى شانزەشانزەبى بەرانبەر ۱۴ دەدەبى)
- E-** "ئى"، (پېشگىرگە لە زاراۋەسازى كۆمپيوتەردا ۋەك كورنكراۋە بۆ ئەلەكتروڭ بەكاردەھىنرئىت)
- e-commerce** بازىرگانىي ئەلەكتروڭى
- e-mail** پۈستى ئەلەكتروڭى، ئىپۈست
- e-tail** كارى فرۆشتن لەسەر ئىنتەرنىت
- e-zine, ezine** گۇڧارى بلاۋكراۋە لە ئىنتەرنىتدا
- eBook** پەرتۈۋكى ئەلەكتروڭى، ئىپەرتۈۋك
- ECDL (= European Computer Driving Licence)** كارتى لىخۇرپىنى
- كۆمپيوتەر لە ئەوروپا، لىخۇرنامەي ئەوروپىي كۆمپيوتەر (بەلگەنامەيەكە كە دەدرىت بەوانەي خولئىكى تايىبەتى سەبارەت بە كارکردن و زانىارى لەسەر كۆمپيوتەريان تىپەراندوۋە)
- echo¹** (echo)، زايەلە (زايەلەي ئەۋ دراۋانەي كە لە نىرەرەۋە بۆ ۋەرگەر دەنىردرىن)
- echo²** پەيام (بۆ ۋىنە پەيام لە پەردەي پيشاندانەۋە بۆ بەكارھىنەر)
- echo³** ۱- زايەلە، گەرانەۋە (زاراۋەي گشتى بەتايىبەت سەبارەت بە گەرانەۋەي دەنگ) ۲- زايەلەکردن، گەرانەۋە (گەرانەۋەي ھىما لە رىپرەۋى ناردراۋدا)
- ECHO⁴** (echo)، ئىكۆ (لە "DOS"دا، فەرمانى بۆ پيشاندانى پەيامى راڧە لە نيوان فەرمانە جىبەجىكردىبەكانى پەرگەبەكى پۇلى)

ECP (= Extended Capabilities Port)	دەرگا، ئىسى پى، دەرگا
edit ¹	به لئها توييه كانى پهره سه ندوو
edit ²	دهستكارى، دهستكارى كردن ۱- هه له بى، هه له برى كردن (له گوڤار و رۆژنامه) ۲- پيدا چوونه وه، راست كردنه وه
edit ³	بزار، بزار كردن، هه له ژارتن (رىكوپىيى كردنى فيلم)
editor ¹	دهستكارى كەر
editor ²	۱- هه له بى (هه له چن و هه له گىرى گوڤار و رۆژنامه) ۲- سه رنووسەر (ى گوڤار و رۆژنامه) ۳- نووسەر (ى گوڤار و رۆژنامه) ۴- نووسەر (پروگرامى كه كه بو نووسين به كار دىت) ۵- پيدا چوو، راست كهر وه
editor ³	۱- بزار كەر، هه له ژار (كه سى كه كارى رىكوپىيى كردن و ئاماده كردنى فيلمىك دهكات) ۲- بزار كەر، هه له ژار (جوړه پروگرامى كه كه بو رىكوپىيى كردن و برين و چاك كردن و ئاماده كردنى فيلم به كار ده چىت)
edu (= .edu = .EDU)	۱- په روه رده، فىر كردن ۲- درىز كراوه ى ئهو ناو نيشانه ويى بيانه ى كه به فىر كردنه وه خه رىكن، وهك چون (.com) و (.org) هه يه
effect	كارى گه رى
Elastic computing	پىژمى رى جى رى (لاستى كى، كى شدار)
element	توخم، ئه ندام، بهش
email-group	گروپه پوسى ئه له كتر ونى
emulator	لاسا بى كهر وه
enable	توانست پى دان، توان پى دان
encode	۱- نه يى نه ندى ۲- نه يى نه ندى كردن

encoder	به کۆدکەر، به هیما کەر
encryption	نهینیکردن
encyclopedia	زانیاڕینامه
end	کۆتایی
energy	وزه
engine	بزوین
enter¹	۱- تیکه‌ری ۲- کردنه‌ناو ۳- چوونه‌ناو ۴- تیکردن، خستنه‌ناو ۵- نووسین و تیخستن، خستنه‌ناوی کۆمپیوتەر ۶- تۆمارکردن (له کۆمپیوته‌ردا)
Enter²	دبیرگیپر (له ته‌خته‌کلیدا، کللی که به لیدانی، کۆتاییی دبیر یان فه‌رمان راده‌گه‌یه‌ئری، یاخود جینیشاندەر ده‌چیته دبیری دواتره‌وه)
enterprise	پروژه‌ی ئابووری
entity	پیکهاته، بوون
environment	ده‌وروبەر، ژینگه
EPP (= Enhanced Parallel Port)	(EPP)، ئی‌پی‌پی، ده‌رگای هاوته‌ریبی نووژه‌نبوو
erase	سپینه‌وه
error	هه‌له
escape	ده‌رباز
Escape sequence	ریزه‌ده‌ربازبوون
Ethernet	(Ethernet)، ئیسه‌رنیټ (جوړیک "CSMA/CD"، ناوی بازرگانیی جوړه ستانداردیک و سیسته‌می رایه‌له‌ی "LAN")
Ether Talk	(Ether Talk)، تیټیر تاک (ناوی بازرگانی. ناوی رایه‌له‌ی "ئیتیرنیټ" بو "ئه‌پیل")
event	پووداو (له ویندۆزدا، هه‌ر کرده‌یه‌ک یان چالاکییه‌ک، وه‌ک کرانه‌وه‌ی به‌رنامه‌یه‌ک)
event counter	پووداوژمیڕ

event file	په‌رگه‌ی رووداو
exa- (= E-)	"ئیکزا-" (پیشگری یه‌که‌کانی SI، یه‌کسانه به ۱۰ به توانی ۱۸ واته "10 ¹⁸ ")
exabit (= Eb)	"ئیکزابیت"
exabyte (= EB)	"ئیکزبابیت"، ژیدهر بایت
exceed	زیاتربوون یان رویشتن له (سنوور، په‌یره‌و)، تیپه‌رپوون له
execute	به‌جیه‌ینان، جیه‌جیکردن، کردن
exit ¹	۱- دهرچه، دهرگا، جیگه‌ی چوونه‌دهره‌وه ۲- دهرچوون، چوونه‌دهره‌وه، رویشتن
EXIT ²	ئیکیزت له DOS، فرمانیکه که سیستمی کارپیکردن یان به‌رنامه ده‌گه‌رینیت‌ه‌وه دوخی پیشوو
exit documentation	به‌لگه‌سازی له کاتی چوونه‌دهره‌وه (تۆماری ئه‌و گۆرانکاربیانه‌ی له نهرمه‌واله‌دا کراون، له کاتی چوونه‌دهره‌وه لییدا)
expand ¹	۱- کردنه‌وه، بلاوکردنه‌وه، پاکیشان ۲- کشاندن، پاکیشان، گه‌وره‌کردن دریزکردنه‌وه ۳- فراوانکردن، پانکردن، په‌ره‌پیسندن
EXPAND ²	"ئیکسپاند"، له "DOS" دا، فرمانی که په‌رگه‌ی په‌ستاوته ده‌کاته‌وه
expert	پسپور، شاره‌زا
exploit	قوزتنه‌وه، قورخ کردن
explorer	دۆزهر، گه‌رال
export	هه‌ناردن، هه‌نارده
extensible	شیاوی په‌ره‌سه‌ندن، په‌ره‌سه‌ندنیتی، به‌رگر
extension	۱- دریزکردنه‌وه، دریزبوونه‌وه ۲- مه‌ودا ۳- پاشبه‌ند، لق، پهل، پاشکۆ ۴- په‌ره، په‌ره‌سه‌ندن ۵- دریزکراوه

external
external bus
extract

دەرہ کی
تیبہ پگہی دەرہ کی
دەرہینان

F, f

F = false

F1 – دوگمهی نه‌خسه، کورتکراوه‌ی کرداریکی دیاریکراوه

F12

به‌شیوه‌ی دوگمه له‌سه‌ر ته‌خته‌کلیل که ژماره‌یان ۱۲ دانه‌یه.

fabricate دروستکردن، پیکنان (به‌هۆی کارگه)

facebook فه‌یسبووک

(ناوی تۆرپیکی کۆمه‌لایه‌تی به‌فراوانه، که به‌شداربووانی ده‌توانن دهق،

وینه، گرت‌هی قیدیویی، بۆنه...هتدی تیا بنووسن و بلاو بکه‌نه‌وه)

facsimile (= FAX) فاکس

false¹ نات‌ه‌واو، درۆ، هه‌له

false² درۆزنه، ساخته، قه‌لب

false alarm وریاکه‌روه‌ی ساخته

false code کۆدی نات‌ه‌واو، کۆدی هه‌له، هیمای

هه‌له

false error هه‌له‌ی ساخته

FAQ (= Frequently Asked Questions) په‌د، پرس‌یاری هه‌میشه

دووباره، پرس‌یار و وه‌لام

FAT = file allocation table فه‌ت، **FAT**

FAT32 (FAT32)، فه‌ت ۳۲ (جوړیک "FAT" که له خسته‌ی ته‌رخانیی

۳۲‌بیتی که‌لک وه‌رده‌گریت)

favorite	پەسەند، ھەلبەزاردە
FAX (= facsimile = fax)	فاكس، فەكس
fax = FAX	
FDDI (= Fiber Distributed Data Interface)	(FDDI)،
	ئىفدىدى ئى ئاى (جۆرە ستانداردىكى ئەمىرىكى بۆ چىكىردى "LAN" ئى خىرا، كە لەلايەن "ANSI" ھوۋە دارپىژراوھ)
feed	۱- خورد، خۆراك ۲- خۆراكىپدان، خۆراندىن ۳- پىشبردن
feedback	۱- پىپراگە ياندەن ھوۋە ۲- پاشخورد، پاشخورد، وھلامدان ھوۋە بە وتە يا كردار، ھەستىپىشاندىن بەرانبەر كردار يا رەفتارىك
feedback amplifier	وزەپىدەرى پاشخوردى (خولگەدارى پاشخوردى نەرىنى)
feedback circuit	خولگەى پاشخوردى
feedback control	كۆنترۆلى پاشخوردى
feeder	۱- پىشبەر ۲- خۆراكدەر
feeder cable	كىيلى خۆراك
feedforward	پىشخورد، پىشخورد
feedforward hole	كونى پىشبەرى (لە كاغەزدا)
feedforward register	تۆمارى پىشخوردى
feed track	ھىلگەى پىشبەرى (لە شرىتى كاغەزىدا)
feedline	ھىلە خۆراك
female	مىيىنە
ferric RAM (= FRAM)	"فېرىك رام"
field	بوار، خانە
file	پەرگە، فایل
file allocation table (= Fat)	خستەى تەرخانى پەرگە
file system	سىستەمى پەرگە

filter	پالڻو
finger	"فینگر" (پروگرامیکه که ناویکت پین دهلی که به ستراره به ناو نیشانیکی ئیمه یله وه. هه وه ها ده توانی بیت بلی که له کوپوه له سیسته مه که یانه وه چونه ته ژوره وه و یان کومه لی زانیاری گرنگی له و چه شنه ت ده داتی)
finish	۱- ته واو، کۆتایی ۲- ته واو کردن، کۆتایی پیهینان
firewall	ئاگره دیوار، دیواری ئاگرین
FireWire	"فایروایر" (وه شانی کۆمپیوتتری "ته پل" ه له جوره ستاناردیکه وه، بو په یوه ستراردنی ئامیره کان به پیژمیره که سییه کانه وه)
firmware	"فیرم ویر" (پروگرام سازییه که که نووسراوه بو "بیرگی ته نیا-خویندنی read-only memory" له "پیژمیری ئامیر computing device" یکه وه)
fixed	جیگیرکراو، جیگیربوو، چه سپاو، دیاریکراو، سه قامگیر، نه جوو لاو، نه گۆر
flag	۱- ئالا، نیشانه ۲- نیشانه نوین
flash	فلاش
float	که رت
floating-point number	ژماره ی که رتی، ژماره ی بۆر-سه رئاو، ژماره ی بۆر سه رئاو
floppy	دیسکی نه رم
folder	بوخچه
font	جۆره پیت
footer	پیه ره
footnote	په راویز، پانووس
force	هیز، زۆر لیکردن
foreground	پیشینه ما
foreign	بیانی

format	فۆرمات
forth	(forth)، فۆرت (زمانیکی به‌نامه‌دارپێژی ئاستبه‌رزه)
forum	مه‌کو
forward¹	ببینیره بۆ
forward²	به‌ررۆیی، پێش‌رۆیی
forward³	١- به‌ررۆ، پێش‌رۆ، رۆوبه‌پێش ٢- راسته‌وخۆ
forward difference	جیاوازیی پێش‌رۆ، جیاوازیی به‌ررۆ
forward error	چیکردنه‌وه‌ی هه‌له‌ له‌ پێشدا،
recovery	چیکردنه‌وه‌ی پێش‌گیرانه‌ی هه‌له‌
FQDN (= Fully Qualified Domain Name)	FQDN (ناوی ته‌واوی
	دۆمه‌ین له‌ ئینته‌رنێتدا. بۆ وینه www.zkurd.org)
fragment	١- پارچه، له‌ت، که‌رت، کو‌ت، "فراگمنت" ٢- پارچه‌به‌ندیکردن، له‌تبه‌ندیکردن
FRAM = ferric RAM	
frame	چوارچێوه
free	١- ئازاد، سه‌ربه‌ست ٢- خۆپاییی ٣- قالا، به‌تال
free software	نه‌رمه‌واله‌ی خۆپاییی، نه‌رمه‌واله‌ی ئازاد
freemail	پۆستی ئازاد
freeware	خۆپایییواله‌، پرۆگرامی خۆپاییی، نه‌رمه‌واله‌ی خۆپاییی
frequency	دوو‌باره، شه‌پۆل، له‌ره، له‌ره‌له‌ر
front	پێش، به‌ره
FSB (= frontside bus)	
FSF (= Free Software Foundation)	
FTP (= ftp = File Transfer Protocol)	"ئیف‌تی‌پی"، کۆنۆوسی
	گواستنه‌وه‌ی په‌رگه‌، (ناو. له‌ ئینته‌رنێتدا، جو‌ره پرۆتۆکۆلیکی پێوه‌ندییه، بۆ گواستنه‌وه‌ی په‌رگه‌ی نیوان پێژمی‌ره‌کانی رایه‌له‌)

function	۱- نه خشه، نه خش، ئه رك، كردار ۲- پابه ند
functional programming	به رنامه سازي پابه ندي
functional programming language	زمانی به رنامه سازي پابه ندي
function call	بانگه يشت كردنی نه خشه
function key	كليلى له سه ر ته خته كليلى كه كورنكراوه ی كردارى دياريكراون
functional	۱- نه خشه يی، ئه ركی، كرداری ۲- پابه نديی
fuzzy	ليلى، ناروون، نائاشكرا
fuzzy logic	ژيرببزي ليلي، ده سته واژه ی فوزی (له به رنامه دارشتندا، جوړه ژيرببزيه كه كه له وه دا، هه ول ددریت له شيوه كانی به لگه هینانه وه ی ويكچووی ميشكى مروفت، كه لك وه رگيریت. بو وه لاميكی ژيرببزی به كار ده هينريت كه نه زانريت چون به راست يان به چه وت ته وای وه لامه كه بپيكریت)
FYI (= For Your Information)	"بو زانياريت"، (كورنكراوه يه بو پيدانی ئاگادارييه ك له هه بوونی زانيارى)

G, g

game	یاری، وازی، گه‌مه
gate	ده‌روازه
gateway	ده‌ره‌پئ
Gbps = GB/sec	
GB/sec (= GigaBytes per SECond, GigaBits per SECond)	
	۱- گیگابایت له چرکه‌دا ۲- گیگابیت له چرکه‌دا ۳- گب/چ
general	گشتی
generate	به‌دیه‌نن، به‌ره‌مه‌ین
GIF ¹ (= Graphics Interface Format)	"گیف"، فۆرماتی ناوبه‌ستی
	گرافیک
GIF ² [CompuServe raster graphics]	(جوړه درئ‌کراوه‌یه‌کی په‌رگه)
gig- = giga-	
giga- (= G- = gig-)	"گیگا"، "جیگا"
global	جیهانی
GNU	GNU، گنو (سیسته‌میکی کارپیکردنی وه‌کوو "یونیکس
	UNIX"ه که به "سیسته‌می کارپیکردنی گنو/لینوکس" یش به‌ناوبانگه.
	سیسته‌میکی خیرایه، باری پاراستنی له سه‌ره‌وه‌یه، له‌سه‌ر بنه‌مای
	"ژیده‌رکراوه Open Source" چئ کراوه و زۆریه‌ی نه‌رمه‌واله‌کانی
	به‌خوږاییین. "GNU" کورته‌ی ده‌سته‌واژه‌ی (GNU is NOT UNIX) ه واته:

"گنو یونیکس نیبه". له لایه ن خویندکاریکی فیلهندی چی کرا که بروای وا
بوو هه موو بهرنامه واله و ژیده ره کوډئ ده بی نازاد و خوږایی بی)

Gopher، "گوفیر" (ناوی بازرگانی. یه کیک له

سه ره تاییترین ئامیره کانی گه پان له ئینته رنیتدا، ههروه ها ناوی که پال
ده دریته یه کیک له به شگه کونه کانی تا راده یه ک گه وره، که وه کوو "ویب" له
"TCP/IP" که لک وهرده گریت)

۱- گراف، نیگاره ۲- نه خشه ک، هیلکاریی روونکردنه وه **graph**
graphic، نیگاره یی

graphic card، کارت نیگاره

graphical user interface (= GUI) ناوبهستی نیگاره یی

به کارهینه ر، نیوانه پرووی گرافیکی به کار بهر، "جی یوئی"
(نهرمه واله ی ناوبهستی نیوان سیسته میکی کارپی کردن و به کارهینه ر، یان
نیوان نهرمه واله و به کارهینه ر، که له وه دا به پیچه وانه ی DOS، پیویست
نیبه ناوی فرمانه که یان په رگه که بنووسری. به کارهینه ر ده توانی به
یارمه تیی مشک، ویئوچکه کان و ئه و دارپژانه ی هاوچه شنی فرمان یان
په رگه ن، کرده ی مه بهستی خو یان دیاری که ن و هه لیبیژی)

group، گروه، دهسته، پؤل

guarantee، دهسته بهری

guest، میوان

guestbook، په راوی میوان

GUI (= Graphical User Interface) ناوبهستی (نیوانه پرووی)

نیگاره یی به کار بهر

GUID (= Globally Unique Identifier) تاکه کوډیکی جیا که ره وه ی

گشتییه، کوډیکی بی هاوتایه بو جیا کردنه وه

gutter، په راویزی ستوون (ناو. بوشایی یان سپیتی نیوان دوو ستوونی

ته نیشتی به کتر له خسته)

H, h

hack ۱- "هاک" ۲- خۆترنجاندن ۳- دزینی زانیاری

۴- چوونه ژووره وهی پینه دراو به سیستم، خۆترنجاندن به سیستم، دزه کردن به سیستم ۵- دزه ۶- ئازاردانی کۆمپیوتەری

hacker ۱- "هاکەر"، خۆترنجینهەر، دزه کەر ۲- دزی زانیاری، زانیاریدز ۳- ئازاردهری کۆمپیوتەری ۴- کۆمپیوتەردۆست،

کۆمپیوتەرجی، پیژمیرچی، دراوهچی (کەسێ کە بە ئەزموون و تاوان، بەرنامە دەنووسێ، کەسێ کە زۆر هەزی لە کۆمپیوتەر و زانیارییه، بەلام پیشە ی کۆمپیوتەر نییه، کەسێ کە بەشیوهیهکی رپیینه دراو و نایاسایی، دەچیتە ناو سیستم یان رایه له ی کۆمپیوتەری و بۆ ساخته گەری له ههژماره کان، دزینی زانیارییه کان و یاخود تهنه بۆ خۆشی و سه رگه رمی، زانیارییه کان به کار ده بات. ههروه ها که سیک که وه کوو ئازارده ریکی ته له فۆنی، له بهر هۆی جوړبه جوړ، بۆ وینه رقه به ری، نه خۆشیی دهروونی، دهچیتە ناو سیستم یان رایه له وه و، بۆ خه لکی به هه لکه وت یان دیاریکراو، ئازاردهری ده کات)

hacking ۱- هاک کردن، دزینی زانیاری، زانیاریدزی ۲- ئازاردانی کۆمپیوتەری ۳- پیژمیردۆستی ۴- خۆترنجان

handheld computer کۆمپیوتەری دهستی

hang-up (= hangup) ۱- داخستن (هیڵی ته له فۆن) ۲- کپیوو، گیرکردوو، وهستاو (له سیستمی کارپیکردندا، به دۆخی بهرنامه یی دهوتری که تووشی وهستانیکی له ناکاو بووه)

hard disk دیسکی رهق، په پکه رهقه

hard disk drive (= HDD = HD = HD drive) وهگه رخه ری

دیسکی رفق، "نیچدی دی"

hardcode

قورسه پرژیم

hardware¹

رهقه والّه، رهقه ئامیر، سهخته والّه (بهشی)

فیزیایی سیستمی کومپیوتتری، له بهرگره وهی هه موو دهزگا و خولگه
ئه له کتریکو و ئه له کترؤننیه کان، دهزگا ئه له کترؤمیکانیکیه کان و، به شه
میکانیکیه کان و جهسته، ههروه ها وهکوو لقی له زانستی کومپیوتتر، که
خهریکی خویندنه وهی ئه م باسلیکراوانه یه، وهک مؤدیم و چاپکهر و کارته
هه مه جوړه کانی کومپیوتتر)

hardware²

رهقه والّه، رهقه ئامیر، سهخته والّه (هه موو جوړه)

خولگه بیان دهزگایه کی بیژیا دکردن له کومپیوتتر و سیستمه
ئه له کترؤننیه کانی تر)

hardware³ (= hards)

hardware bridge

پردی رهقه والّه

hash

وردکردن

hash (#)

په یزه

HDD = hard disk drive

header¹

۱- دهستیپک ۲- ناوونیشان

header²

سه رهپره (ئه وه دیږه کی که له سه ره دهقی هه ر لاپه ره کتیبی

یان دراوه کان دیت و زور جار له بهرگره وهی ژماره کی لاپه ره و دهسته واژه کی
وهک ناوونیشانی "به شه")

heap

شوینی هه لگرتن، بیرگه کی بزوک. گهر بهرنامه یه که له

کاتی جیه جیکردندا پیویستی به شوین هه بوو بو ئه و تن و
کرداران هه کی. له ریگه کی بیرگه کی بزوک وه ئه و شوینه کی بو دابین
ده کریت.

height

به رزی

help¹

یارمه تی، رینوینی (به شیک له سیستمی دهستیپکردن،

یان نه رمه واله یه کی وتووژی، که ئه گهری ئه وه ده داته به کارهینه ر که
هاوکات له گه ل کاری سیستمه که، هه ندئ زانیاری سه بارت به چوئیتی
که لکه ورتن له سیستمه که به ده ست بهینئ)

help²	هیلپ (له "DOS" دا، فهرمانی که راقه و تاییه تمه ندیبیه کانی فهرمانه جوړبه جوړه کانی "DOS" ئاراسته ده کات)
help command	فهرمانی پړینوینی، فهرمانی یارمه تی
help file	په رگه ی پړینوینی، په رگه ی یارمه تی، په رگه ی یارمه تیده ر
hertz	هیرتز، یه که ی پپوانی له ره
hesitation	دره نگ (دره نگی یان وه دو اکه وتن له کاتی جیبه جیکردنی بهرنامه ، بو جیبه جیکردنی کاریکی تر)، له ره یی
hexadecimal	ژماره ی شانزده یی
hexadecimal system	پړیمی شانزده ژماره یی
hibernate	دوځه پشوو (دوځی ئاماده باش که وزه [ی باتری] پاشه که وت ده کات به بی له دستدانی بیکهاته کانی ناو بیرگه)
hide	شاردنه وه
hidden	شاراوه، په نهان
hidden defect	خهوشی شاراوه
history	میژوو
hits	به رکه وتن
hole	کون
home	ماله وه
home page (= homepage)	مالپه ر
horizontal	ئاسویی
host	خانه خوئ
host adapter	گونجینه ری خانه خوئ
host computer	کو مپیو ته ری خانه خوئ
host drive	وه گه ر خه ری خانه خوئ، دیسکوه گه ر خه ری خانه خوئ

host language	زمانی خانہ خوئی
host system	سیستہ می خانہ خوئی
hot	داخ، گہرم
hot fix = hotfix	(چارہ ساز، چارہ کەر. بہرنامہ یہ کہ کہ ہہلہ یان کہ لینیکی ناو پروگرام یا خود رہقہ والہ یہ کہ چارہ دہ کا و چاکی دہ کاتہ وہ)
hot key	کلیلی داخ (لہ تہختہ کلیدا، کلیل یا پیگہاتہ یہ کہ لہ کلیلہ کان، کہ بہستہ بہ جوڑی نہرمہ والہ، دہ بیٹہ ہوی ئہ وہی کہ سیستہ مہ کہ بجیتہ ناو نہرمہ والہ یان فہرمانیکی ترہ وہ)
hot plug	ہوت پلاگ
hotspot	خالی داخ (خالیک لہ سہر پەردہ پیشاندا، کہ کاتئ مشکہ کہ یان جیپیشاندہ رہ کہ دہ جیتہ سہری، کاریک جیبہ جئ دہ بی)
hot swap	جیگرہ وہی داخ (جیگرہ وہ یہ کہ بو "CD-ROM drive"، "hard drive" و دہ زگای لہ و چہ شنہ، کاتئ کومپیوتہر بہ کاری دہ با لہ کار ناکہ وئی)
hotSync	ہات سینک
HTML (= Hypertext Markup Language)	(HTML)
	ئیچتی ئیم ئیل، زمانی نیشانہ دانانی سہرودہ ق (لہ ئینتہر نیئتدا، زمانیکی تاییت کہ بہ وہ بہ سانایی دہ توانئ ہہ موو جوڑہ "سہرووپہرہ "hyperpage" یان پەرہ یہ کہ، لہ گہل "سہرووبہستہ رہ کان "hyperlinks" بو ویب گہ لالہ ریژی بکریٹ)
http (= Hypertext Transfer Protocol = HTTP)	ئیچتی تی پی،
	پروٹوکولی گواستنہ وہی سہرودہ ق (لہ ئینتہر نیئتدا، پروٹوکولی کہ ناونیشانی کومپیوتہری راژہ کاری ویب و گواستنہ وہی دراوہ کانی ویب بہر پیوہ دہ با. بہ واتایہ کی تر ئیچتی تی پی ناوی "پروٹوکول" ی بہ کارہ ئینراوہ لہ "ناونیشانی ویب" دا)
hub	تویہ (لہ بنہ رتدا، بہ شی ناوہ ندیی دیسک، چہرخ، پیچک و ہتد، لہ رایہ لہ دا بہ واتای ئامیریکہ کہ دہ توانئ بیگہینہ رہ کانی رایہ لہ بیگہ وہ

	بیہستیتہ وہ)
hybrid	چہ ندرہ گہز
hyperlink	سہرووبہستہر (پیوہندی توخمہکان و "تہنہکان" لہ "سہرووپراگہ بیئہکان hypermedia" و "پراگہ بیئہکان media")
hyperlink address	ناونیشانی سہرووبہستہر
hypermedia	سہرووپراگہ بیئہکان
hyperpage	سہرووپہرہ
hyperpaging	سہرووپہرہ پہرہ دانہ وہ (پہرہ پہرہ دانہ وہی پہرہکانی "سہروودہق hypertext"، "سہرووپراگہ بیئہ hypermedia"، "فرہراگہ بیئہکان multimedia" و ئینتہرنیٹ، بہ یارمہ تیی "سہرووبہستہرہکان hyperlinks". لہ کردہ وہ دا یہکسانہ بہ "گہرؤکی یان ئینتہرنیٹخوینہری browsing")
hypertext	سہروودہق
hypersearch	سہرووگہران
HyperTalk	ہایپر- تاک (ناوی بازرگانی. لہ ئہ پیلدا، ناوی بہرنامہ سازیی تایبہت بہ کارکردن لہ گہل "HyperCard")
hyphen	بہستہیل، کورتہتہقہل (تیبینی: جیاوازی ہہیہ لہ نیوان کورتہہیلے [کشتہک dash] و کورتہہیلے [بہستہیل، کورتہتہقہل hyphen]. "کشتہک" - کہ لہ کوردیدا بہ واتای دہزووی بادراوہ - و بہرانہر بہ "dash" دانراوہ، دریزیبہکھی دوو ئہوہندہی [بہستہیل، کورتہتہقہل hyphen] ہ، "بہستہیل" واتہ ہیلے کہ دوو وشہ بہ یہکہوہ دہبہستیتہوہ، کہ لہ زمانہ ئینگلیزیبہکاندا باوہ، بو وینہ: "CD-ROM").

I, i

IBM (= International Business Machines = Big Blue)

ئای بی ئیم (ناو. مه‌کینه فه‌رمانگه‌یییه نیونه‌ته‌وه‌یییه‌کان. ناوی بازرگانی)

ICANN (= Internet Corporation for Assigned Names and Numbers)

(ICANN) ئای‌کان (رئیک‌خراوه‌یه‌کی ناده‌وله‌تیبیه که شوینی ناونیشان له

ئینته‌رنیټدا دابه‌ش ده‌کاته سه‌ر ولاته‌کان)

ICMP (= Internet Control Message Protocol)

(ICMP)،

پروټوکۆلی په‌یامی کوټنترۆلی ئینته‌رنیټ

ICO [Windows icon]

(جوړیک درئیزکراوه‌ی په‌رگه)

ICON

وینۆچکه

ICQ

(ICQ)، ئای‌سیکیو، ئای‌سی‌کیو (له ئینته‌رنیټدا،

نه‌رمه‌اله‌یه‌که که هه‌لومه‌رجی به‌رفره‌وان پیک ده‌هینی بو "ده‌مه‌ته‌قی

chat". تئبینی: ئه‌م پیکه‌اته‌یه له ده‌نگی ئه‌م پسته‌یه‌ی زمانی ئینگلیزی

پیک هاتوو: ("به‌دوای تۆدا ده‌گه‌ریم I seek you")

ICT = Information and
communication technology

ته‌کنۆلوژیای زانیاری و گه‌یاندن

ID = identification

IDE¹ (= Integrated Drive Electronics)

(IDE)، ئای‌دی‌ئی،

(ئه‌له‌کترۆنیکی دیسکلئخوری به‌یه‌ککردوو؛ ناوی جوړه ستانداردیکی باوی

"ناوبه‌ست interface"ی دیسکلئخوری ره‌ق)

IDE² (= Integrated Development Environment)

ژینگه‌یه‌کی ته‌واو

بو په‌ره‌پێدانی به‌رنامه‌کان. داوانامه‌یه‌که هه‌موو کاره‌کانی

دروستکردن و پیکه‌ینانی به‌رنامه‌دارپێژی له‌خۆ گرتوو.

Identification (= ID)	پیناس، ناسنامه
identifier	ناسینەر، پیناس دیاریکەر
IGMP (= Internet Group Management Protocol)	(IGMP)
	ئای جی ئیم پی، پروتوکۆلی گرووی به پړیوه به رایه تیی ئینته رنیت (پروتوکۆلیکی ئینته رنیته که ریگه یه ک پک ده هینی بو پیرمیریکی ئینته رنیت بو راپورتدانی فره په خشی گروپه ئەندامه تیی هه که ی به پړدۆزه نزیکه کانی)
IIS (= Internet Information Server)	(IIS)، ئای ئای ئیس،
	ده بل ئای ئیس، رازه کاری زانیاری ئینته رنیت (ده سته یه ک له رازه کاره کانی ئینته رنیته به لیهاتوویی زیده وه، بو سیستمی کارپیکردنی رازه کاره کانی "Windows NT" و "Windows 2000")
illegal	نا یاسایی، رپیننه دراو
iMAC	(iMAC) (وه شانیکه هه رزانا بییه له "ماکینتۆش ی" "کۆمپیوته ره کانی ئە پل")
image	وینه
imagine	ویناکردن، بوچوون
impedance	به رگری پوآله تی، به رگری رووکه شانه، ئیمپیدانس
implies	ئه گریته خو، ده گه یه نی
import	هاورده، هیان، هاوردن
improve	چاککردن، باشکردن، چاکترکردن، په ره پیسه نندن، پیشخستن
improved	باشبوو، چاکبوو
improved version	وه شانی چاکبوو، وه شانی باشبوو
increment	په ره سه نندن، زۆربوون، زیادبوون
index	۱- پیرست ۲- نوانه، پینوین، نیشاندهر، پيشاندهر
index bilding (= indexing)	چیکردنی نوانه، نوانه چیکه ری، نوانه سازی

indexed	نوانه دار
indexed access	دهستپيگه يشتنى نوانه دار
indexed address	ناونيشانى نوانه دار
indexed file	په رگه ي نوانه دار
indexed instruction	ريكارنامه ي نوانه دار، فه رماننامه ي نوانه دار
information	زانيارى
Information and communication technology = ICT	ته كنولؤژيائى زانيارى و گه ياندن
information provider (= content provider = IP)	بيكه ينه رى
	زانيارى، به ده ده سته ينه رى زانيارى، زانيارى به خش، زانيارىده ر (دامه زراوه يان كه سى كه زانيارىي بنه ره تى بو فيديو تيكست يان بيگه ئينته رني تيبه كان به ده ست ده هيئى، بو ويئنه زانيارىي كه شناسى، وه رزشى و هتد)
Information Technology (= IT)	ته كنولؤژيائى زانيارى، پيشه سازيى زانيارى
infrared	ژيرسور
initialize	نرخى سه ره تايى پيدان، پيدانى نرخى سه ره تايى
input¹	تيچوو (تيچووى دراوه به كومپيوته ر بو ويئنه له ريى مشك يان ته خته كليله وه)
input² (= input device)	تيچوو، ئاميري تيچوو، به ناوبه ر ئاميري به ناوبه ر (هه ر ئاميريكي وه كوو مشك و ته خته كليل كه دراوه و زانيارى ده به نه ناو كومپيوته ره وه)
input area	ناوچه ي تيچوو
input block	به ره به ستي تيچوو (له بيرگه دا)
input buffer	نيوانگري تيچوو
input bus	تيپه رگه ي تيچوو

insert	تیخستن
install	دامه‌زراندن، دامه‌زران
InstallShield	قه‌لغانی دامه‌زراندن
instance	نمونه
instruction	رئیکارنامه، فه‌رماننامه
int = integer type	
integer	ژماره‌ی ته‌واو (ژماره‌یه‌ک که‌رت نه‌بیّت)
integer type	جۆری ته‌واو
integration	ته‌واو‌کردن
interactive	کار‌لئیکردن، دوولایه‌نه
interface	۱- رپوکار ۲- نیوانه‌رپوو ۳- ناوبه‌ست (واته وه‌ک ناوبه‌ستی که ده‌توانی دوو شت بئیکه‌وه به‌ستیته‌وه)
internal	ناوه‌کی
internet	ئینته‌رنیّت
intranet	ئینترانیّت
invite	بانگه‌یشتکردن
iOS	(iOS) ئای یو ئیس ناوی سیسته‌میکی کار‌بئیکردنه، به‌شگه‌ی ئه‌پل (Apple) په‌ره‌ی پئ داوه بو ئامیر و به‌ره‌مه‌کانی خۆی (iPad, iPhone, iPod touch). تاکوو ۶/۲۰۱۰ به (iPhone OS) ناو ده‌برا.
IP¹ (= Internet Protocol)	(IP)، ئای‌پی، پروتۆکۆلی ئینته‌رنیّت، کۆنوسی ئینته‌رنیّت
IP² = information provider	
IP address (= Internet Protocol Address)	ناونیشانی ئای‌پی (له ئینته‌رنیّتدا، ناونیشانی تاکانه‌ی هه‌ر پئگه یان لاپه‌ره‌یه‌کی ویب، که ژماره‌یه‌کی ۱۰ په‌نوسی ده‌ده‌یی یان ۳۲‌بیتی دوودوویییه)
iPhone OS	بروانه (iOS)

ISBN (= International Standard Book Number) ژماره‌ی سپاردن،

پېوه‌ه ژماره‌ی نېونه‌ته‌وه‌یېی کتیب (په‌مزی نېونه‌ته‌وه‌یېی بۆ
ستاندارد‌کردنی ژماره‌ی تۆمار‌کردنی کتیب)

ISDN (= Integrated Services Digital Network = isdn)، (ISDN)

ئای ئیس‌دی ئین، رایه‌له‌ی ئای ئیس‌دی ئین، رایه‌له‌ی په‌نووسیی
پاژه‌هاوکۆکان (جۆره سیسته‌م و رایه‌له‌یه‌کی بېوه‌ندی په‌نووسیی
جیهانی، که به‌په‌ره‌سه‌ندوی سیسته‌م و رایه‌له‌ی به‌راوردی هه‌نووکه‌یی
ده‌ژمیردرئ. به‌که‌لکوه‌رگرتن له‌ ئای ئیس‌دی ئین ده‌توانرئ زانیاریه
په‌نووسیه‌کان به‌ خیرایی فره، زۆتر له‌ مۆدیمه‌ خیراکانی باو، بنیردرئ)

1- ئه‌نجام، به‌ره‌م 2- ده‌رکردن (پۆژنامه، گۆفار) 3- بلاوکراوه
issue (پۆژنامه، گۆفار) 4- ژماره (ی پۆژنامه و گۆفار)

IT = Information Technology ته‌کنه‌لۆژیای زانیاری

italic لار

item دانه، برپه‌گه

iTunes خزمه‌تگوزاریی مۆسیقایه‌ له‌پریگه‌ی نه‌رمه‌واله‌یه‌که‌وه
کۆمپانیای ئه‌پل پېشکەشی ده‌کات

J, j

J2EE

Jackson structured programming (= JSP)

پیکهاتەى جەكسۆن (شيوەيەك لە بەرنامەسازيى پیکهاتە)

jaggies

زيگزاگ، لابه لا

jar¹

(زەبرووشاندنى توند لە ئامپير و دەزگا)

jar² (= Java Archive)

ئەرشيفى جاڤا

Java

(Java)، جاڤا، جاڤه (لە ئينتەرنيتدا زمانى بەرنامەريزيى وەك "C++"، كە بە كەلكوهرگرتن لە تايبەتمەندييەكانى دەتوانرئ بەرنامەى بەكارهينەرى و "applet" بنووسرئ و بخريته ناو ويبەوه)

JavaScript

(JavaScript)، جاڤاسكريبپت (لە ئينتەرنيتدا،

t

زمانى بەرنامەدارپيژى لەسەر بنەماى جاڤا، بۆ نووسيني "سكريبپت script")

JDBC (= Java Database Connectivity)

جەى دى بى سى،

پيکەو بەستنى بنکە دراوہى جاڤا (ناوبەستىكى پروگرامى بەکار بەرييە تايبەتە بە پيۆهنددانى پروگرامى نووسراو بە جاڤا، بە دراوہى ناو بنکە دراوہ بە ناوبانگەکان)

JDK (= Java Development Kit)

جەى دى كەى

(پروگراميكي ژينگە پيشكەوتووہ بۆ نووسيني "Java applet"ەكان و

"application"ەكان)، بەرنامەى جاڤا

JHTML (= Java within Hypertext Markup Language)

(JHTML)

جەى ئيچتى ئيم ئيل، جاڤا لە ناو زمانى هيمادانانى سەرودەق

(ستاندارديکە بۆ خستنه ناوہوى پروگراميكي جاڤا وەکوو بەشيك لە

ویبپه‌پیک

jini

جینی (چه‌مکیکی بیناسازی رایه‌له‌یه)

job

کار

Joliet

(Joliet)، جولیت (یه‌کیک له جوره به‌رهمه‌کانی

t

مایکروسوفته له پیوانه‌بییه‌کانی "ISO 9660" دا بو "سی‌دی‌رۆم CD-ROM"، که ریگه ده‌داته هیماکانی یونیکۆد له ناوی په‌رگه‌کاندا به‌کار ببریڼ، هه‌روه‌ها ریگه‌ی به‌کاره‌ییانی ناوی دریز له په‌رگه‌کاندا ده‌دات، که‌چی خودی "ISO 9660" نه‌و ریگه‌یه نادات)

journal¹

۱- گوڤار ۲- رۆژنامه

journal²

۱- بیرنامه، یادنامه‌ی رۆژانه، یادداشت ۲- په‌راوی
بیرنامه

journal³

ژورنال (بیپرستی ئالوگوڤه‌کانی په‌رگه‌یه‌ک)

journal⁴

ژورنال (له رایه‌له‌ پیژمیرییه‌کاندا، بیپرستیک له ته‌واوی نه‌و په‌یامانه‌ی له رۆژتیکدا وه‌رگیراون یان نیردراون)

journal⁵

راگره یا جیبی راگیربوونی ته‌وه‌ر (مه‌کینه‌گه‌ری)

JPEG (= Joint Photographic Expert Group)

جیبی‌پیچ (JPEG)

(له ئینته‌رنیته‌دا، جوره ستانداردیکی "ISO/CCITT" به‌ بو‌هاویپه‌ستانسازیی وینه یان نیگار، به‌ چۆنیتی مامناوه‌ندی. ستاندارده‌ هاوتاکه‌ی له‌ فییدیۆدا، پیی ده‌وتری "MPEG". ئەم کلێشه‌یه‌ بو‌ هه‌لگرتنی وینه‌ له‌سه‌ر ویب زۆر به‌ریلاوه‌ چونکه‌ جورایه‌تییه‌کی باش و قه‌باره‌یه‌کی که‌میان هه‌یه‌.)

JPG [JPEG (JFIF) raster graphics]

(JPG)، جی‌پی‌جی (جۆره)

دریژکراوه‌یه‌کی په‌رگه‌ (هه‌روه‌ها بروانه‌ JPEG)

JRE (= Java Runtime Environment)

(JRE)، ژینگه‌ی ماوه‌ی

گه‌رانی جافا (هه‌روه‌ها به‌ "ماوه‌ی گه‌رانی جافا Java Runtime" ش

ده‌ناسریتی و، که‌مترین پیداوێستی به‌دی ده‌هینی بو‌ به‌ریوه‌بردی

"به‌کاربه‌ریکی جافا "a Java application")

JSP = Jackson structured programming

jumper

بازده‌ر

- junk¹** خرپه وپړه، شرپه وپړه ی کومپیوته ری (زانیاری یان په‌قه‌واله ی خراپ یان له‌کارکه‌وتوو یان بی‌که‌لک)
- junk²** بی‌گیان، مانگی ده‌ستکردی مردوو (ئو مانگه ده‌ستکرده ی که هیشتاکه له خولگه‌دایه، به‌لام که‌لکی لی وهرناگیرئ)
- junk³** ۱- بی‌که‌لک ۲- بی‌گیان ۳- بی‌که‌لک‌کردن ۴- بی‌گیان‌کردن
- junk a file** سرپینه‌وه ی په‌رگه
- junk mail** پوستی بی‌که‌لک
- justify** هاوړیکی، هاوستوونی
- JVM** (= Java Virtual Machine) جی‌ئی‌ئی، جی‌ئی‌ئی
- (کومپیوته‌ریکی "گریمانه کی **virtual**" که له‌سه‌ر کومپیوته‌ریکی تردا کار ده‌کات. رووداویکی جی‌ئی‌ئی بانه‌مایه‌که بوئو پروگرامانه ی که‌وا له جاقادا نووسراون، بتوانن له‌سه‌ر پیژمیری تردا کار بکه‌ن)

K, k

k کیلو (ئەم کورتکراوئە زياتر بۆ کیلوڤايت kilobyte بەکار دەھيئيرت)

Kbps = kilobit per second

KDE (= K Desktop Environment) كەى دى ئى (پرووميزە)

ژينگەيەكى گرافىكىي ژيدەركراوئە بۆ "ويستگەكارەكانى يونيكس". لە
پاستيدا پيى و تراوئە: "the Kool Desktop Environment"

kernel ناوك

key كلييل

keyboard تەختەكلييل

KHZ = kilohertz

kilo كیلۆ (= ھەزار)

kilobit per second (= kb/s = kbps) كیلۆبیت لە چركەدا (لە)

كۆمپيووتەردا، يەكەى خييرايبى گواستەوئەى زانيارى، بەرانبەرە بە ۱۰۲۴ بىت
لە چركەدا)

Kilohertz (= kHz = kilocycle per second) كیلۆھرتز

kill لاڤردن، سړينەوئە (لاڤردن و سړينەوئە پەرگە، بەرنامە و كار)

kill file لاڤردنى پەرگە، سړينەوئە پەرگە (جۆرە فرمانيک)

kit ۱- كەرەسە ۲- سيستەميكى پيژميري كە لەلايەن

بەكارهينەرئیکه وئە چي کراوئە

L, l

lable	نیشانه
LAN (= local-area network)	(LAN)، "لان"، رایه‌له‌ی ناوخبوی، رایه‌له‌ی داپوشه‌رخوخبوی (یه‌کیک له جوره سیانییه‌کانی "رایه‌له‌ی کومپیوتهری" که ناوچه یا سنورگه‌یه‌کی تاراده‌یه‌ک بچووک و دیاریکراو داده‌پوشی)
LAN card	کارتی "لان"
landscape mode	شیوازی ئاسویی بو چاپکردن
laptop (= lap-top = lapheld)	لاپتوپ، سه‌رئه‌زنویی
laptop computer	کومپیوتهری سه‌رئه‌زنویی
launch	داگیرساندن
layer	چین
layout	۱- گه‌لاله‌به‌ندی ۲- کلیشه، نه‌خشان، رووی دهره‌وه‌ی ته‌نیک (به‌لگه‌نامه، دهق، وینه‌یه‌ک له کلیشه‌یه‌کدا بو جوانکاریی دیمهن و ئاسانیی کارکردن)
LCD = liquid-crystal display	
LCP = link-control procedure	
LDAP	LDAP
lease	کری

level	ئاست
library	ژیدەرگه
license	رېپېئدان، رېپېئنامه، مۆلت
link	بهسته، پېيهست
link-control procedure (= LCD)	شيوازي كونترولبهسته، شيوازي كونتروللې هيلى بهسته (له گواستنه وهى زانياريدا)
linker	ليكبهسته
liquid	تراو، رپاو، ئاوهكى، شله
liquid-crystal display (= LCD)	پيشانگهري بلووريني تراو
load	باركردن، بار
local	خومالى، خوجيلى
log¹	(بنواره log-in و log-out)
log²	رپوداوتومارگهري (تومارى رپوداوهكانى پهبه نديدار به كردهكانى چارهسهرى و ريكخهري كوميپوتهر)
log³	رپوداوتوماركردن (توماركردنى رپوداوهكان)
logging	رپوداوتومارى
logging of	كوژاندنه وهى سيسته م
logging on	بهكارخستنه وهى سيسته م
logic	ژيربېژى
login	چوونه ژووره وه
log-in¹ (= log-on = login = log in = log on)	چوونه ژووره وه، چوونه ژووره وه به سيسته م
log-in² (= log-on = login = log in = log on)	پيوهندسازى، گريدانگهري
log-in³ (= log-on = login = log in = log on)	۱- چوونه ناوى سيسته م ۲- بيكهينانى پيوهندي ۳- بيكهينانى راسته وخوى

پېوهندی

log-in⁴ = sign in

logout

دەرچوون

log-out¹ (= log-off = logout = log off = log out)

دەرچوون،

پچرانی پېوهندی، دەرچوون له سیستم (دەرچوون له "سیستمی کارپیکردن" یا نهرمه‌واله و، به‌تایبته له "رایه‌لهی کومپیوتتری")

log-out² (= log-off = logout = log off = log out)

پچرانسازی،

پچرانگه‌ری

long

دریژ، دوور

loop

کلو، گه‌و، سوور

loudspeaker

بلندگو، به‌رزهبیژ

LPT (= Line Print Terminal)

ئیل‌پی تی (نیشانیکه بو)

"دەرچوونگه‌ی هاوریک parallel port" له کومپیوتتریکی که‌سییه‌وه بو چاپگر بیان هه‌ر ئامییریکی تر)

M, m

macro	پۆله فرمان
magnet	موگناتیس
magnetic	موگناتیسسی
mail	پۆست، نامه
mailbox	نامه دان
main	سهره کی
malware	زیانه والّه
manual	۱- ریبه، دهستکار ۲- پهیره و نامه، ریپره و نامه، نامیلکه ی ریپوینی، ریپویننامه
margin	قهراخ، که نار، ته نیشته
marker	هیمادانه، نیشانه لیده، نیشانه که، ئاماژه که
marketing	کرین و فروشتن، بازارچیتی
markup (= mark up)	هیمادانان، نیشانه دانان
master	سهردار
media	هۆکاری راگه یاندن، میدیا، راگه بیینه کان
media access control (= MAC)	کۆنترۆلی دهستپیگه یشتن به راگه بیینه کان
media center	ناوه ندی راگه یه نه کان

media drive	وه گه پرخه رى راگه يه نه كان
medium	۱- ناوه ند، ناوه ندى ۲- راگه يين، ميديا
memory	بیرگه
menu	ليسته، پيرست
message	په يام
messenger	په يام بهر، نامه بهر، ته ته ر
method	شيوه، رينگه
Microsoft Windows (= windows)	مايکروسوفت ويندوز، سيسته مى ويندوزى مايکروسوفت
minicomputer	گچکه بزمير، کومپيوته رى گچکه له
mirror	ئاوينه
mobile	گه روک، بزوک، جوولاو (ليبره دا مه بهست له نه وه ستان يان جيگير بوونى ئامير يکه له شوينيدکا به به رده وامى)
mobile phone	ته له فونى گه روک، ته له فونى بزوک، ته له فونى جوولاو
mobile technology	ته کنولوزياى گه روک (زاراويه کى گشتيه بو هممو ئه و جوړه ئامير و ته کنیکانه ي که له بواری گه ياندندا به کار ده هينرين و به شيوه ي گه روکن)
mode	دوخ، بار، شيوه
model	موديل، نمونه
modem (= MODulator/DEModulator)	موديم (ئاميريکی ئه له کترونييه، وه ک کالايه ک له کومپيوته ر ده به ستريت، به کار ديت وه ک ريکخه ريک بو وه رگرتن و ناردينى زانيارى و داتا به شيوه ي يجيتال له سه ر هيلئیکى ته له فون له رايه له دا)
moderator	بيژهر (له ژوروى وتوويز و چاندا به و که سه ده لئين که دانيشتنه که ساز ده دات و چاوديري ده کات)

module	يەككەى سەربەخۇ، مۆدول
monitor¹	مۆنیتۆر، پېشانگەر، پەردەپېشان (پەردەپېشان، ۋەكۆ تەلەفزیونی، كە زانیارییەكان پېشان دەدات و بە يەككە له ئامپە دەرچووەكانى كۆمپیوتەر دەژمیردرییت. پینچ جۆریان بریتین له: CGA، EGA، VGA، SVGA، LCD، كە لهوانهیه تاكرهنگى یان رهنگى بن)
monitor²	چاودیئر، مۆنیتۆر (نەرمەواله یان رهقهوالهیی كە كردهكانى سیستەمیكى رهنوسى چاودییری و بهرپوهبهرى و كۆنترۆل دهكات و، له راستكردهوهیاندا یارمهتیدهره)
monitor³	۱- چاودیئر، بهرنامهى چاودیئر (له سیستەمى كارپیکردندا، بهرنامهى كۆنترۆلى فهرمانهكان) ۲- چاودییریکردن
monitor⁴	۱- چاودیئر، دهزگای چاودییری (له پیاونى خۆكاردا، ئامپیرئ كە به شیوهیهكى بهردهوام، رادهى یهك یان چهند بریک دهپپوئ) ۲- چاودییریکردن، ئاگالییوون
monitoring	چاودییری
motherboard	تەختەى سەرهكى، تەختەدايك
mount	جیگیرکردن، بهستن، گریدان
mouse	مشك
mouse pad	ژیرهمشك، بن مشكە
move	جوولان
move down	بوخوارگوویزانەوه، بزواندن بو خوارهوه
move up	بوسهرگوویزانەوه، بزواندن بو سهروهوه
MS Office	مايكروسوفت ئوفیس
multi	فره، چهندین، چهند
multicast	فرهپهخش، فرهوهشان
multilanguage	فرهزمان
multimedia	فرهراگهیینهكان، رهنگاله
mute	كپاندن، كپکردن، دهنگبرین

MySQL (MySQL)، مای ئیس کیو ئیل، مای سیکوئل، جوړیکه

له بنکه دراوه (به مای ئیس کیو ئیل یان مای سیکوئل ده خویندریته وه. جوړیکه له بنکه ی دراوه که ئیستا زور به کار ده هیئریت، به خیراتر، پاریزراوتر و هه رزانترا ناسراوه له به راوردکردندا له گه ل جوړه کانی تری بنکه ی دراوه. (MySQL) له لایه ن کارخانه یه کی سویدی (MySQL AB) به ره م هیئراوه که بنکه ی سه ره کییان له شاری (ئوپسالا Uppsala) یه.)

N, n

- N+** (= Network+) "ئىن+" (بروانامە يەكە تايپە تىيە لەسەر بىنە ماكانى رايەلە CompTIA دەيدات)
- Name Server** رازەكارى ناو
- namespace** بۆشايىناو
- nand** (= Not + And) "ناند"، "نە و"، "نە + و"
- nano** "نانو" ("نانو" پېشكۆيەكە كە لە بىنە رەتدا لە يۇنانى وەرگىراو و بە واتاى "لەرادە بەدەر بچووك" دىت. پېشكۆي يەكەكانى "SI" ە كە بەرانبەرە بە ۱۰ بە توانى "۹-"، يەكسانە لەگەل "يەك مىلياردەم".)
- nanotechnology** تەكنە لۇزىيائى نانو
- narrowband** كورتە باندا، تەسكە باندا
- NASA** (= National Aeronautics And Space Administration) ناسا،
فەرمانگەي نەتە وايە تىيە ھەواگەردى و بۆشايى (لە ئەمريكادا)
- NAT** (= Network Address Translation or Network Address Translator)
ئىن ئەي تى (وەرگىرئانى ناونىشانى رايەلە يان وەرگىرئى ناونىشانى رايەلە.
تەكنىكىكە كە ئەگەرى ئەو پېك دەھىنئى كە تۇرئىك كۆمەلە ئاى پى
ئادريسيك بەكار بەھىنئى بۆ ھاتوچۇ ئاوەكى و كۆمەلە يەكى تر بۆ
ھاتوچۇ دەرهكى)
- native** رەسەن، خۇمالئى، خۇيى، خۇولاتى، ناوخۇيى، بىنە چەيى
- native language** زمانى بىنە چەيى (مەبەست لەو زمانە يە كە
كۆمبىوتەر لىي دەگات، وەكوو زمانى دووانى (binary)

natural	سرووشتی
navigate	رینیشاندان، ریدۆزی
navigation	رینیشاندەری، ریدۆزی
navigator	رینیشاندەر، ریدۆز
NDIS (= Network Driver Interface Specification)	ئین دی ئای ئیس
	(ئامیروەگەرخەریکە لە ویندۆزدا، که وا دەکات که تاکە کارتێکی رایەلە "NIC" بتوانی هاوکات پالپشتیی چەند کۆنووس "پرۆتۆکۆل" یکی رایەلە بکات)
NDS (= Novell Directory Services)	ئین دی ئیس (نەرمەوالە)
	بەرهەمیکی بەناوبانگە بۆ ریکخستنی دەستیگەیشتن بە سەرچاوەکانی کۆمپیوتەر و پاراستنی شوینپیی بەکارهینەرەکانی رایەلەیهک، وەکوو ئینترانییتی کۆمپانیایەک لە تاکەخالیکی بەرپۆهەرایەتی)
negative (-)	نەرینی
nest	هیلانە
net	تۆر
net surfer	ویبگەردی تۆر
NetBEUI (= NetBIOS Extended User Interface)	NetBEUI
	(وەشانیکی نویی دریزکراوی "NetBIOS" ه، ئەو پروگرامی که پینگە دەدات که کۆمپیوتەرەکانی ناو رایەلە رووبەریکی خۆجیبی پیکەوه پێوهندیان هەبیت)
NetBIOS (= Network Basic Input/output Operating System)	
	(NetBIOS)، "نیٹ بایووز" (سیستەمی کاریکردنی تیچوو-دەرچوووی بنەپەتیی رایەلە)
netware ¹	رایەلەوالە (لە هزری دەستکرددا، نەرمەوالەیهک که به کهڵکوهرگرتن له رهقهواله‌ی ریزی، په‌رچدانه‌وی رایەلە‌ی دەماری هاوشپۆه‌سازی ده‌کا)
NetWare ²	(NetWare)، "نیٹویر" (ناوی بازرگانی. جۆره
	سیستەمیکی کاریکردن که له‌لایهن به‌شگه‌ی "Novell" ه‌وه گه‌ل‌له‌ریشی کراوه)
network	رایەلە، تۆر

network card كارتى رايه‌له

Network File System (= NFS) "(NFS)، "ئىنئىفئىس"

سىستەمى پەرگەي رايه‌له (له رايه‌له‌دا، كۆنوسىك بۇ ھاوبەشكەرىي سىستەمەكانى پەرگەيى، كه له لايەن دامەزراوى "سانمىكرۇسىستەم" ھوھ گەلەلەپىژى كراوھ)

Network Information Center (= NIC) "(NIC)، "نىك"

ناوھندى زانىارىي رايه‌له (ھەر جۆرە نووسىنگە يان رىكخراوھىەك كه ناوانى ئەو رايه‌لانىە كه لەسەر ئىنتەرنىت، كۆنترۆل دەكات، بەناوبانگىرىيان ناوى "InterNIC" ھە لەویدا ناوى دۆمەين تۆمار دەبى)

Network Information Service (= NIS) رازەي زانىارىي

رايه‌له، "نىس" (كۆمەلىك لە كۆنوس "پروتۆكۆل" ھەكانى رايه‌له، بۇ پىكھىنانى رازەكانى پىرستى رىنوئىي پەيوھندراو بە زانىارىيەكانى رايه‌له، كه له لايەن "سانمىكرۇسىستەم" ھوھ گەلەلەپىژى كراوھ)

Network News Transfer Protocol (= NNTP) "(NNTP)

ئىنئىتىپى، كۆنوسى گواستنەوھى ھەوال لە رايه‌له

network user identifier (= NUI = nui) پىناسەرى

بەكارھىنەرى رايه‌له، نھىيى ناسىنەوھى بەكارھىنەرى رايه‌له

newbie دەستپىكەر

newsgroup گرووپەھەوال (له ئىنتەرنىتدا، شوئىي يان پىگە ياخود

بەشىك لە پىگەيەك، بەتايەت لە "Usenet" دا كه بە شوھى مەكۆيەكى سەرھىلە، خەلكى جۆرەجۆر لە كۆمپىوتەرە جۆرەجۆرەكانەوھ دەتوانن ھەوالەكانى خۇيان لەوئ دانىن. بۇ پەيوھندبوون بە "گرووپەھەوال" پىكەوھ دەبى كەلك لە پىرۆگرامى وەرگرى بەناوى "news reader"، كه لەسەر كۆمپىوتەرەكەت دايدەمەزرىنى و كار دەكات و پەيوھندت دەدات بە رازەكارىكى ھەوالەوھ)

next داھاتوو، دوایى، ئەوى تر

NFS = Network File System

nibble ۴ بىت، نيو بايت

NIC = Network Information Center

nil

سفر، چۆل، والا

null (= null)

چۆل، خالی، بۆش، والا، بهتال

NIS = Network Information Service

NNTP = Network News Transfer

Protocol

node

گرئ

NOR (NOR)، توخمی ئین ئونار (توخمیکی ژیربئژییه که "گرده بولی boolean operating" ی "نه یا" جیبه جی دهکات)

normalization

ئاساییکردنه وه

note

۱- تیبینی، سه رنج ۲- یاداشت ۳- په راویز

notebook computer

پیشمیری په رتوویکی

notice

۱- ئاگاداری، ئاگانامه، راگه یاندن، راگه یاندننامه ۲-

سه رنج پیدان، سه رنج

Novell

(Novell)، نوئیل (ناوی بازرگانی. یه کئیک له دامه زراوه

گه وره کانی چیکه ری رایه له، که به تایبته NetWare ی بو PC و،

AppWare ی بو Apple گه لاله ریژی کردوه)

NSA (= The National Security Agency)

(ریکخراوه ی)

نهینیناسی فه رمیی)

NTFS (= New Technology File System = NT File System)

(NTFS)، ئین تی ئیف ئیس (ناوی بازرگانی. سیسته می په رگه که له لایهن

سیسته می کار بیگردنی ویندوزی NT به کار ده بریت)

NUI = network user identifier

/ پیناسه ی به کارهینه ری توپ

رایه له

NUL = null character

null¹

۱- بیبار، نیره مووک ۲- چۆل ۳- سفر (۴- بیبایه خ، بینرخ)

null² (= empty)

چۆل، پووج، خالی، والا، فاله

null³ = null character

null⁴ = nil

null character (= null = nul = NUL) نووسه‌ی پوچ (نووسه‌یه‌کی

تایبه‌تمه‌ند له کۆمه‌له‌ی نووسه‌کان، که نوینه‌ری هیچ شتیک نییه، ته‌نانه‌ت
سفر بیان نووسه‌ی خالی)

num lock key قوفله‌کلیلی ژماره‌کان، کلیلی قوفله‌ی ژماره‌کان

number ژماره

numeric ژماره‌یی

O, o

- object** تنه
- object linking and embedding** (= OLE) بهسته رليدان و
خستنه ناوکاری تنه کان، "ئوئیل ئی OLE"، تنه بیکه وه
بیچراوه کان (تهکنیکیکه مایکروسوفت دایهینا بو ئالوگوری زانیاری له نیوان
داوانامه ی جیا جیادا)
- object-oriented** (= OO) ته نخواز (نواندن له پئی تنه کانه وه)
- object-oriented analyse** (= OOA) شیتته لکاری ته نخواز
(شیتته لکردنی به نواندن تنه کان)
- object-oriented design** (= OOD) دارشتنی ته نخواز
(هه رینه کردن له پیکه ی نواندن تنه کانه وه)
- object-oriented programming** (= OOP) بهرنامه سازی
ته نخواز (جوړه شیوه ناسییه کی بهرنامه کردن که تیایدا که لک له "تهن" و
"ته نخواز" وه رده گیرئ. بهرنامه دارشتن له پیکه ی نواندن تنه کان)
- octal** سیسته می ژماره یی هه شتی
- OEM** = original-equipment manufacturer
- office**¹ نووسینگه (شوینیک که له ویدا کاروباره کانی نووسین و
فه رمانگه یی جیبه جی ده بی)
- Office**² (= Microsoft Office) ئافیس
ئوفیس مایکروسوفت (ناوی بازرگانی. نهرمه واله یه که له لایهن
"مایکروسوفت" وه بو ویندوز گه لاله پژی کراوه)

offline	دهرهیل
OLE = object linking and embedding	
online	سه رهیل
OO = object-oriented	
OOA = object-oriented analyse	
OOD = object-oriented design	
OOP = object-oriented programming	
open	کراوه
Open Software Foundation (=OSF)	دهسته‌ی نهرمه‌واله‌ی
	کراوه
opensource	سه‌رچاوه‌ی کراوه، ژیده‌رکراوه
Open system	سیستمی کراوه (ئه‌و سیستمه‌میه که تاکه کۆمپانیایه‌ک خاوه‌نداریی ناکات، به‌لکوو کراوه‌یه بو ههموو)
operand	کرده‌ژماره، کرده‌وند
operate	۱- کرده‌گریکردن، کرده‌کردن ۲- وه‌گه‌پخستن، خسته‌گه‌پ، ئیشپیکردن ۳- نه‌شته‌رگریکردن
operating	۱- کارپیکردن، کارا ۲- کرده‌گری
operating system (= OS = O/S = system)	سیستمی
	کارپیکردن، سیستمی کارا، سیستم‌کارا (کۆمه‌لئ له به‌رنامه‌کان و زانارییه تایبه‌تمه‌نده‌کان، که بو کۆنترۆل و یه‌کده‌ستکردنی "ره‌قه‌واله" و "نهرمه‌واله" ی پیزمیر به‌کار ده‌برین. خویان نهرمه‌واله‌یه‌ک پیک ده‌هینن، که گرنگترین به‌شه له ته‌واوی کۆمپیوته‌ردا، که به‌کاره‌ینه‌ر کاری له‌گه‌لدا ده‌کات. "MS-DOS" و "ویندۆز" دوو جوړه ~ ن که به‌گشتی دابه‌ش ده‌بنه سه‌ر "CLI" و "GUI")
operation	کردار، کار، کرده، کرده‌گری
operator¹	گه‌رکه‌ر، گه‌رخه‌ر، کرده‌گه‌ر، کریکار، کریکاری
	کۆمپیوته‌ر، جیبی‌جیکه‌ری کاروباری کۆمپیوته‌ر (که‌سیک که له بنکه‌یه‌کی کۆمپیوته‌ریدا به‌رپرسی نهرمه‌واله بیان ره‌قه‌واله‌ی به‌شیک له

سیستمه و به‌رده‌وام ده‌بی چاوه‌دی‌ری له کاروباره‌کانی بکات)

operator ₂ (هه‌رکام له هه‌یماکانی نه‌نجامدانی چوار کرده

سه‌ره‌کییه‌کانی بیرکاری. کرده‌گه‌ریی توان و نه‌رینیکردن. هه‌ر کام له سی سئ کرده سه‌ره‌کییه‌کانی ژیربیزی. هه‌روه‌ها هه‌ر کرده‌یه‌ک که له سیستمه‌میکی جه‌بریدا پیناسه ده‌کریت، بو وینه له ده‌سته‌واژه‌ی بیرکاری "۳ + ۲" هه‌یما "+" که دوو "کرده‌ژماره operand" ی "۲" و "۳" پیناسه ده‌کات، پیی ده‌وترئ "کرده‌هه‌یما". هه‌روه‌ها هه‌ر جوړه فه‌رمانی که له‌باره‌ی یه‌ک یان چه‌ند پوله زانیاری جیه‌جئ ده‌بی، پیی ده‌وترئ "کرده‌هه‌یما"، بو وینه "concatenation" و "substringize")

operator³ = processor

optic ۱- پووناکی (هی پووناکی) ۲- چاویی، بینایی

optical ۱- بینایی ۲- پووناکی، پووناکیناسی، ئوپتیکی (هی زانستی پووناکی و بیناییزانی)

option هه‌لبژاردن

OR "ئور"، "یا" (نوینه‌ری کرده‌گه‌ری به‌شی ژیربیزی)

Oracle (Oracle)، "ئوراکل" (ناوی بازرگانی. یه‌کیک له گه‌وره‌ترین به‌شگه‌کانی نه‌رمه‌واله له جیه‌اندا)

original-equipment manufacturer (= OEM) دروستکه‌ری

که‌ره‌سته‌ی ره‌سه‌ن، ئوئی ئیم (به‌ره‌مه‌ینی سه‌ره‌کیی ئه‌و که‌ره‌سته و تفاقانه‌ی که پارچه سه‌ره‌کییه‌کانی له‌لایه‌ن پیشه‌گه‌ره‌کانی تره‌وه چی کراون)

OS = operating system

OSF = Open Software Foundation

outbox ناردنگه، ناردنگه‌ی نامه

output¹ ده‌رچوو، ده‌رخراو (ده‌رچوو دراوه و زانیاری له کۆمپیوتەر بو وینه له‌ریی مؤنیتور یان چاپگه‌ره‌وه)

output² (device) ده‌رچوو، ئامیری ده‌رچوو، به‌ده‌ره‌ر، ئامیری به‌ده‌ره‌ر (ئه‌و ئامیرانه‌ی که دراوه و زانیاری له کۆمپیوتەر وه)

	دەبەنە دەرەوہ وەکوو مۆنیتۆر و چاپکەر)
output³	۱- دەرۆچکە ۲- دەرچوونگە ۳- بەرہەم ۴- دەرەنجام
overview	پوختە، کورتە، ھەلسەنگاندنیکی گشتی
overview diagram	پینوینی پوختە، پینوینی گشتی
owner	خاوەن

P, p

pack	۱- پاکهت ۲- گورزه، بهستهک، پریاسکه
packet (1)	پاکهت، بهستهکی بیټی، پریاسکهی بیټی، گورزه بیټی
packet (2)	پریاسکۆکه، پریاسکهی بچکۆله
page	په په
paging	په په کردن، په پراوین
paint	دیمه نکیشان، وینه کیشان، نیگار کیشان رهنگاری کردن
paint box	رهنگدان
package	گورزه
paragraph	برگه، پاراگراف، په ره گراف
parameter₁	پراگه بیین، دیاریکه، پارامهتر (ئه و زانیاریبانهی که ده نیردین بو ژیر بهرنامه یهک یان پابه ندیک)
parameter₂	۱- ژماره ی نرخی گؤراو ۲- سنوور، راده ۳- نیشانه، تایبه خو
part	بهش، پارچه ۲- بهش کردن، جیا کردنه وه ۳- بهش بوون، جیا بوونه وه
partition	پارچه، پارچه پارچه کردن، دابهش کردن
passive	۱- ناچالاک، ناراسته وخو ۲- به ره له ستینه که ر

password	تیپه‌پوشه، تیپه‌ره‌وشه، وشه‌ی تیپه‌ربوون
paste	لکاندن
patch	پینه
path	۱- ریچکه، باریکه‌پئی، تووله‌پئی، لاپئی، گوزهر، پیاده‌پئی ۲- ریپره‌و - پشکنپئی
pathfinder	پیشپره‌و، پئی تازه‌دۆزه‌ره‌و
patience	۱- ئارامگرتن، خوگرتن، سره‌وت، تاقت، دان به‌خوداگرتن، ده‌رکردن ۲- یارییه‌کی کاغه‌زیی یه‌ککه‌سییه
pause	گت، وه‌ستان، وچان
PC¹ (= personal computer = home computer)	پی‌سی، کۆمپیوته‌ری
	که‌سی، کۆمپیوته‌ری خوئی، پیژمیری که‌سی، پیژمیری خوئی
PC² (= Personal Computer)	پی‌سی، کۆمپیوته‌ری که‌سی (هه‌رکام له‌و "گچکه‌پیژمیر" انه‌ی که به‌شگه‌ی "IBM" دروستی کردوون)
PC³ (= IBM PC)	پی‌سی، ئای‌بی‌ئیم‌پی‌سی (یه‌که‌مین زنجیره‌ی پیژمیره‌که‌سییه‌کانی چیکراوی "IBM")
PCI (= Peripheral Component Interconnect)	(PCI)، پی‌سی‌ئای
	(پیکه‌ستنی ئامیره‌دیره‌کییه‌کانی ستانداردی تیپه‌رگه‌ی ناوخوئی پی‌سی)
PCI bus speed	خیرایی تیپه‌رگه‌ی پی‌سی‌ئای
percentage	ریژه‌ی سه‌دی
peripheral	ئامیری دهره‌کی، لئامیر، ئامیری ته‌نیشتی، ته‌نیشته‌ئامیر
permit	پیدان
person	که‌س
personal	که‌سی، خوئی
personal computer = PC	کۆمپیوته‌ر (پیژمیری) که‌سی
personal & computer = PC	کۆمپیوته‌ر (پیژمیری) که‌سی
phishing	تۆره‌ماسی

ping (= Packet Internet Groper)	پینگ (له ئینته رنییتدا)
	به برنامه ی TCP/IP بو بایه خپیوانی پیوهندی)
pixel	وینه خال
platform	سه کو
platform independence	سه ربه خو بی له سه کو (نه بوونی پیوه ندایه تی به سه کو)
play	لیدان، به گهر خستن
plot¹	۱- وینه، نه خشه، نیگار، بیچم ۲- وینه کییشان، نه خشکیشان، نیگار کییشان
plot²	تهرز، بیچم، دارشتنی گشتی
plotter (= plotting board = digital plotter)	کیشه ر، نه خشکیشه ر، وینه کیشه ر، نیگار کیشه ر، بیچم کیشه ر، پلوتته ر (ئامیری ده رچوو، وه کوو "چاپ گهر" که کیشه راه ره نووسییه ریکه ریکراه کان، به شیوه ی نه گوریکی ئاسویی- ئه ستوونی نیگار کییش ده کات)
plug-and-play¹ (= PnP)	پیوه کردن و لیدان، پیوه کردن و لیدان، پیوه کردن و لیدان (سه باره ت به و ئامیر و که ره ستانه ی که هر پیوه کران ده که ونه به کار به رین)
Plug and Play²	پلاگ ئه ند پله ی، (ناوی بازرگانی. له ویندوژدا، تاییه تمه ند بیه ک که ئه گهری پیوه کردن و لابرندی خوکاری ئامیره ده ره کییه کان به شیوه یه کی خوکار بیچ ده هیئ)
plug-in	پیوه کردن، پیوه کراو
PnP¹ = plug-and-play	
PnP²	"پی ئین پی" (له پیوه ند له گه ل ئامیره نیمچه گه یه نه ره کانی بیکه اتوو له سی تو بی P و N و P)
point	بو ر، خال
pointer	نیشان ده ر
Point-to-Point Protocol (= PPP)	پرو توکولی

خال-به-خال، پروتوکۆلی خال-به-خال (له ئینتەرنیئەدا، یه کیک له شپوهکانی بیوه نەبوون به رایه له)

pop¹ (pop)، "پاپ، پۆپ"، دەرپەراندن، لابرډن

pop² دەرپەراندن، جیبه جیکردنی کردە "پاپ"

POP³ (= Post Office Protocol) پاپ (پروتوکۆلی نووسینگە ی پۆست). یه کیک له شپوازهکانی کاری نەرمه والەکانی ئیمهیل (پۆپئەپ، سەرهلەر (له پیر سەرهلەر)

pop-up منووی سەرهلەر

pop-up menu منووی سەرهلەر

popular ۱- گشتی ۲- به بره، به باو، باو، ویستراو

port¹ دەرگا (له گواستنه وهی دراوهکاندا، به و شوینه دوتری که

بتوانی وایه ره پیوه ندییه کان پیوه ندرییت به سیسته مه وه، بۆ وینه له پشتی کۆمپیوتەر ئه و شوینه ی که بتوانی کبیلی چاپگه ره که ی پیوه پیوه ندرییت)

port² دەرگا (له ئینتەرنیئەدا، ژماره ی خالی چوونه ناو یان چوونه دەر، که به شیکه له URL)

port³ دەرگا (له رایه له دا، ده زگایه ک یان تۆرک له هیله کان که له ری ئه وه وه، گواستنه وه، بینین و هه لسه نگاندنی دراوه کان لواو ده بییت)

port⁴ راگواستن (گۆرینی نهمه والەیه ک به نهمه والەیه کی تر، به مه به ستی به کار به ری له سه کۆیه کی تر، بۆ وینه گۆرینی به نامه یه کی ویندۆز به به نامه یه ک که بکریت له "مه کینتاش" دا جیبه جی بکریت)

port⁵ دەرگا، دەرگه، دەرکه (هەر جۆره چوونه ناوگه یان چوونه دەرگه یه کی رایه له)

port⁶ زارک، دهم (له به رزه بیژدان "جه عبه بلیندگۆ" ی باس ریفلیکس، کونیکه که وه لای گشتی سیسته مه که چاک ده کاته وه)

portability هه لگرتە نیی، توانای گواستنه وه یان هه لگیان بۆه بوون

portable هه لگرتە نی، هه لگرتنی، هه لده گیرئ، ده ستی

portable computer	پيژميرى ھەلگرتەنى، كۆمپيوتەرى ھەلگرتەنى
positive (+)	ئەرينى
power	ھيىز، وزە
power supply	سەرچاۋە خۆراكى، سەرچاۋە خۆراكى ئەلەكترونىكى، سەرچاۋە بىزىو (ناو. كەرەستەى بەدپەيئانى تەزۋوى ئەلەكترونىكى "دىسى")
PPP	= Point-to-Point Protocol
preference	ھەلبىزاردە، بە چاك زانين
prefix	۱- پيشگر ۲- پيشبەند، پيشكو
presentation	پيشكەشكارى
preview	پيشبىنين
primary	سەرەتايى
prime number	ژمارەى خۇبەش
print	چاپ - دەرئووس، دەرئووسكردن
Print Screen key	دوگمەى چاپكردنى پەردە (لەسەر تەختەكليل ھەيە بو ناردنى بىنراوى سەر پەردە بو چاپكردن بەكار دەھيئىت)
printer	چاپكەر، چاپگەر، دەرئووسگەر
priority	پيشەنگى
privacy	خويى
private	خويى، كەسى، تاكەكەسى، تايبەتى، ناگشتى، تايبەت بە خو
process	۱- پرۇسە ۲- چارەسەر ۳- رېكخەر
processing	۱- چارەسەرى ۲- رېكخەرى
processor	۱- چارەسەر كەر ۲- رېكخەر
product	بەرھەم

professional	۱- "پیشہ‌ی، پیشہ‌گه‌ریبانه". ۲- "پیشہ‌گه‌ر، پیشہ‌وه‌ر". ۳- "گارناس، پسپو‌ر، لی‌زان".
profile	۱- زانیاریی تایبه‌تی ۲- لاپو‌و
program¹	پروگرام، به‌رنامه
program²	۱- پروگرام‌کردن (له‌ پی‌ژمیردا) ۲- به‌رنامه‌دانان
program³	به‌رنامه، به‌رنامه‌ی رادیوییی، به‌رنامه‌ی ته‌له‌فزیو‌نی
programmer	به‌رنامه‌ساز، به‌رنامه‌چی‌کهر، به‌رنامه‌دانه‌ر، به‌رنامه‌سازی کو‌مپیوته‌ر، به‌رنامه‌دارپ‌یز
programming	به‌رنامه‌سازی، به‌رنامه‌چی‌کهری، چی‌کردنی به‌رنامه‌ی کو‌مپیوته‌ر
progress	پیش‌ک‌ه‌وتن، به‌رده‌وامبوون، ره‌وت، چوونه‌پیش
projector	وینه‌نوین، پرو‌جه‌کتو‌ر
property	تایبه‌تمه‌ندی
protect	پاراستن
protocol	پروتو‌کو‌ل، کو‌نووس
provider	دابین‌کار، دابین‌کهر
proxy (server)	(proxy)، پراکسی، پروکسی، پی‌ش‌کار (له‌ ئینته‌رنی‌تدا، سیسته‌م یان شی‌وه‌ناسی بو‌ کو‌نترولی تی‌چوو/ده‌رچوو دراه‌کان له‌ نیوان به‌کاره‌ینهران و ئینته‌رنی‌ت، له‌ نیوان پی‌گه و ئینته‌رنی‌ت و، یان له‌ نیوان به‌کاره‌ینهران و یه‌ک راز‌ه‌کاری راز‌ه‌کانی ئینته‌رنی‌تدا، که له‌ لایه‌ن "ISP" [وه‌کوو "ناوبه‌ست interface" ی نیوان به‌کاره‌ینهرانی ئاسایی و ئینته‌رنی‌ت] دابه‌زین ده‌کرئ، تا له‌ یه‌ک ل زانیارییه‌کانی به‌کاره‌ینهر له‌ بیرگه‌ی سیسته‌می "ISP" له‌ به‌رده‌سندا بی‌ت و، له‌ لایه‌کی تره‌وه، نه‌گه‌ری کو‌نترولی ده‌ستی‌گه‌یشتنی به‌کاربه‌ران به‌ ئینته‌رنی‌ت (ه‌به‌ی)
publish	بلا‌و‌کردنه‌وه

pull	پراکیشان
pull-down	دارپماندن، دارپووخاندن - داخزاو
pull-down menu	لیسته‌ی داخزاو
punch_card	کارتی کونکراو
punctuation	۱- خالبه‌ندیکردن، خال‌وبۆر بو‌دانان ۲-
	خالبه‌ندی، خال‌وبۆر
push	۱- په‌ستاوتن، ده‌ستپیانان ۲- (ده‌ست) داگرتن، (ده‌ست) خستنه‌سه‌ر
Python	پایسن، زمانیکی به‌رنامه‌دارشته

Q, q

QIC = Quarter-Inch Cartridge

QnA = Questions and Answers

QoS = Quality of Service

QT¹ كيونى (نەرمەوالەيەكى ژينگەپيشكەوتتووه كه trolltech پەرهى پى
دا كه بەنەرمى بە Quasar Technologies ناوى دەرکردووه)

QT² = Quick Time

QT³ = Quit

talking

QT⁴ "كيوت" (له چات يا وتوويزى دەق بەكار دەبريٽ وهكوو كورتكراوه
بۆ cute, cutie واتە "جوانكيله، خنجيله، ئيسكسوك".)

quad چوارجا (له بوارى كۆمپيوتهردا بۆ پيوانى جۇرايهتى بەكار
دەهينريٽ)

quality ۱- جۇرايهتى ۲- تاييهخۆ ۳- ناياب، زۆر باش، باش ۴-
چونىتى

Quality of Service (= QoS) جۇرايهتتىي رازە (تواناى
بەرهميک دەردهخات له بەخشىنى تەواو بۆ ئەو خزمەتگوزارى و رازەيهى
كه بۆى كراوه)

Quarter-Inch Cartridge (= پائشەكەوتكەرى دراوهى
QIC)

موگناتىسى (سالى ۱۹۸۳ بەرهم هينرا يەكەم ئامبىرى كۆگاكردى زانىارى

	بوو له سهر په پکه ی موگناتیسې)
Qubit (= quantenbit = qbit)	هاوشیوهی پپوانه ی دووانییه .
	(یه که ی بنچینه یییه بو پپوان، بهس ئم وه کوو ژماره یه کی)
	دووانی نییه، به لکوو هه ردووکیان پیکه وه که باری سیسته مه که
	(ده رده خات)
query	پرس، داوا، داواکاری
Questions and Answers (=QnA)	پروانه FAQ ، لیسته ی
	پرسیار و وه لامه کان
queue	ریز
quick	خیرا
Quick Time (= QT)	"کویک تایم" (به برنامه یه که بو لیدانی
	موسیکا و قیدیو، کومپانیای ئه پل پهره ی پی داوه)
quit	وازه یان، چوونه دهره وه
quit talking (= QT)	چوونه دهره وه له چات یان ونووژی ده ق
quiz	۱- تاقیکاریله، تاقیکاری (تاقیکارییه کی ناسه ره کی) ۲-
	پیشبرکی (ناو. بو وینه رادیو و ته له فزیون)
quota	بهش
quote	دهق، وه رگرتن
qwerty	کویرتی (شیوازی ریزبوونی پپته کانی سهر ته خته کلپه، که
	به شیوه ی ئه مریکی ناسراوه)
qwertz	کویرتز (شیوازی ریزبوونی پپته کانی سهر ته خته کلپه، له و
	ولاتانه ی زمانه ی ئه لمانی ناخاوتن ده که ن و چه ند ولاتیکی تری روژه لاتنی
	ئه وروپا. له م شیوازه دا پپتی (Z) و (Y) جیگیان گوړپوه ته وه)

R, r

۱- رادیو، ئامیږی رادیو ۲- رادیوی، تیشک ۳- بیتهلناردن، **radio**
ناردنی رادیوی

radio button کللی رادیوی (له پهرده پیشاندان، زاروهی نافهرمی،
له پیوهندی له گهل هر هل بژاردنیک له لیسته "مینوو"، که به هل بژاردنی،
بژاردی پیشوو له به رچاو ناگیرئ)

RAID (= Redundant Array of Inexpensive Disks)، رهید،

ریزه کی زیده داری دیسکه هر زانابیه کان (که لک له چهن دیسکی
به شیوهیه کی هاوکات، بی گویدان به "زیده redundant"، بو تاودانی
خیرایی)

RAM (= random-access memory) "رهم"، "رام"، بیرگه کی
دهستپیگه یشتن به هل لک هوت، بیرگه کی دهستپیگه یشتنی

راسته وخو (بیرگه کی نه له کترۆنیکیی نیوه گه یهنه ر بو پاشه که وتی دراوه کان
به شیوهی رهمزه دووویبیه کان، به شیوهی "random access")

RAR راپ (راپ)، له "پیژمیږی computing" دا فورمانیکی په ستاوتنی
په رگه یه که له لایهن نه ندازیاری نهرمه واله ی "رووسی" یه وه Eugene
"Roshal" په رهی پی دراوه. سه روه که کورته ی "Roshal ARchive" (ه)

RAR file په رگه کی راپ (کومله ی په رگه یه بو نه وه ی جیی که متر
بگریت په ستان کراوه)

RAS¹ (= Remote Access Services) پاس، رهس، رازه کانی

	دووره ده‌ستپیگه‌یشتن، رازه‌کانی ده‌ستپیگه‌یشتن له‌پیی دووره‌وه
RAS²	= Row address strobe
ratio	رپیژه
raw	خاو
readable	شیاوی خویندن، خوینده‌نی
real time	کاتی دروست، کاتی ته‌واو
reboot	"بووت" کردنه‌وه، سه‌رله‌نوئ خستنه‌پری
recent	تازه (پوودان)، نوئ
recently	تازه، له‌م دواییه‌دا
record	تۆمارکردن
recovery	گه‌راندنه‌وه
redo	کردنه‌وه
redundant	زیده، ناپیویست
refresh	نوئیکردنه‌وه، تازه‌کردنه‌وه، بووژاندنه‌وه
register	تۆمار
registration	تۆمارکردن
registry	تۆمارگه
regret	۱- په‌شیمانی، پاشگه‌زی ۲- په‌شیمانبوونه‌وه، پاشگه‌زبوونه‌وه
reject	به‌ریه‌رچدانه‌وه، په‌سه‌ندنه‌کردن
relation	په‌یوه‌ندی
release	۱- به‌ره‌لاکردن، به‌ردان، ئازادکردن ۲- بلاوکردنه‌وه (فیلم، په‌رتووک، ده‌نگوباس ... هتد) ۳- ده‌رچوونی وه‌شانیکی نوئ له‌نهرمه‌واله‌یه‌ک
reload	بارکردنه‌وه، پپرکردنه‌وه
remote	دوور، رپی دوور

remote control	زەفت کردن له دووره‌وه، دوورکۆنترۆڵ، دووره‌کۆنترۆڵ
remove	لابردن
rename (1)	ناوانانه‌وه، دیسان ناوانانه‌وه
RENAME (2)	"پینه‌یم" (ناو. له "DOS" و هه‌ندێ ئاستبهرز، فه‌رمانێ که ناوی یه‌ک یان چه‌ند په‌رگه‌یه‌ک ده‌گۆڕێ)
rendering	پوخته‌کردن
renew	نوێکردنه‌وه
repeat	۱- دووپات ۲- دووپات‌کردنه‌وه ۳- دووپاتبوونه‌وه
repeater	به‌هێزکەر، دووباره‌که‌ره‌وه
replace (1)	۱- خستنه‌شویینی خۆی ۲- جیگرتنه‌وه، شوینگرتنه‌وه ۳- له‌جیدانان ۴- جیگۆڕین، خستنه‌بریکردن، گۆڕینه‌وه
REPLACE (2)	"رپپله‌یس" (ناو. له "DOS" دا، فه‌رمانێ که په‌رگه‌ کۆنه‌کانی "directory" یه‌ک له‌گه‌ڵ په‌رگه‌ هاوناوه‌کانی له "directory" یه‌کی تردا، به‌رۆژ ده‌کاته‌وه یان ده‌گۆڕێ)
replication	دووپیات، پروونوس
request	داوا
require	پێویستبوون
resell	فرۆشتنه‌وه
reseller	فرۆشه‌ره‌وه، دووباره‌فرۆشه‌ر
reset	رێکخستنه‌وه
response	وه‌لام
restart	ده‌ستپێکردنه‌وه
restore	گه‌رانده‌وه
resume	به‌رده‌وامبوونه‌وه، تیچوونه‌وه، خستنه‌وه‌کار، به‌ده‌سته‌هێنانه‌وه

rollback	گه پانندنه وه
roll-in	ناو-خلوړ (گواستنه وهی دراوه کان له بیرگه ی یاریده بو بیرگه ی سهره کی)
roll-out	دهر-خلوړ (خلوړکردن و گواستنه وهی دراوه کان له بیرگه ی سهره کی بو بیرگه ی یاریده)
rollover	به سهره دا جوولان
ROM (= read-only memory)	(ROM)، "رام"، بیرگه ی
	ته نیا-خویندنی (بیرگه ی نه له کترونیکی له شیوه ی "بیرگه ی ده سته پیگه یشتن به هه لکه وه ت" که به گشتی یه ک جار پر ده بیت و به س خویندنیبه . کومه لئ له یه ک بیان له چه ند ته لاشی ~ پیگه یینه ری "بیرگه ی رام"ی کومپیوته رن)
root	ر ه گ
rotate	خولاندنه وه، کرداری سووړدان
rotation	سووړ، خول
rotation per minute (= rpm = RPM = rot/min)	سووړ له خوله کدا
route	ریدوژ (خویندنه وهی به ریتانی: رووته ، خویندنه وهی نه مه ریکی:
r	پاوته ر)
row	۱- رز، ریز ۲- دیږ ۳- رزکردن، ریزکردن
row address strobe	تیشکی ناونیشانی دیږ (له بیرگه ی ماتریسیدا، تیشکی که ناونیشانی دیږ دیاری ده کات)
RPM = rotations per minute	rpm
ruler	راسته
run	۱- جیبه جی ۲- جیبه جیکردن، به ریوه به ردن (له کومپیوته ردا، پیدانی په رگه به وه رگیږ، بیان جیبه جی په رگه ی exe و له و چه شنه) ۳- گه پان، کارکردن، ئیشکردن (بو وینه له مه کینه دا)
runtime (= run time)	ماوه ی گه پان، ماوه ی جیبه جیکردن، کاتی جیبه جیکردن

S, s

save	پاشه کهوت
save as	پاشه کهوت وهک، داگرتن وهک، هه لگرتنه وه وهک
scan	پشکنین، پیداکه پری
scanner	پشکنهر، پیداکه پری، وینه خوین، وینه خوینهر، "سکانیر"
scanning	پشکنین، پیداکه پری
scanning device	ئامیری پشکنین، ئامیری پیداکه پری
scene	دیمه ن
schema	گه لاله، نه خشه، وینه ی پیشانده ر
scheme	۱- گه لاله، پلان، نه خشه، پیدانان ۲- نه خشه کیشان، پیدانان
scope	بوار
screen	په رده
screensaver	په رده پاریز
script	نووسراو، سکرپیت، دهستنوس، نووسینه
script editor	دهستکاریکه ری نووسینه
script file	په رگه ی نووسینه
scriptwriter	نووسهر (له راکه بیینه کاند، زاراوه یه کی گشتیه واته نووسهری ناوه پوک و دهقی فیلم، ناوه پوک و دهقی بهرنامه ی ته له فزیونی، ناوه پوک و دهقی خویندن له رادیو و هتد)

۱- كيشان ۲- پيچۆكە ۳- پيچۆكە نواندن، پيچۆكە نوپىنى **scroll**
۴- پيچۆكە گەرى (پيشاندانى ناوهرۆك و دەق لە پەردە پيشاندا، بەشيۆه
لاپەرەي وا كه وهكوو پيچۆكە (طومار) تپده پەريت)

scroll arrow تيرە پيچۆكە

scrollbar (= scroll box) توولە كيشان، توولە پيچۆكە،

توولە پيچۆكە دان (لە GUI دا، ئەو توولانەي كه لە لاي راست يان لە لاي
خواري پەنجەرە يەكن و، بە مشك و بە تيرە كليەكان دەكرئ هەلبژيردري
يان بگۆردريين. بە هەلبژاردن و گۆراني، دەتوانري ژورور يان خوار، لاي راست
يان چەپي ناوهرۆك و دەقەكە، وهكوو پيچۆكە (طومار) يەك لەسەر پەردەدا
پيشان بدرپت)

scroll box = scrollbar

scroll buffer نيوانگري پيچۆكە

scroll down داكيشان، پيچۆكە داكيشان

scrolling پيچۆكە گەري، بە پيچۆكە پيشاندان

scroll left ۱- چەپروپيبي پيچۆكە (جوولاني ئاسويبي پەردە پيشان

بەشيۆه پيچۆكە يەك بۆ لاي چەپ) ۲- بۆ لاي چەپ روپيشتنى پيچۆكە

۳- بۆ لاي چەپ بردنى پيچۆكە)

scroll right ۱- راستروپيبي پيچۆكە (جوولاني ئاسويبي

پەردە پيشان بەشيۆه پيچۆكە يەك بۆ لاي راست) ۲- بۆ لاي راست

روپيشتنى پيچۆكە ۳- بۆ لاي راست بردنى پيچۆكە

scroll up هەلكيشان، پيچۆكە هەلكيشان

scrollbar توولە كيشان، توولە پيچۆكە

scrub خاوينگەريبي بيرگە (سرينه وه و لا بردنى ته واوي زانياريبه كان

لە ديسك يان لە بيرگە)

SCSI (= Small Computer system Interface) "سكازى"

(ناوبهستى كومپيوتهرى بچووك. يەكيك لە ستاندارده كانى خولگه ي)

	ناوبه‌ست بۆ پېوه‌نددانی کۆمپيوتەر به ئامپړه دهره‌کيبييه‌کان، به‌تاييه‌ت ديسکليخوړ، که له‌لایه‌ن ANSI ناماده‌ کراوه)
search	گه‌ران، پشکنين
search engine	مه‌کينه‌ی پشکنه‌ر، ماتوړی پشکنه‌ر، نه‌رمه‌واله‌ی پشکنه‌ر (نه‌رمه‌واله، به‌رنامه، فه‌رمان، يان به‌شیک له نه‌رمه‌واله‌يه‌ک، که بۆ جیبه‌جیکردنی "پشکنين" به‌کار ده‌بريټ)
searcher	پشکنه‌ر، گه‌رانکار، بگه‌ر
security	پاراستن، ئاسايش
seed	توو، تووکردن، چاندن
selection	دياريکردن
selsyn (= synchro)	"سېلسين" (ناو. جوړيک سيسته‌می کوټنروټل)
send	ناردن
sensor	هسته‌وه‌ر
sequence	ريزه، زنجيره
serial	زنجيره‌یی
series	زنجيره
server	پاژه‌کار
service	پاژه
session¹	خوليکی کاری، دانېشتن، کوړ (بۆ نمونه‌ خوليک يان دانېشتنیکي کاری له‌گه‌ل رایه‌له‌دا)
session²	کوړی وانه، وانه‌کوړ، پوټل
setting	پیکخستن
settings	پیکخستنه‌کان
setup	جیگیرکردن
shape	شیوه، شیواز
share¹	۱- به‌ش، پشک، به‌رکه‌وت ۲- به‌شکردن، دابه‌شکردن ۳- هاوبه‌شیکردن، به‌شکردن له‌گه‌لدا

SHARE² "شهیر" (له DOS دا فه‌رمانی که به‌رنامه‌ی "SHARE" بو) جیگیرکردنی هاوبه‌شگه‌ری و قوفلی په‌رگه له دیسک و رایه‌له‌دا جیبه‌جی ده‌کا)

shareware هاوبه‌شه‌واله، (نهرمه‌واله‌یه‌ک که فروشیار به‌بی وه‌رگرتنی پاره ده‌یدات به‌کریار یان کریاره‌که ده‌توانی کوپیه‌کی له هه‌رکس وه‌رگری و تاقیی کاته‌وه، به‌لام نه‌گه‌ر هات و به‌دلی بو و په‌سندی کرد و بیه‌وی به‌کاری به‌ینی، نه‌رکی سه‌رشانیه‌تی پاره‌که‌ی بدات به‌چیکه‌ره‌که‌ی)، پروگرامی بلا‌و‌کردنه‌وه

shareware/freeware هاوبه‌شه‌واله / خو‌رایبو‌اله

sheet په‌ره

shell¹ چوونه‌ده‌ره‌وه بو سیستم، "شیل"

shell² ۱- تیکل ۲- قاوغ

shell script نووسینه (سکریپت) ی "شیل"

shift¹ ۱- شوینگورین، گواستنه‌وه ۲- شوینگواستنه‌وه، شوینگوران

shift² گورپر (ناو. له مه‌کینه‌ی نووسین و ته‌خته‌کلیل)

SHIFT³ "شیفت" (ناو. له "DOS" دا، فه‌رمانی که له

پوله‌به‌رنامه‌کاندا، شوینی نه‌و پارامه‌ترانه‌ی ده‌توان بگوردرین، ده‌گورین)

shift⁴ نوره‌ی کاری، نوره‌کار، شیفت

short کورت

shortcut قه‌دپر

sign in واژو‌کردن

signature واژو

site شوین، جی، پیگه، بنکه

skin پیست

slash لاره‌هیل

slice پارچه، قاز، که‌رت

slide	سلايد
slide layout	گه لاله به نديي سلايد
slot	قليش
Smart buisness	كاسبيى زيره كانه
Smart phone	ته له فونى زيره ك، ته له فونى هوشمەند
socket	پيکه وه به ست
software	نهرمه واله، نهرمه ئامير، كالانه رم
software platform	سه كووى نهرمه واله
sound card	كارتى دهنگ
source	سه رچاوه
space	بو شايى
spacebar	نيوانتوول
spam	پوستى نه خوازاو
spooof (ed) web site	ويبگه ي ساخته
spool	نوره
spyware	سيخوري واله، پروگرامى سيخورى
SQL (= Structured Query Language)	سيكويل (زمانى داخوازيكردى وه رگرتنى زانبارييه، كومپانياي IBM به شى تويزينه وه سالى ۱۹۷۴ دايهينا)
SSH (= Secure Shell)	ئيس ئيس ئيچ (پروتوكولئيكى پاريزراوه بو كاركردن له دورره وه)
standalone	سه ربه خو
standard	ئاسايى، پيوانه، نمونه يى، ستاندارد
start	دهستپيكردن، دهستپيک
startpage	دهستپيكردن، لاپه ره ي دهستپيک

stationary	جیگیر
statistics	سه‌رژمی‌ری، زانستی
status	ئاست، دۆخ
storage¹	بیرگه (ناو. زاراوه‌ی گشتی به واتای هه‌موو جوړه بیرگه‌یه‌ک، بریتیی‌ه له "RAM" و "ROM" و دیسک و نه‌وار "شریت" و هتد)
storage² (= auxiliary storage)	بیرگه‌ی یاریده (ناو. بریتیی‌ه له دیسک و شریت)
storage³ (= memory)	بیرگه‌ی سه‌ره‌کی (ناو. بریتیی‌ه له "RAM" و "ROM")
storage⁴	پاشه‌که‌وت، پاشه‌که‌وت‌گه‌ری
store	کوگا، کوگا‌کردن
storekeeping	کوگا
story board	پیگه‌ی کارکردن
stream	ته‌وژم
string	ریزه‌ند، زنجیره‌نووسه
strobe	تیشک، تیسک، ترووسک، پووناکی، پرشنگ
structure	پیکهاته
style	شیواز
sub-	"زیر-"
subnet (= subnetwork)	(subnet)، زیرپرایه‌له، داپوشه‌ری
subnet mask	(subnet mask)، پووشی زیرپرایه‌له
subscribe	به‌شداربوون
support	پالپشتکردن، پالپشتیکردن، پشتیوانی
surfing	ویبگه‌ردی، ویبگه‌ری
switch	کلیل، سویچ
symbol	نیشانه، هیما

SYN ¹ (= Synchronizing Segment)	"سین"، پارچەى ھاوكاتگەر (ناو. نه TSP/IP)
SYN ² (= synchronizing character)	"سین"، نووسەى ھاوكاتگەر (ناو)
SYN ³ (= synchronous idle)	"سین"، بەتالیى ھاوكاتگەر (ناو و ئاوھلناو)
sync (= synchronization)	ھاوكاتگەرى (ناو. زاراوہى نافەرمى)
sync bit	بىتى ھاوكاتگەرى
SYN character	= synchronous idle character
synchro ¹ (= self-synchronous device)	ھاوكاتگەر، ھاودەمگەر "سەنكرو" (ناو. سیستەمى ئەلەكترىكىى كۆنترۆلدار، بۆ كۆنترۆل، ناردن و وەرگرتنى جیگۆرکیى گۆشەیی بیان جوولەى گۆشەیی)
synchro ²	"ھاوكات -" (پیشکۆ)
synchro ³	= selsyn
synchronise	= synchronize
synchronism	ھاوكاتى، ھاودەمى، ھاوھەنگاوى
synchronization ¹ (= sync)	ھاوكاتى، ھاودەمى (ناو)
synchronization ² (= synchronizing)	ھاوكاتگەرى، ھاوكانسازى
synchronization bit	بىتى ھاوكاتگەرى
synchronization character	نووسەى ھاوكاتگەرى
synchronization field	بوارى ھاوكاتگەرى
synchronization pattern	شيوەئاساى ھاوكاتگەرى
synchronization pulse (= sync pulse)	پرتەى ھاوكاتگەرى
synchronization signal	= sync signal
synchronize (= synchronise)	ھاوكاتکردن، ھاودەمکردن،

T, t

tab (1)	سه‌رخشته، "تاب" (ئەو ستوونەى که هه‌موو دپیره‌کانى په‌ره، له‌و خالهدا، هاوستوون ده‌بن)
tab (2)	بازدان، بازپييدان، په‌راندن، خشتاندن، جووله‌کردن له خشته‌دا (له‌ منوو و لیسته، جووله‌کردن له بواره‌کانى بژارده‌کان و خانه‌کانى خشته، به‌یخ که‌لکوه‌رگرتن له‌ مشک و، یان لیدانى یه‌ک به‌ دواى یه‌کى "کللی بازدان tab key")
tab (3)	۱- کللی خشته‌به‌ندى ۲- لیدانى کللی خشته‌به‌ندى
tab (4)	زمانه، گویچه‌کارت
Tab key	بازده‌ر، دوگمه‌ى تاب
tabbing	۱- خشته‌به‌ندى ۲- لیدانى کللی خشته‌به‌ندى، بازدان، بازپييدان
table	خشته
tablet computer	ته‌خته‌پيژمير، تاته‌پيژمير
Tablet PC	ته‌خته‌پيژميرى که‌سى، تاته‌پيژميرى که‌سى
tag	تاگ
tape	شریت، نه‌وار، تو‌مارکردن له‌سه‌ر شريت (نه‌وار)
tape drive	ليخوڤرى نه‌وار، وه‌گه‌پخه‌رى نه‌وار
target	مه‌به‌ست، ئامانج
task	کار، ئه‌رک
taskbar	توولى کار

TB = terabyte تیرابایت

TCP (= Transmission Cortol Protocol) تی سی پی، پروتوکۆلی

کۆنترۆلی گواستنه وه، کۆنوو سی کۆنترۆلی ناردن (له پێوه ندییه دراو هبیبیه کاند، کۆنوو سی یان ستانداردی که بۆ ناردن و وه رگرتنی دراو هکان له نیوان چه ند کۆمپیوته ری کدا به کار ده بریت. جۆری کی TCP/IP (یه

TCP/IP (= Transmission Cortol Protocol/Internet Protocol)

(TCP/IP)، تی سی پی / ئای پی، پروتوکۆلی کۆنترۆلی گواستنه وه / پروتوکۆلی ئینتەرنیٹ (پروتوکۆل یان ستانداردی ئینتەرنیٹ، بۆ به دیه یانی پێوه ندی جیهانی کۆمپیوته ره کان)

TCP-IP = TCP/IP

TCP/IP Protocol Family بنه ماله ی پروتوکۆله کانی

تی سی پی / ئای پی

technology ته کنۆلۆژیا، ته کنیکزانی، پیشه زانی

tele-education دووره فیرکاری

telework دوورکاری

telework center بنکه ی دوورکاری، ناوه ندی دوورکاری

telex (= TX) تیلکس، ته له فۆنی ده قی، ده قه ته له فۆن

Telnet (Telnet)، تیل نیٹ (ناوی بازرگانی. ئامیر و رایه له یه کی

کۆن له ئینتەرنیٹدا، له سه ره بنه مای یونیکس، که بۆ ناردن وه رگرتنی ده ق و به رنامه کار ده کات. به کاره ی نه ره ده توانی راسته وخۆ بچیته نیو پیگه کانی تیل نیٹ و، له گه ل به رنامه کانیدا راسته وخۆ کار بکات)

template دا رپیره

temporary کاتی

tera- تیرا (وه کو پیشگر بۆ یه که پێوانه بیه کان،

وانه "10¹²"، بۆ پێوانی قه باره ی بیرگه به کار ده هینریت له کۆمپیوته ردا)

Terabyte = TB تیرابایت (توانای قه باره ی بیرگه یه که،

	ده کاته ۱۰۰۰ یاخود ۱۰۲۴ گیگابایت)
term	زاراوه، دهسته‌واژه، واژه
terminal	تیرمینال، کوټاگه
terminate	کوټا بیبېټه‌ن، له‌ناو بردن
text	دهق
text editor	دهقنوس، دهستکاریکهری دهق
text processing	دهق‌ریکخهری، دهقکاری
text processor	دهق‌ریکخهر، دهقکار
text string	دهقه‌ریزبه‌ند
texture	چنین، رستن
TFT (= Thin Film Transistor)	تی ئیف تی
	(مؤنیتوریکي (LCD) په که له‌سهر کوټاپیوته‌ره هه‌لگرته‌نییبه‌کان و شاشه ته‌خته‌کاندایه. هه‌روه‌ها وهک "ماتریس" ی چالاکیش به‌ناوبانگه)
theme	۱- باس، سه‌رباس، بابه‌ت ۲- وتار ۳- ن‌اواز
third-generation computers	سیه‌هم وه‌چه‌ی کوټاپیوته‌ره، سیه‌هم چه‌رخ‌ی کوټاپیوته‌ره (یه‌که‌م قوټاغ بوو که سووپه‌ته‌واوی ئه‌لیکترؤنی "integrated circuits" تیا به‌کارهات)
timeline	کاتهیل
Time-to-live (= TTL)	کاتی ژیان، کات‌میوټریان (له‌پایه‌له‌دا، ئهو ماوه‌یه‌ی که "datagram" یک ده‌توانی له‌سهر هیټدا بیټ)
tips	رینیشاندان، پروونکر دنه‌وه
title	سه‌ردیپ
toggle	زامن (زوانه بیان گیره‌یه‌ک که له جووله و جیبه‌جیبوونی تیکه‌یه‌ک له ئامیټیکدا به‌رگری ده‌کات)
tool	ن‌امراز

toolbar	توولآمراز، میلآمراز
top	لووتکه، سهرتۆپ
topic	بابهت
topology	تۆپۆلۆژی، شیوه ناسی
touch	ساو، ساوان، دهستلیدان، دهست پیھینان
touch mobile	ساومۆبایل
touch screen	ساوپه رده
track¹	۱- شهقار (له دیسدا)، لیواره (له شیریتدا) ۲- شوینیچی
track²	۳- شوینکهوتن، سۆراخکردن "ترهک"، "تراک" (له "سی دی"ی موسیقادا، هه رکام له پارچه مۆسیقا تۆمارکراوهکان)
track address	ناونیشانی شهقار (له دیسدا)
trackback	رپیاز، رپیچکه
trackball (= track ball)	گۆسووپ (ئامیژیکی تیچوو که بریتییه له گۆیهک که سووپ دهخوات و، به سووپاندنی، زانیارییهکانی جینیئشاندهر دهچیته ناو کۆمپیوتهره وه. ئهرکی گۆسووپ وهکوو ئهرکی "مشک"ه)
transaction	رپیچکهوتن، گواستنه وه
transfer	گواستنه وه
transform	گۆرین
transmission	ناردن
transparent	روون، رۆشن، پاشبین
trick	فیل، تهله
tridimensional	سیلابی
trojan horse	ئهسی تروجان / تهرواده (جۆره بهرنامهیهکی تیكدهری وهکوو فایرۆس)
TTL¹ (= transistor-transistor logic)	(TTL)، تی تی ئیل

TTL² = Time-to-live

turbo

TWAIN (= technology without an interesting name)

twitter

type

(ژیربیزی ترانزیستۆر- ترانزیستۆری)

کاتی ژیان، کات مۆرژیان

خیرا (زاراوهیه که بۆ خیرا کارکردنی

سیسته م یا بهرنامهیه که به کارهینراوه)

تواین (کۆنوسیکه بۆ هینانی وینه له

ئامیریکی پووپیو "scanner" هوه له

بهرنامهیه که به کاربه ریدا که بۆ ئه و

مه بهسته به کار ده هینریت)

تویتەر (تۆرپیکی کۆمه لایه تیی بهر فراوانه،

ده توانیت له پپی په بامی کورته وه (۱۴۰

نووسه) هه والی نویت به دۆسته کانت

بگه یه نیت له تۆره که دا، مالپه پری فه رمی

(www.twitter.com)

۱. جوۆ ۲. چاپکردن

U, u

- Ubuntu** ئوبونتو (سىستېمىكى كارپىكردى خۇرايىيە كە
لەلايەن بەكارھېنەرانەۋە چى كراۋە)
- UCP¹** (= universal computer protocol) "يووسى پى"، كۆنووسى
گىشتىي كۆمپيوتهر، كۆنووسى جىھانىي كۆمپيوتهر
- UCP²** (UNIX-to-UNIX Copy Protocol) "يووسى پى"، كۆنووسى
لەبەرگرتنەۋەى يونىكس بۆ يونىكس
- UDA** (= Universal Data Access) "يوودى ئەى"، دەستپىگە يىشتىي
دراۋەى جىھانىي
- UDF** (= Universal Disk Format) "يوودى ئىف"، فۆرماتى جىھانىي
دىسك
- UDMA**
- UDO** (= Ultra density optical) "يوودى ئەۋ"، روناكىي لەژوورچرى
- UDP** (= User Datagram Protocol) "يوودى پى"، كۆنووسى
داناگرامى بەكارھېنەر (لە ئىنتەرنىتدا، جۆرە پىرۇتوكۆلىكى تايىبەت بە
ناردنى دراۋەكانى "stream" كە بە مۆدى "packet" كار ناكات). (كۆنووسىكى
پەيوەندىيە كە راژەيەكى سنووردار پىشكەش دەكات كاتى پەيامەكان
دەگۆردىنەۋە لەنىۋان كۆمپيوتهرەكان لە راپەلەيەك كە پىرۇتوكۆلى
ئىنتەرنىت بەكار دەبات)
- UHF** (= ultrahigh frequency = decimetric waves) "يووئىچ ئىف"،
لەرەى لەژووربەرز (لەرەكانى لەنىۋان ۳۰۰ مىگاھىرتز تا ۳۰۰۰
مىگاھىرتز)

UI (= user interface) "یوئای"، ناوبهستی به کارهینەر، نیوانه پرووی به کارهینەر

UIML = User Interface Markup Language "یوئای ئیم ئیل"

زمانی هیما دانانی ناوبهستی به کارهینەر (زمانیکی رافه کهره که ریگه دهدات ویبهریک چی بکری که ده توانی بنیرد ریت بو جوریک له "کارتخوینره کان". بو وینه پیژمیرئ له گهل په رده پیشانیکی گه وره و تهخته کللیک یان "phone smart" یک به په رده پیشانیکی بچووک و بی هیچ تهخته کللیک)

ultra- له ولا، له ژوور، له وپهر (پیشگر)

UML¹ = Unified Modeling Language "یوئیم ئیل" (زمانیکی مودیلی به کگرتوی گشتی)

UML² (=User-Mode Linux) "یوئیم ئیل" (شیوازیکی هیمن و پاریزراوه بو گهرانی وه شاننه کانی لینوکس و پروسه کانی لینوکس)
<http://user-mode-linux.sourceforge.net>

UMS "یوئیم ئیس" (به پیوه بردنیکی په پیامه دهنگی، فاکسی و دهقه ئاساییه کانه وهک ته نه کانی ناو تاکه نامه دانیک، که به کارهینەر یان به هوئی رازه خوازیکی پوسته ئه له کتر و نییه کی ئاساییه وه یان به هوئی ته له فونه وه، ده توانی ده ستپیگه یشتنی پی هه بیئت)

UMTS "یوئیم تی ئیس"، سیسته می پیوه ندیی بیته لی گه رۆکی جیهانی (سیسته میکه به واتای به رینباندی، راگواستنی دهق، وینه، دهنگ، فیدیو و فره راگه یه نه کان "ره نگاله" له سه ر بنه مای گورزه بییتی، به خیراییی گواستنه وهی ۲ میگابیت له چرکه دا)

unary به کانی

UNC = Universal Naming Convention

underscore بنه یل

undo پووچکردنه وه، هه لوه شاننده وه، سرینه وه

undo buffer نیوانگری پووچه لکردنه وه

undo disk په پکه ی پووچکردنه وه

Unicast یونیکه ست

Unicode

یونیکوڈ

(کوڈکردنیکی گشتیبہ بۆ سیستمهکانی کۆمپیوتەر له جیهاندا. هه موو پیتیک و ژماره یهک یان نووسه یهک (character) کۆدیکی تایبه تی هه یه. ئەم کۆده هه هه مان کۆده و نه گۆره له سه ره هه ر سیستمیک، له هه ر پروگرامیک یان بۆ هه ر زمانیک. ئەم کۆده پیتی ده لئین یونیکوڈ و ریکخراویکی جیهانی سه ره رشتی بلاوکردنه وه و پیتاسکردنیان ده کات.)

Unicode Transformation Format (=UTF)

Unified Modeling Language (=

زمانی به کگرتووی

UML)

مۆدیلدانان (له ئەندازیاری به رنامه دارشتندا به کار ده هیئیریت به تایبه ت له ته نخوازیدا "OOP")

uninstall

دامه زرانسری، دامه زرانسری نه هه، هه له شه شانده وه

union

یه کیتی

unique

بیهاوتا، بیوینه

unit

یه که

Universal Naming Convention (=UNC)

په یمانی ناوانی

جیهانی (په یمانی جیهانی بۆ ناوانی ناو و ناو نیشان له رایه له دا. ناوی نه رمه واله)

Universal Plug and Play (=UPnP)

Universal Resource Locator (=URL)

Universal Serial Bus (=USB)

یونیکس (سیستمیکی کارپیگردنه) (UNIPlexed Information and Computing Service)

unmute

نه کپاندن، کپنه کردن، ده نگه ردان

unsigned

بینیشانه، بیھیما

up-time (=uptime)

کاتی کردنه وه، کاتی چالاکی

update

نوئیکردنه وه، ئەمپروژیکردن، به رپۆژکردن

upgrade

به رزکردنه وه

uplink

بارکردن، سه رخستن

upload	بارکردن
UPnP	(UPnP)، پیوه کردن و لیّدانی جیهانی (ستانداردیکه که ئینته رنیت و پروتوکۆله کانی ویب به کار ده هیئ و توانا دهدات به که رهسته کانی تری وه کوو پیژمیر، لائامیزه کان، که رهسته پیشکه وتوووه کان و یه که بیته له کان که له رایه له یه کدا پیوه ند بدرین و خۆکارانه یه کتر بدۆزنه وه)
UPS (= uninterruptible power supply)	(UPS)، سه رچاوه وزه به خشی بیچچران
upstream	سه رختن، رهوتی به رهوبان، رهوتی به رهوسه ر، رهوتی به رهوزوور، رهوتبان، رهوتسه ر (له ته له فونیدا، رهوتی پیچه وانه ی رپرهوی نی ره بۆ وه رگر) کاتی کردنه وه، کاتی چالاک ی
up-time (= uptime)	
URI (= Uniform Resource Identifie)	(URI)، "یوونارئی"، ناسینه ری سه رچاوه ی چوونیه ک (ناوی گشتی بۆ هه موو جو ره ناو و ناونیشانی ک که ئامازه ده که نه "ته ن object" له "World Wide Web". یه ک "URL" جو ریکه له "URI")
URL (= Universal Resource Locator = Uniform Resource Locator)	(URL)، ئرل، یوونارئی ل، شویندۆزی سه رچاوه ی جیهانی (له ئینته رنیتدا، "ناونیشانی ویب") "یوونیس بی"، تیپه رگه ی
USB (= Universal Serial Bus)	زنجیره به ستی گشتی (جو ره ستانداردیک ی تیپه رگه بۆ هه موو جو ره لائامیریکی خیرای خوار و خیرای مامناوه ند ی)
user	به کارهی نه ر
user ID	بیناسه ی به کارهی نه ر
user name	ناوی به کارهی نه ر
user-friendly	به کارهی نه ر یه سه ن
User interface (= UI)	
USSD	(USSD)، "یوونیس ئیس دی"، رازه دراوه ی پاشکوویی

نارپىكىپىكھاتوو (سىستەمىكى جىھانىيە بۇ تەكنۆلۇژىيە پىئوھندىيە "GSM" ى مۇبايل، بۇ ناردىنى دەق لەنىوان تەلەفۇنىكى گەرۆك و پروگرامىكى "بەكاربەرى application لە رايەلەدا)

UTF (=Unicode Transformation Format) كلىشەى گۆرپىنى يونىكوڭ (پىئوانەيىەكە بۇ پىناسكردى يونىكوڭ، تاكوو كۆدكردىنە يەكگرتووھەكە بتوانىت كە لەگەل ھەموو پىئوانەيىەكانى تردا بگونجىت. باوترىن جوړى "UTF-8"ە)

utility بەكەلك، سوودمەند، سوودمەندى (بەرنامەيەكە كە ھاوكارىيە سىستەمىك دەكات بۇ بەجىھىئانى كارىكى لاوھكى، واتە ئەركى سەرھكىيە سىستەمەكە بەجى ناھىئىت)

UTP ("يووتى پى"، جووتەكلىلى بادراوى بىپوشەر ("جووتەبادراو Twisted Pair"، جوړە كىبلىكە كە بەكار دەبرئ بۇ پىئوھندىيە تەلەفۇنى و پىك ھاتووہ لە چەند سەد تەلى مسىنى تەراخراو لە پۆششىكى ھاوبەشدا. گەيەنەرئ لە جووتەكەدا زانىارىيەكان ھەلدەگرئ و ئەوى تر تەلى زەويدارە و لەرپى بادان زەبرەكە كەم دەكاتەوہ. كىبلىكەكان بە دوو جوړن: "كىبلى بىپوشەر unshielded twisted pair, UTP" و "كىبلى پۆشەردار shielded twisted pair, STP")

V, v

value	نرخ، به‌ها
variable	گۆراو
VB = Visual Basic	
VBA = Visual Basic for Application	
VBS = Visual Basic Script	
VBScript (= Virtual Basic Script = VBS)	قىبى سكرىپت
	(ژىركۆمهلى له به‌يسىكى وېنه‌يى، كه به‌تابيهت له به‌رنامه‌دارپىزى بۆ وېب به‌كار ده‌برئ)
VCD (= Video Compact Disc)	قىسىدى (قىدىيۆ دىسكى په‌ستاوته)
vector	ئاراسته‌بېر
vendor	فرۆشيار
verbose	درېژه
verify	۱- سه‌لماندىن، به‌لگه‌بۆه‌يىنانه‌وه ۲- ساغكردنه‌وه (پراستى شتىك)
version	وه‌شان
video	۱- ره‌نگى، وېنه‌يى، قىدىيۆ ۲- ره‌نگ، وېنه، قىدىيۆ
view	۱- بىنين ۲- پيشاندان
virtual	گرىمانه، گرىمانه‌كى
virtual LAN	گرىمانه پرايه‌له‌ئى ناوخويى
Virtual Private network (= VPN)	گرىمانه پرايه‌له‌ئى خويى، پرايه‌له‌ئى خويى گرىمانه‌كى

virus	ڦايرۆس
visible	بينراو، دەرکەوتوو
visual	بينراو، ديدەيى، ديدەنى، دیداری
Visual Basic (= VB)	ڦيزۆال بەيسىک، بەيسىکى ديدەيى (جۆره بەيسىکى تارادەيهک نوڤى پيشکەوتوو، که دەتوانى بۆ بەرنامەدارپىزى تەنخواز بەکار بىت)
Visual Basic for Application (= VBA)	ڦيزۆال بەيسک بۆ پەرەپيدانى بەرنامەى بەکاربەرى
Visual Basic Script (= VBS)	ڦيزۆال بەيسىک سکرىپت، سکرىپتى بەيسىکى ديدەيى
VLAN = virtual LAN	
voice	دەنگ
Voice Card	کارتى دەنگ
VOIP(= Voice Over IP)	گواستنەوهى دەنگ لە رېگەى (IP)هوه
Voice Over IP	
volume	پلەى دەنگ، قەبارە، بەرگ
VPN = Virtual Private network	
vulnerable	بەرگەنەگر

W, w

- W3C** (=World Wide Web Consortium) رېكخراوى ويېب
(كۆمەلەھەكى جېھانىيە، سالى ۱۹۹۴ يېك ھېنراو، كاريان بېناسەكردنى
پېوانەيى گونجاو ھې ويې. بۇ زانيارىي زياتر بروانە www.w3.org)
- WAN** (= Wide Area Network = wide-area network) وان
رايەلەھى رپوبەربلاو
- Wap¹** (= wireless application protocol) (" wap)", " واپ",
پرۇتوكۆلى بەكاربەريى بېتەل (ستاندارديكە بۇ گواستەھەي دەق و
گرافىك بۇ تەلەفۇنە گەرۆكە ديچىتالەكان وەك تەلەفۇنەكانى "GSM")
- Wap²** (=Wireless Access Point) (" wap)", " واپ", خالى
دەستپېگەيشتنى بېتەل
- ware** والە، ئامپىر، كالا (وشەيەك كە لەگەل ھەندى وشەي تر دېت،
وہكوو نەرمەوالە، رەقەوالە)
- Warez** وارېز (بېرۇگرامىك كە كۆپى دەكرى بە شېوہەيەكى ناياسايى و لە
پېگەي ئىنتەرنېتەوہ بلاو دەكرېتەوہ)
- watchdog** پارېزەر، پاسەوان، سەگى پاسەوان
- watchdog timer** (= WDT) كانپېوى پاسەوان (يەكەيەك يان
كارتىكى ئەلەكترونېيە كە ھەندى كرده جېبەجى دەكات پاش ھەندى كاتى
ديارىكراو ئەگەر شتىك ھەلە بېت لە سىستەمىكى ئەلەكترونى و
سىستەمەكە لە خۇيەوہ نەگەرېتەوہ)

wav (wav, wave)، "واف، وهيف"

"wav" که به "وهيف wave" پيش ده خوینرئته وه، جوړه فورماتئیکي په رگه ی دهنگيیه که له لایهن مایکروسؤفته وه چی کراوه. بووه به په رگه فورماتئیکي ستانداردی ئاودیو بو هه موو شتیک، له دهنگه کانی سیستم و یارییه وه بگره هه تا "بیسته نی به چؤنایه تی سی دی CD-quality audio". په رگه کانی واف ده تونرئ له سه ر سی دی یه ک بسووتئیرئ بو ئه وه ی پاشتر له سی دی لئده ریک لئ بدرئته وه. په رگه یه کی وه یف وه ها دهناسرئته وه که له کوٹناییه که یدا درئزکراوه ی "WAV". هه یه. فورماتئیکي هاوتای ئه مه له ماکینئوش و لینوکس پیی دهوترئ ("AIFF")

wave¹ شه پؤل

wave² (بناوره wav)

web ویب

web browser ویبگه ر

web page ویبپه ر، ویبپه ره

webcam (= web camera) ویبکام، کامیرای ویب

webcast په خشی ویب، ویبپه خشی

webcasting ویبپه خشی (په خشکردنی دهنگ و رهنگ به هوئ ئینته رنئت)

WebDAV (WebDAV)، "ویب داف"

"ویب داف" پروٹوکؤلئیکه که ئه و ئه گه ره بیک ده هیئی که زانیاری بنووسرئ، ده سنکاری بکرئ و دابه ش بکرئت له سه ر ئینته رنئت، ئینترانئت، و ئیکسترانئت. کوئووسه که له سه ر بنه مای "XML" ه)

weblog ویبلوگ

webmaster ویب دارئز، ویبکار، ویبگه ر، به رپرسی ویب (له ئینته رنئتدا، که سی که به رپرستیی به رپوه به رایه تی ویبگه کان، نه رمه واله کان و رهقه واله کانی "پارزه کار server" ی به ئه ستویه)

webserver پارزه کاری ویب، ویب پارزه کار

website ویبگه

whois هوئییز (له ئینتهرنیټدا، نهرمهوالهیهک که یارمه‌تیی به‌کارهئینهر دهدات تا به‌کارهئینهران و سه‌رچاوه‌کانی تری ئینتهرنیټ بدۆزینته‌وه)

wideband پانه‌بان
widgit "ویجیت"

(ئهمه له‌پاستیدا به شتیکی بیئرخ یان به خرتوپرت ده‌وتری. به شتی که زۆر ورد و بچووکه و هیچ ناویکی نییه. له بواری ئای‌تی‌دا جاروبار سه‌ره‌له‌ده‌دا و به نیشانه‌یه‌کی بیئرخ داده‌نری بۆ وینته له پروگرام یان په‌رتووکی سه‌بارت به پروگرام. له کۆمپیوته‌ره‌کاندا "ویجیت" به‌شیکه له ناوبه‌ستیکی گرافیکی به‌کارهئینهر "a graphical user interface" که زانیاری بییشان دهدات یا شیوازیکی دیاریکراو ده‌کات بۆ به‌کارهئینهری که "کار‌له‌یه‌ککردن "interact" بکات له‌گه‌ل "سیسته‌می کارپیکردن operating system" و "کاربه‌ری "application")

window په‌نجه‌ره، ده‌لاقه

window-driven interface ناوبه‌ستی په‌نجه‌ره‌ئازۆ،
ناوبه‌ستی وینۆچکه‌ئازۆ

Windows (= Microsoft Windows = MS Windows) "ویندۆز"،

ویندۆزی مایکروسۆفت، "نیم ئیس ویندۆز" (ناو. ناوی بازرگانی. به‌ناوبانگترین نهرمه‌واله‌ی سیسته‌م، بۆ گچکه‌پیزمیره‌کانی "IBM". ئهم جوړه سه‌ره‌کیانه‌ی هه‌یه: "Windows 7"، "Vista"، "XP"، "2000"، "ME"، "NT"، "98"، "95"، "X3")

WINS (= Windows Internet Naming Service) (WINS)،

"وینس"، "وینز"، رازه‌ی ناوانانی ئینتهرنیټی ویندۆز (به‌شیکه له رازه‌کاره‌کانی مایکروسۆفت ویندۆز "NT" و مایکروسۆفت ویندۆزی "2000"، که کۆمه‌له‌ی ناوی وینسنگه‌ی کاره‌کان و شوینه‌کان له‌گه‌ل ناو‌نیشانه‌کانی کۆنوسوی ئینتهرنیټ، ریک ده‌خات بۆ ئه‌وه‌ی هیچ به‌کارهئینهری یان به‌په‌به‌ره‌ی ده‌ستی هه‌بێ له هیچ گۆرانکارییه‌کی ریکخستندا)

Winsock (Winsock)، "وین‌سوک"

(ناوبه‌ستیکی پروگرامکردن و پروگرامیکی پالپشتیکردنه که "داواکان

requests" ى "تېچوو/دەرچوو input/output" بو "بەکاربەرئىيەكانى
ئىنتەرنېت Internet applications" لە سىستەمىكى كارپىكردنى وىندۇزدا،
جىيەجى دەكات)

wireless بېسىم، بېتەل

wizard¹ فىركار، ئامۇزگار، بلىمەت، شارەزا، "مامۇستا"،

جادووگەر، "ويزارد" (ناو. پرسیار و وهلامى ئامۇزگارى و رېنوینى. جۆره
"help" يک يان بەشىک له "help" يک، که له پيشدا له بەکاربەرکه پرسیار
دەكات و پاشان بەپىي وهلامى بەکاربەرکه، ئامۇزگارى و رېنوینىيەكى
تايبەتى پيشکش دەكات. نمونەيەک له وه له نەرمەوالەى "وورد" دا هەيه)

wizard² "ويزارد"، مامۇستا (ناو. زاراوهيەكى نافەرمى که به
کەسىک دەوترئ که له بەرنامەسازى يان کاره کۆمپيوتهرئىيەكانى تردا، کار
و کردەى زۆر بەرچاو دەكات)

WLAN (= Wireless LAN) "لان" ى بېتەل (بېتەل له تۆرىكى
ناوخوييدا)

Word پروگرامى وورد

word processing وشەرىکخەرى
(نووسين و گۆزان و دەسکاریکردن و چاپى پیت و وشەکان به نەرمەوالەى
کۆمپيوتهرىيە تايبەتمەند)

word processor وشەرىکخەر
(نەرمەوالەيى تايبەت به وشەکارى و وشەرىکخەرى)

World Wide Web (= www)

World Wide Web Consortium (= W3C)

workstation وئىستگەى کار

worm کرم (ى کۆمپيوتهر)، (هاوشيوهى
فابرووس)

writable شياوى نووسين (نووسين لهسەر پەپکە
يا پەرگەيەک که پاريزراو نەکرابن له
نووسين و گۆرىنکارى)

www (= world wide web) "ووو"، "ويب"،

ویب جیهان بهرین، جیھانی ویب (ئورپوکه ئم دسته واژیه به
کرده وه بهرانبه ر به "ویب Web" به کار ده بریت)

WYSBYGI (= What You See Before You Get It)، (WYSBYGI)

"ویزی گی" (ئوهی که له په رده پیشان یان مۆنیتۆره که ده بینرئ پیش
له وهی له چاپگه ر ده رکه وئ)

wysiwyg (= what you see what you get = WYSIWYG = wizzywig)

(wysiwyg)، "ویزی ویگ" (تایبه تمه ندیی نهرمه والیه ک که تیایدا،
هه رچی له په رده پیشاندا، نیشان ده دریت، هه ر ئوهیه که له چاپگه ره که دا
ده فاوده ق چاپ ده بیت)

X, x

- X.21** ئىكس-۲۱ (جۆره پىرۇتوكۆلىكى پىئوئىيە)
- X.25** ئىكس-۲۵ (جۆره پىرۇتوكۆلىكى پىئوئىيە)
- X.400** ئىكس-۴۰۰ (جۆره پىرۇتوكۆلىكى پىئوئىيە)
- X.500** ئىكس-۵۰۰ (جۆره پىرۇتوكۆلىكى پىئوئىيە)
- X.75** ئىكس-۷۵ (جۆره پىرۇتوكۆلىكى پىئوئىيە)
- x86** (x86)، ئىكس ۸۶

(ناوئىكى گىشتىيە بۇ "رنجىرەى خىزانەكانى مىكروپىرۇسسىوورى ئىنتىل series of Intel microprocessor families" كه به مىكروپىرۇسسىوورى 80286 دەستى پىي كىرد)

- xclient** (xclient)
(پارژەخوازىكى "RuneScape" ه كه له به رگره وهى كۆمه له ئامرازىكى پىكخستن و "پووكار interface" ئىكى دلگىره)

- XDSL** (XDSL)، "ئىكس دى ئىس ئىل"
(مه به ست له هه موو جۆره كانى ته كنه لۆژىاي "DSL" ه كه ئه مانه ده گرئته وه: (SDSL, HDSL, ADSL, SDSL)

- Xenix** سىستهمى كارپىكردنى "كسىنىكس"
جۆره سىستهمىكى كارپىكردنه له خىزانى UNIX بنچىنهى گرتوه. ئه م سىستهمه وه شانئىكى تاييه تى UNIX ه كه له سه ر كۆمپىوتهرى كه سى PC داده مه زرىت. Xenix په كئكه له به ره مه كانى مايكرو سؤفت.

- XHTML** (= Extensible Hypertext Markup Language)

(XHTML)، "ئىكس ئىچ تى ئىم ئىل" زمانى هئىمادانانى

سەرۆدهقى پەرسەندىتى (پاشھاتووى "HTML"ە، ستانداردى نويىيە
 كە لەلایەن "W3C" دانراوہ بۆ ئەوہى پەرەوېيىيەكان ديارى كرىن)
XML (= Extensible Markup Language) ، "ئىكس ئىم ئىل" ،
 زمانى ھىمادانانى پەرسەندىتى (جۆرە زمانىكى بەرنامەدارپىزىيى
 ناستاندارد بۆ ئەو بەلگەنامانەى لەبەرگەرەوہى زانىارىيى پىكھاتەن)
Xmodem "ئىكس مۆدىم" (جۆرە پىرۆتوكۆلىكى گواستەنەوہى پەرگە كە
 لە پىوہندىيە ناھاوہەنگاوەكاندا بەكار دەبرىت)
XOR (= exclusive OR) "ئىكس ئور" ، "ياى پاوانى"
XPath (XPath)
 (زمانىكە كە رىگەيەك رافە دەكات بۆ شويندۇزىنەوہ و رەوتى دانەكان لە
 زمانى ھىمادانانى پەرسەندىتى "XML")
XQuery (XQuery)
 (تايىبەتمەندىيەكى "پرسە زمانىكە a query language"ە كە وا
 دەكا كە بەكارھىنەرئى يان بەرنامەدانەرئى زانىارى دەربھىنئى لە
 پەرگەيەكى زمانى ھىمادانانى پەرسەندىتى يان لە ھەر كۆمەلە
 زانىارىيەك كە دەتوانى بە شىوہى "XML" بىت)
xserver (xserver)
 (راژەكارىكى پىوہندبوونەكانە بە "X terminal"ەكان لە رايەلەيەكى
 دابەشكارى، كە "X Window System" بەكار دەبات)
XSL (= Extensible Stylesheet Language) ،
 "ئىكس ئىس ئىل" ، زمانى شىوازەپەرەى پەرسەندىتى (زمانىكە
 بۆ ئافراندى "شىوازەپەرە Stylesheet"يەك كە پىناسە دەكات چۆن دراوہ
 ناردراوہ لەسەر وېيدا بە بەكارھىنانى "XML" ، دەبى بناسىنرئىت بە
 بەكارھىنەر)

Y, y

- Y¹** بۆچى، واى، بهرامبەر وشەى (why)ى
ئىنگلىزى
- Y²** بەللى، بهرامبەر وشەى (yes)ى ئىنگلىزى
(لە زۆر بەرنامەدا وەكۆو وەلام چاۋەپوان دەكرى كە
پىتى y دابگىرىت بۆ وەلام بە بەللى بۆ كىدارىك)
- Y2K** (= Year 2000) واى-تووكەى، واى-تووكەى (سالى ۲۰۰۰)
- YaST** (=Yet another Setup Tool) (YaST)
"هيشتا ئامرازى دامەزرانى تر" بەشى بەرپۆە بردن و رىكخستە لە
سىستەمى لىنوگسى SuSE دابەش دەكرىت، كە كۆمپانىيە SUSE Linux
Products GmbH ئەلمانى بەرەمى دەهينىت. YaST وەشانى جىاجىيە
(هەيە)
- Ymodem** (Ymodem) (كۆنووسىكى هەلەچىكەرە بۆ مۆدېمى كە
پادەيەكى زۆرى دراۋە بەكار دەبات بۆ زۆرتر كىردنى چالاكى)
- Ypserver** (= Yellow Pages Server) (ypserver) (پاژەكارى لاپەرە
زەردەكان)
- yy** (= yy command) (yy) (فرمانىكە لە نووسەرى vim بۆ
پرونووسكردى دەق بەكار دەبرىت)

Z, z

Z = impedance

Z80 زید-ههشتا (ناوی بازرگانی. یه کیک له گچکه ریخه ره
۸ بیتیه کانی سه ره تایی، چیکراوی به شگه ی زایلگ)

Z8000 زید-ههشت هزار (ناوی بازرگانی. یه کیک له
گچکه ریخه ره ۱۶ بیتیه کانی سه ره تایی، چیکراوی به شگه ی زایلگ)

zap سرپینه وه (سرپینه وه ی زانیاری له بیرگه، به ته واوه تی)

Zapf Chancery زه پف چانسری (له بیتچنیدا، جوریک له
جوړه پیته کانی لاتین، که له شیوه ی پیتی ده ستنوسه)

z-axis ته وه ره ی "زد" (ته وه ره ی قوولایی)

z-coordinate تانو پوی "زد"

zero سفر

zero-access stroage بیرگه ی سفر ده ست پیگه یشتن

zero-address بینا و نیشان، سفرنا و نیشان

zero-addressed سفرنا و نیشانی

zero-addressed machine مه کینه ی سفرنا و نیشانی (پیژمیر به
سیسته می سفرنا و نیشانی)

zero-addressed instruction = addressless instruction

zero condition (= nought state = zero state) دوخی سفر
(له بیرگه)

zero-crossing له سفر په رینه وه

zerodivide (= zero-divide) دابه شبوون به سفر

zero element	توخمی سفر
zerofill (= zero fill)	پپرکردنه وه به سفر
zero flag	نیشانه نوینی سفر
zero insertion force (= ZIF)	ته وژمی دامه زرانندی سفر، "زیف" (هی پارچه ئه له کترۆنیکیه کان، که بۆ دامه زرانندیان پیویست به ته وژم ناکات)
zero-insertion-force (= ZIF)	ببینیاز له ته وژمی "زیف" (هی شیوهی "ته وژمی دامه زرانندی سفر")
zeroization	سفراندن، سفرگه ری، سفرسازی (له پاراستنی دراوه کاند، سفراندنی ته و اوای بیرگه)
zerolevel	ئاستی سفر، ئاستسفر
zero-level classification	پۆل پۆلکردنی ئاستی سفر
zetetics	زانستناسی، زانستنازی، زینتیتیک (له زانستنازی و فیزکردندا، خویندنه وهی زانستی مروّقیه تی و تویرینه وهی لیکۆلینه وه و لیها تووی تیایدا)
ZIF = zero insertion force	
ZIF socket	پایه گری زیف، پایه گری پیویستنه بووی ته وژم
zine (= ezine = electronic magazine)	"زین"، گۆفاری ئه له کترۆنی
zip	"زیپ"، چه سپکراو، دراوهی چه سپکراو
zip file	په پرگه ی چه سپکراو (په پرگه یه که که په پرگه یه که یا چه ند په پرگه یه کی تیدایه به چه سپکراوی)
Zmodem (= Z-MODEM)	زمۆدیم (کۆنوسیکه بۆ گواستننه وهی دراوه و په پرگه به شیوهی پاریزراو)
zone	ناوچه
zone bit	بیتی ناوچه
ZOO	جوړه دریزکراوه یه کی په پرگه

zoom	زووم، وردببندانان
zoomable	زوومکردهنی
zoom in	زوومکردنی زیّدهیی
zooming	گهوره نوینی، زوومگه‌ری، وردببندانان
zoom out	زوومکردنی پوچوونی، له زووم
	ده‌رچوون، زووم لابه‌ر
Zv-Port (=zoomed video port)	(ZV-Port) (ئه‌و به‌شه‌یه port که
	له‌رپگه‌یه‌وه دراوه data و زانیارییی راسته‌وخۆ ده‌گوپزریته‌وه له خودی
	بژمی‌ره‌که‌وه PC بو کارتی نیشانده‌ر (VGA).

کوَتایی